

BÉCSI NAPLÓ

XXXII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM
2011. JÚLIUS –AUGUSZTUS
MEGJELENIK 2 HAVONTA
ÁRA: 2,- Euro
Erscheinungsort Wien
Österreichische Post AG •
02Z032898 M P. b. b.
VERLAGPOSTAMT 1010 WIEN

„Jó mulatság, férfimunka volt!”

Magyarország EU-elnöksége – elvárások és eredmények

„Termékeny és eredményes“ volt Magyarország Európai Unió elnöksége, mondta Andor László foglalkoztatásért, szociálpolitikáért és a társadalmi befogadásért felelős biztos július közepén. Jó két hetet gondolkozhatott az Európai Bizottság nem éppen Fidesznek nevezhető magyar tagja, hogy milyen mértékben foglaljon pozitív állást az Orbán-kormány „európai“ politikájáról. A részletek közül kiemelte a Horvátországgal aláírt megállapodást, mely szerint Ausztria és Magyarország déli szomszédja nemsokára az EU 28. tagállama lesz. Ehhez jött 2011. első feléve folyamán az uniós szabadalomról szóló megállapodás, a Duna-stratégia megteremtése, valamint a roma keretstratégia kidolgozása.

Ez sok vagy kevés? Valószínűleg kevés az elvárásokhoz képest, mert azok abból indultak ki, hogy megoldást kell találni a görög összeomlás és az Euró-zóna (melynek Magyarország még sokáig nem lesz tagja) erodálása ellen. Ezen a téren vajmi kevés történt a magyar elnökség idejében.

De sok is az említett eredmény, ha azt vesszük figyelembe, hogy sokan elvárták volna a teljes blokádot azon viták miatt, melyek az elnökséget megelőző hónapokban hozott magyar jogszabályokkal kapcsolatban törtek ki. Andor nagyon pragmatikus emberként ismert, EU-biztosként ezen a téren talán még önmagát is felülmúlta, mikor azt mondta: „Az eredmények magukért kell, hogy beszéljenek.”

José Manuel Barroso, az Európai Bizottság elnöke nem tartozik azok közé, akik keményen értékelik az elnöklő országok teljesítményét, Magyarország tehát csak azt teljesítette, ami várható volt. Megemlítette az első európai szemeszter beindítását, a horvát csatla-

kozási tárgyalások lezárását, az „arab tavasz” demokratikus mozgalmainak támogatását és az európai romastratégia elfogadását. A különböző frakciók vezetői politikai irányuktól függően méltatták az elért eredményeket, de egy mondat erejéig kitértek a negatívumokra is. A ’68-as egyetemista forradalom egyik vezető alakja, a mai zöld Európa-képviselő Daniel Cohn-Bendit például a „szép munkát” a magyar elnökség tisztviselőinek tulajdonította, nem a kormánynak; ezzel szemben Orbán Viktor szerint olyan politikus, aki „rombolja Európát”.

A „romboló” maga az eu2011.hu nevű weboldalon vonja meg féléves mérlegét: „Hosszú, nehéz fél év áll tehát mögöttünk, de az elért eredmények és a visszajelzések fényében egyértelmű: Európa erősebb lett, mint fél évvel ezelőtt volt.” A magyar miniszterelnök optimista véleménye szerint „karnyújtásnyi köelségbe került az új gazdasági kormányzás, amellyel lehetővé válik, hogy megelőzzük az elmúlt időszak pénzügyi válságaihoz hasonló helyzetek kialakulását”. A magyar elnökségnek tulajdonítja az Andor által felsorolt eredményeken kívül azt a közös akaratot is, hogy 2014-re az Unió megteremtí az egységes, integrált energiapiacot, és főleg a közös agrárpolitika jövőbeli irányairól elért egyetértést. És hogyan fejezi be Orbán Viktor ezt a féléves Európa-erősítést? „Jó mulatság, férfimunka volt!”

Kevésbé a férfiaság, inkább a szójátékok híve Martonyi János. A magyar külügyminiszter a lapomban, a bécsi „Die Presse”-ben így vonta meg a féléves mérleget: „Anélkül, hogy az EUfemizmus csapdájába esnék, azt gondolom, van ok bizonyos EUfőriára is.”

Katonai jelenlét

Érdekes módon az ellenzéki LMP ezt nagyon hasonlóan látja. A magyar EU-elnökség sikerebb volt, mint a hazai kommunikációja, amelyből hiányzott a józan értékelés, jelentette ki Mile Lajos LMP-s országgyűlési képviselő. A fél év „összességében sikeresnek mondható, de voltak hiányosságok”.

A helyzet ironiája, hogy a „Kommerszant” nevű orosz lap került talán a legközelebb az igazsághoz: „Budapest soros elnöksége zajos botrányokkal kezdődött: először a magyar médiatörvény miatt, amely január 1-jén lépett életbe, azután az Európa Tanács előcsarnokában elhelyezett szőnyeg miatt, amelyen látható volt a szomszédos államok mai területét magába foglaló középkori Magyarország térképe. Végül pedig maga a magyar elnökség nehéz időszakra esett.” Itt a lap közép-európai tudósítója felsorolja a japán tragédiát, az arab tavaszt, és az EU pénzügyi válságának elmélyülését. A sorban következnek a féléves

elnökség eredményei: Horvátország csatlakozásának előkészítése valamint a roma- és a Duna-stratégia.

Ha valaki mindenáron tömény ítéletet akar na mondani a féléves magyar elnökségről, ezt kellene kiemelnie: Budapesten az utóbbi időben sok Európa-ellenes dolgot mondtak és egyet-mást tettek is. De ha az EU-ról van szó, akkor néhány szélsőséges véleménytől eltekintve mindenki tudja: az Unió az ország jövője. Ehhez képest talán nagyobb erőfeszítéseket is lehetett volna tenni. De nagyjából Magyarország első EU-elnöksége alkalmával többet ért el, mint várni lehetett.

Hogy mit nem ért el? A sok elintézetlen feladat közül csak példaként írjuk le: Románia és Bulgária csatlakozását a schengeni övezet-hez. A többi cél maradt a lengyel elnökségre. És a további jövőre. A következő magyar elnökségig, valamikor a 2020-as évek közepén...

MARTOS PÉTER

Fantomfájdalmak nélkül?

A kisebbség-többség viszonylatában nem árt tudatosítani, melyik fél szabja meg a lépést, kinek a vezényszavához kell igazodni. Kétségtelen, ehhez tudni kell és el kell fogadni a „társadalmi szerződést”, azaz kinek mihez van joga, még akkor is, ha vannak, akadnak, akiket sohasem kérdeznek meg, eleve kétkedve lojalitásukban. Ha meg egyáltalán kíváncsiak a véleményükre, szemfényvesztés az, ezáltal keltve a demokratikus pluralizmus látszatát. Amikor így fogalmaz az ember, nem kitérni akar a megoldatlan kérdések elől, hanem rá akar világítani az egyenlőtlen erőviszonyokra, nem megalkuvásra ösztönözve, hanem eszközöket keresve, amiknek segítségével meggyőzhető a többségi hatalom egyoldalú, a kisebbségeket hátrányosan kezelő politikája megváltoztatásáról.

Vegyük például az ausztriai népcsoportokat. Nem kell visszanyúlni a múltba, felelmegetni a különböző szerződéseket, mi mindenhez lenne joguk. Maradjunk a jelennél: ki, mikor kérdezte meg őket, s ha egyáltalán megtörtént ez valaha, vajon hallgattak-e igényeikre, elképzeléseikre? Állítólag a mindenkorai pénzügyminiszter osztja ki a fejadagot, amit a Kancellária illetékes osztálya fejadagol tovább az „egyenlők” egyenlőbbsége szerint. Magyar-közelbe hozva a kérdést évek óta megmutatkozik, hogy az egyesületek az előirányzott keretnek legalább a kétszeresét igényelnék, ellenben a rendelkezésre álló összeg feléről kell folytatni ádáz küzdelmet, ki, mennyit tud „kiügyeskedni” egymás kárára. Ilyenkor akár néhány száz eurónyi nagyságrendben felszínre tör az irigység, féltékenység, s a többet óhajtok nem állják a kancellária elé tární panaszait, jól befektetve valamennyi vélt vagy valóságos ellenlábast.

Nem veszik észre, mennyire méltatlan ez a tülekedés a vályúnál, mennyire megalázzák önmagukat, az egész népcsoportra nézve pedig a lehető legkedvezőtlenebb vélemények alakulnak ki. Valójában támogatások méltányos elosztására hivatott népcsoporttanács egyszerűen öncsonkításra kényszerül, aminek több szempontból is megvan a visszaütője.

Amennyiben „hivatalát” gyakorolva elvégzi a támogatások semmiféleképpen sem arányos, még kevésbé igazságos elosztását és ajánlatot tesz a Kancelláriának az elosztásokról, korántsem biztos, hogy minden a javaslat szerint történik. A Kancellária ugyanis jobban tudni véli, kinek mi jár, helyesebben ki, mit érdemel – természetesen magasabb állami szempontból. A magyar népcsoporttanács több alkalommal élt a megtagadás-lemondás lehetőségével, a Kancelláriának hagyva meg a félig üres – félig tele pohár kiürítését. Ezáltal a Kancelláriát érték a panaszok, amiért úgy jött a „visszavágás”, miért nem élt a népcsoporttanács az elosztásra vonatkozó javaslati jogával.

Ebből a néhány utalásból is kitűnik, mennyire szűkre szabott a népcsoporttanácsok mozgástere. A több mint két évvel ezelőtt kilátásba helyezett törvénymódosítás – bár félvállról nézve – bizakodással kezdte eltölteni a reménytelenül hiszékenyeket. Javaslatokat tettek mind az oktatásra, mind a regionális együttműködésre, mind pedig a jogi keretek megváltoztatására vonatkozóan. Kimondottan csábító volt a közvetlen bekapcsolódás lehetősége az egyes munkacsoportokba.

A jelenlegi menetetrendet tekintve sarkalatos lenne mindenekelőtt a népcsoportok jogi képviseletének törvény általi meghatározása, azaz milyen jogi személyek hivatottak fellépni a népcsoportok érdekében, s ezek milyen hatáskörrel rendelkeznek. Egyelőre a kezdet kezdeténél tartanak, aminek többek között a politikai csoportosulások közti széthúzás, mi több ellentétek is az oka. Nem árt kimondani nyíltan, amíg egyesek némi juttatások ellenében lemondanak a kritika gyakorlásának jogáról, mások nagyfokú tanácstalanságot, sőt, érdektelenséget tanúsítanak.

Pedig most kellene fellépni, határozottan feltektni azokat a kérdéseket, amik létükben érintik a népcsoportokat. Meg kellene fogalmazni világosan, mik a népcsoport fogalmának ismérvei, s az említett érdekképviseletnek mi lenne a jogköre. Az eddigi gyakorlat bebizonyította, hogyan lehet élni az áltatás módszerével, anélkül, hogy ezt a legtöbben érzékelnék.

Amennyiben változatlanul hiányozni fog az öngazgatás bármely lehetősége, akkor a kifárasztás taktikájával nem nehéz eljutni odáig, amikor a népcsoportok tagjai, különösen a fiatal nemzedékek csalódottan háttat fordítanak, és még az önanonosság látszatának kinyilvánítását sem vállalják.

Két fronton is kell harcot folytatni: egyrészt a népcsoportok soraiban tapasztalható önmeg-hasonlás ellen, másrészt a többségi hatalom makacs szűkkeblűsége, de még inkább álszent magatartása ellen. Egyeseknek biztosan eszükbe jut az 1997-ben közösen kidolgozott Memorandum. Kétségtelen, azóta volt némi elmozdulás, csakhogy mindez nem változtatott a lényegen: a népcsoportok hanyatlása nem csupán létszámukban, de növekvő identitás-zavaruk lelkiületi vetületében is.

Évtizedek óta hallhatók – igaz, egyre halkabban – a népcsoportok felszívódásáról szóló panaszok. Ma már egyre kevesebb a panasz, de különben is panaszkodás helyett ki kell mondan, hogy az öngazgatás alapvető módozatainak törvényes lefektetése nélkül még csak hivatkozási alap sem létezik; fantomok ellen folyik a küzdelem, immár fantomfájdalmak nélkül.

Amikor akár a 2002-ben alkotott *Staatszielbestimmungsgesetz*re (alkotmány szintű törvény az állam rendeltetéséről) hivatkozva meggyőződéssel valljuk, hogy a népcsoportok Ausztria szerves részei, történelmükkel, nyelvükkel, kultúrájukkal nagyban hozzájárulnak Ausztria sajátságos arculatához, akkor valójában állam-érdek is ennek a sajátságos arculatnak markánsabb megjelenítése és erősítése. Az átkosnak nyívánított nacionalizmus csakis így hidalható át s helyébe virulhatna a sokszínűség természetességével mindaz, ami egyben európai örökség és európai jövő.

Az éltető nagykörúság megkívánja, hogy szabaduljunk fel végre a többségi hatalom gyám-sága alól. Ennek megfelelően kell a népcsoportoknak tervezni és cselekedni, amennyiben pillanatnyi, egymás ellen irányuló önos érdek helyett a közös jövőért vállalt szolidaritás szelleme hatja át őket.

PANNONICUS

Nagyköveti levél a Parlament elnökének

A rendszerváltozás több mint két évtizedét mérlegelve minden túlzás nélkül állítható, hogy Szalay-Bobrovniczky Vince az első magyar nagykövet Bécsben, aki nem csupán vendéglátási szinten, hanem a népcsoportügyek iránti érdeklődésének megfelelően aktív szerepet vállal a közvetítésben. Ezen aktivitását legutóbb azzal tetőzte, hogy megállapodtak Gordan Bakota horvát nagykövettel és 2011. június 28-i keltezéssel közösen jegyzett levélben fordultak Barbara Prammerhez, a Parlament elnökének, a pártok parlamenti klubjai vezetőihez valamint az alkotmányügyi bizottság tagjaihoz.

Levélükben elismerően nyilatkoznak a kormány kezdeményezéséről a népcsoport-törvény módosításával kapcsolatban, el-lenben a karintiai – bár sikeres, mégis el-lentmondásos – kétnyelvű feliratok ügyében kérik, hogy a megállapodást sima törvényként kezeljék, és semmi esetre se emeljék alkotmány szintre, ill. minden a népcsoportokat érintő kérdéseket előzetesen tárgyaljanak a Kancelláriában felállított munkacsoportokkal. S ha már Karintiára vonatkozóan véglegesnek látszó helyzet alakult ki, ügyeljenek arra, hogy ez ne következzen be Burgenlandban.

A közös fellépés több szempontból is figyelemreméltó. Egyrészt tükrözi a magyar EU-elnökség fáradozásait Horvátországnak – a jelek szerint sikeres EU-tagsága ügyében. Másrészt újszerűségével példát szolgáltat arra, hogyan lehet egy-egy ország kisebb-ségei érdekeit összehangoltan megtagogatni. A horvát-magyar kapcsolatok rendezettsége a természetes szövetségesek egymásra találását jelentheti. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy adott esetben – a népcsoportok jogos elvárásai tekintetében – inkább ösztönzőleg hasson, mintsem feszültségeket keltsen az osztrák-magyar, ill. osztrák-horvát kapcsolatokban.

Határok nélkül

In memoriam Habsburg Ottó

Az utolsó magyar király, Boldog IV. Károly (I. Károly osztrák császár) legidősebb fia Habsburg Ottó, 98 évesen július 4-én hunyt el a németországi Pöckingben. A gyászszertartások Bajorországban kezdődtek, és Mariazellben folytatódtak. A mariazelli gyászmisét Egon Kapellari graz-seckauai megyéspüspök mutatta be, melynek európai dimenziója volt, hiszen jelen volt Schönborn bíboros mint XVI. Benedek pápa személyes legátusa, Jan Graubner olmtüzi érsek, Bölskei László nagyváradí, Schönberger Jenő szatmári megyéspüspök, Várszegi Asztrik pannonhalmi főapát valamint több bencés apát és magyar, szlovák, cseh, német és osztrák papok. Bölskei László püspök a Kathpress-nek adott interjúbán hangsúlyozta, hogy „amit Habsburg Ottó Magyarországról tett, azt értünk is tette”. Európai szintű érdemei a kisebbségért tett politikai ambíciói a Romániában élő magyarok javára is váltak. Várszegi Asztrik hangsúlyozta, hogy politikusként Habsburg Ottó a párbeszédet kereste minden politikai erővel, még a volt kommunistákkal is.

A volt trónörökös a Bécs belvárosi kapucinusok templomának kriptájában temették el. Előzőleg a Szent István székesegyházban Christoph Schönborn bíboros mutatott be gyászmisét az elhunytért. Stephan Zurbruggen nuncius felolvasa XVI. Benedek pápa részvét nyilvánítását, melyben Habsburg Ottót „a békéért elkötelezett nagy európainak” nevezi. Az olvasmányt Habsburg Károly, a szentleckét pedig Károly legidősebb fia Ferdinand Zvonimir olvasta fel. Az egyetemes könyörgéseket az elhunyt hét gyermeke mondta: Károly, György, Andrea, Monika, Michaela, Gabriela és Walburga.

A gyászmisén koncelebránsként a prágai érsek Dominik Duka, a nagyszombati érsek Robert Bezak, a brnoi megyéspüspök Vojtech Cirkle, a banja lukai Franjo Komarica, Anton Jamnik laibachi püspök, Gregor Henkel-Donnersmark ny. heiligenkreuzi ciszter apát, Bruno Platter a Német Lovagrend nagymestere, Lech Siebert a kapucinusok provinciálisa, Karl Schauer mariazelli előljáró, Paolo Habsburg atya vett részt több mint száz pappal, a presbitériumban jelen volt Michael Sztalkosz görög-ortodox metropolita, Hans Küng St. Pölten-i és Ludwig Schwarz linzi püspök. Rajtuk kívül mintegy ezer fős gyászoló tömeg vett részt a gyászszertartáson: európai uralkodóházak tagjai, a svéd király és felesége, liechten-

steini, luxemburgi és jordániai hercegek, valamint osztrák és külföldi politikusok, köztük Heinz Fischer osztrák államelnök, Werner Fayman cancellár, Jadranka Kosor horvát miniszterelnök, Jerzy Buzek, az Európai Parlament elnöke, Karl Schwarzenberg cseh külügy-miniszter és Semjén Zsolt magyar miniszterelnök-helyettes.

Schönborn bíboros prédikációjában kiemelte, hogy Habsburg Ottó életművét úgy is érthetjük mint fáradhatatlan próbálkozást, jövönni azt a nagy hibát, amit 1914. július 28-án Ferenc József császár elkövetett.

Az 1918-as politikai nagy átrendeződésben a trónörökös teljesen új helyzetben találta magát. Csak hatéves volt, amikor véget ért a monarchia és ezáltal a szerep is, melyet el kellett volna vállalnia.

Életével viszont Habsburg Ottó megmutatta, teljesen más környezetben is hogyan lehet hű maradni a hivatáshoz. Habsburg Ottó csodálatra méltóan tudatosan és félelem nélkül, határozottan kitartott amellett, amit ő származásánál fogva örökségként és feladatként ismert fel. Életével megmutatta azt, hogyan lehet görcs nélkül a tegnaptól a holnapnak méríteni. A történelemmel való bánásmódjából mi osztrákok mindnyájan tanulhatunk tőle.

Habsburg Ottó tekintet nélkül származására, rangjára vagy vallására mindenki vel szem magasságban találkozott. Igazságosságra törekedett, mert látta, mi történik ha brutális hatalom elűzi az igazságosság rendjét: szíve minden szenvedélyével, nagy intelligenciájával bátran szolgálta az európai béketervet. Természetesen, még az oly jól kigondolt európai integráció sem hozza a paradicsomot a földre. Ez nem is a politika feladata. A népek és kultúrák jó és hasznos együttélése, a nyelvek és vallások támogatása, ebben látta Habsburg Ottó feladatát, hivatását.

A budapesti SZENT ISTVÁN BAZILIKÁBAN tartott vasárnap délelőtti szentmise után PANNONHALMÁN a Bencés Főapátságban bensőséges ke-retek között a latin vesperás után a kaddist el-imádkozva vett búcsút Markovics Zsolt szegedi főrabbi, majd ezt követően Bölskei Gusztáv református és Fabiny Tamás evangélikus püspök imádsággal búcsúztatták Habsburg Ottó szívét, melyet két fia Károly és György helyezett örök nyugalomra a Bazilika altemplomában.

SIMON FERENC, esperes, főlelkész

Megnyílt a Tom Lantos Intézet Budapesten

2011. június 30-án a Tom Lantos Intézet ünnepélyes megnyitóján Tom Lantos emléke előtt tisztelgett az amerikai és a magyar közélet. A magas rangú nemzetközi részvétellel lezajlott eseményen amerikai és magyar politikusok, valamint közéleti személyiségek méltatták a magyar származású amerikai politikusi tevékenységét.

Elsőként Izsák Rita, az intézmény igazgatója köszöntötte a jelenlevőket és ismertette az intézmény küldetését. A 2011 májusában alapítvány formájában bejegyzett intézet fő célja a 2008-ban elhunyt magyar származású amerikai parlamenti képviselő szellemi örökségének ápolása és tevékenységének folytatása.

A megnyitón beszédet mondott többek között Hillary Clinton, az Egyesült Államok külügyminisztere; Condoleezza Rice, az amerikai diplomácia korábbi vezetője; Orbán Viktor, Magyarország miniszterelnöke; Tóké László, az Európai Parlament alelnöke; Martonyi János külügyminiszter, Tom Lantos özvegye, Annette asszony, valamint két lánya: Annette és Katrina.

Szónoklataikban mindenekelőtt azon közös értékek mellett emelték fel szavukat, amelyek a múltban összekötötték érdekeiket és ma is meghatározák az Egyesült Államok és Magyarország kapcsolatait. Ezek az értékek a szabadság iránti elkötelezettség és a demokrácia. „A szabadság iránt érzett szenvedélyes vonalmunk közösséget alkot. Nincs a világon még egy olyan erős, magabiztos és elkötelezett közösség, mint a szabadságszerető emberek, népek közössége.”- mondta Orbán Viktor. Hillary Clinton hangsúlyozta, Tom Lantos szilárdan hitt abban, hogy alapvetően mindannyian egy oldalon állunk: a szabadság és a demokrácia oldalán.

Az 1928-ban Budapesten született Tom Lantos az Egyesült Államok Képviselőházának egyetlen holokausz-túlélője volt. A „barna terror” embertelenségének megtapasztalása arra készítette őt, hogy életének további részében, mint a humánus elkötelezett szószólója az emberi- és a kisebbségi jogok

elszánt védelmezőjeként lépjen fel világszerte: „(...) mint élő lelkiismeret, folyamatosan felhívott az antiszemitizmus, a diszkrimináció, az elnyomás és a népiirtás elleni fellépésre. (...) harcolt a tibetiekért, hogy azok gyakorolhassák vallásukat, a szaudi és szudáni keresztényekért, a kínai muzulmánokért, a Balkán-félsziget etnikai kisebbségeiért és a HIV/AIDS fertőzöttekért szerte a világon. Nem volt olyan ember, akit Tom Lantos leírt volna. Kötelességének érezte, hogy mindnyájuknak kezét nyújtson – mondta Hillary Clinton.

Tóké László beszédében külön kiemelte, hogy Tom Lantos mindvégig kiállt a határon túli magyar kisebbségjogaiért. Személyében olyan pártfogója lett a magyaroknak Washingtonban, amilyen egyetlen közép-európai nemzetnek sem volt. Tom Lantos szenvedélyesen szerette Magyarországot és a magyarokat – mondta Annette Lantos, Tom Lantos özvegye angol nyelvű beszédében, melyet magyar nyelven a következő szavakkal fejezett be: „Éljen a magyar szabadság! Éljen a haza!” Katrina Lantos Swett, Tom Lantos lánya – az intézet társelnöke – reményét fejezte ki, hogy az intézetnek a jövőben pozitív szerepe lesz a humanitárius kérdések megoldásában.

Máig idősebb Tom Lantos hitvallása „*Sose feledjük, hogy a civilizáció máza hátravékony. Mi vagyunk az őrzői, és sosem lankadhatunk*”, melynek a jelenkorban is ösztönző hatása van azok számára, akik az emberi- és a kisebbségi jogok védelme mellett kiállnak.

DR. KÖRTVELYESI KLAUDIA

Külföldi munkavállalók figyelmébe

Azok a külföldi állampolgárok, akik Ausztriában akarnak munkát keresni, legegyszerűbben, a **Munkaerőpiac Szolgáltató / Arbeitsmarktservice honlapján <www.ams.at>** adott információkból választhatják ki a megfelelőt.

Bécsi Napló-est Budapesten

Június 16-án Budapestre látogattak a Bécsi Napló munkatársai, akik a Budai Várban, a Litea könyvesbolt vezetőjének, Bakó Annamáriának a meghívására mérleget vontak a Bécsi Napló 32 éves tevékenységéről.

Az est megnyitó beszédét Lezsák Sándor, a magyar országgyűlés alelnöke tartotta, aki felidézte a Bécsi Naplóval kapcsolatos emlékeit.

Szakály Sándor történész vezetése mellett bemutakoztak a lap munkatársai.

Elsőként Deák Ernő főszerkesztő ismertette az újság indulását, mesélt a szerkesztés műhelytitkairól, a „bécsi nézőpont” fontosságáról, kiemelve a lap mindenkor „centrista” szemléletét, majd felolvasta egy nemrég tett budapesti látogatását követő gondolatait.

Böröndi Lajos a Bécsi Naplónál eltöltött éveiről, a főszerkesztővel való megismerkedéséről, Ferenczy Klára pedig az általa vezetett Közöttünk Élnék sorozatban megjelent interjúk keletkezéséről, céljáról és az interjúkkal kapcsolatos tapasztalatairól beszélt a szép számmal megjelenő közönségnek.

Az est hivatalos részének záróakkordjaként S. Csoma János az Ausztriai Magyarok Központi Szövetségének kiadásában megjelent verseskötetéből, a „Lélekkikötő”-ből olvasott fel.

Cservenka Judit a Kossuth Rádió Határok nélkül című műsora számára interjút is készített. (fk)

HIDAK – KOROK – BUDAPEST

– nagy sikerű történelmi kiállítás –

A 40 tablóból álló vándorkiállítás Pest-Buda, illetve Budapest 200 éves várostörténetét mutatta be hídjainak történetén keresztül. A java-részt a Budapesti Történeti Múzeum Kiscelli Múzeumának anyagaiból válogatott 80-100 kép (korabeli metszet, rajz, dokumentum és művészi fotó) tizenöt csoportra oszlik korszakok szerint. Minden egységnek egy-egy híd, vagy a híddal jól összekapcsolható kép az emblémája. Az emblematisus kép mellé a korszakot jól jellemző egyéb fotó, festmény vagy metszet társul. A kiállításához kapcsolódó esszé (Százaz M. György) nem csak az adatok, de az adott korszak magyar és közép-európai vonatkozásában is eligazít.

A kiállítás, amely az Európai Utas Alapítvány Közép-európai Kulturális Intézetének szervezésében készült, reprezentálta a magyar uniós elnökséget. Programjainkban a Duna-stratégia kialakítása és népszerűsítése idején korszerű narrációval beszél ember és természet, város és történelem kapcsolatáról.

A kiállítást 2011. május 8-án Strasbourgban angol és francia nyelvű magyarázatokkal, összekötő szövegekkel mutatták be. Júniusban a kiállítást Vukováron, Horvátországban láthatták. *A Hidak – Korok – Budapest* az ősz folyamán eljut Erdélybe és Nyugat-Európába, és a tervek szerint 2011-ben Bécsben is közönség elé kerül.

KOMLÓSSY ÁGNES

MAGYAR NYELVŰ ADÁSOK AUSZTRIÁBAN

A 2009 januárjától beállt változásoknak köszönhetően bővült a népcsoportok nyelvén sugárzott rádióadások időtartama. Mindamelllett az egyes adások tematailag Bécset és környékét is felölelik és ennek megfelelően nem csak Burgenlandban, hanem Bécsben is fogahatók.

2009 márciusa a 2. főcsatornán jelentkezik Adj' Isten magyarok adásával a televízió. A korábbi 25 perces műsor négyszeri sugárzását hatra emelték.

Rádió | **Magyar hírek – hétfőtől vasámapig 18.55 – 19.00**
Rádió | **Magyarul Magazin – vasámap 19.30 – 20.00**
Színes kultúránk – hétfőn 20.30 – 20.45
Televízió (ORF2) | **Adj' Isten magyarok** – magyar magaz-műsor, **hatszor egy évben 13.05 – 13.30**
Servus, Szia, Zdravo, Deltuha – több nyelvű magazin-műsor (német, magyar, horvát, roma), **hatszor egy évben 13.05 – 13.30**

Magyar részről egyre többen úgy ítélik meg, hogy mind a rádió-, mind pedig a tv-adások nem elégitik ki az érdeklődő magyarok igényeit, ezért mindenekelőtt az adásidők további emelését szorgalmazzák. A BURGENLANDI MAGYAR KULTÚ-REGYESÜLET ennek érdekében petíciót kezdeményezett és kéri a magyarokat és a magyarokkal rokonszenvező osztrákokat, aláírásukkal csatlakozzanak a kérelmezéshez az alábbi weboldalon: <http://www.bukv.at/magyar.html>

A Napló postája

GÖMÖRI GYÖRGY (ismét) PROVOKÁL

Az Angliában élő nyugalmazott irodalomtörténész, de nem egészen nyugodt természetű költő minden bizonnyal megőrzött valamit 56-os forradalmiságából, ezért is kell úgy tekinteni őt, mint aki szinte természetéből kifolyólag szeret ellentmondani. Tulajdonképpen Szabó A. Ferenc „Kísérlet a »jó kormányzás« megvalósítására” c. cikke (Bécsi Napló, 2011/2. sz.) ingerelte ellenvéleményre. Hiába, ilyenek vagyunk mi: túlbuzgóságunkban könnyen megnyomjuk a tollunkat.

Minden félreértés elkerülése végett Gömöri Györgyöt mint demokratát is tiszteltem, ha nem is fogadom el mindenben véleményét. Az ő politikai beállítottságán túlmenően a Bécsi Napló változatlanul nyitott fórum, a szélsőségek kapcsolásával. Bármely lapnak csakis előnyére válik, ha a demokratikus játékszabályok betartásával hozzá mer nyúlni akár kényes kérdésekhez is, igaz ügyelve a tárgyilagosságra. Gömöri György ingerültségében elvetette a súlyt, ami már csak a nyugati sajtóban megjelent elmarasztaló vélemények miatt sem mondható szerencsésnek. Voltak, akik felróták Gömörinek, hogy 2006 őszén Gyurcsány Ferencet vette védelmébe.

Igaz, Szabó A. Ferenc sem takarékoskodott bókokkal a Fidesz-KDNP-kormány irányába. Mégis, mindketten a szerkesztőbizottság tagjai, s ez így van rendjén.

Amikor a demokratikus pluralizmus mellett teszünk hitet, akkor ezt nem elvontan, üres szavakkal kell bizonyítani, hanem a gyakorlatban, a mi esetünkben azzal, hogy helye van mind Szabó A. Ferenc, mind pedig Gömöri György véleményének a Bécsi Napló hasábjain. A parázs viták pedig bár hevűsenek, de ne égesse-nek meg senkit sem; szükségesek is a sokszor botrányos köznyvi világában. Vitakönyünk, szembe szállunk véleményekkel, anélkül, hogy bárkitől elvitassuk a szabad véleménynyilvánítás jogát, anélkül, hogy kirekesszük a szerzőket a tisztességes emberek társaságából. Olvasóink megértésére számítunk, mert a kirekesztés, kiátkozás nem a mi műfajunk.

A tények ignorálása mindazonáltal kemény dió; nem csoda hát, ha olvasóink felhőrdültek, egyesek felháborodtak Gömöri György vélekedésén. Helyszúke miatt nem térhetünk ki valamennyire, már csak egyes kárhóztató kijelentések miatt sem, ellenben helyet biztosítunk két mérvadó, tényekkel cáfoló véleménynek, (lásd: 6. old.) remélve, ezáltal ismét helyreáll az egyensúly.

DEÁK ERNŐ

Állampolgársági eset

Múlt év augusztus-szeptemberi számunkban oly módon foglalkoztunk a kettős állampolgárság kérdésével, hogy ismertettük, sőt, német nyelven is közzétettük azon folyamadványt, melynek segítségével meg lehet őrizni bizonyos esetekben a magyar állampolgárság (újra) megszerzésével az osztrák állampolgárságot. Az alábbiakban Jóó Imola etnami tanár számol be arról, ő milyen lépéseket tett ennek érdekében és hogyan sikerült neki. (Szerk.)

A magyar állampolgárságról való lemondás volt az előfeltétele annak idején – 1976-ban – az osztrák állampolgárság megszerzésének. Nem ment simán, de kétszeri visszautasítás után „elbocsátottak” a magyar hatóságok. Sok évvel később, már mint a Bécsi Zeneművészeti Egyetem habilitált professzora értesültem az esetleges kettős állampolgárság lehetőségéről, melynek engedélyezése az itteni törvények szerint bizonyos előfeltételekhez kötődik.

Elindítottam a sokféle igazolás, dokumentum, koncertkritikák, ajánlások stb. beadásával járó végtelen papírhadjáratot, melynek feldolgozásával a Belügyminisztérium foglalkozott hosszasan és alaposan.

Még „sima büntetlen” előéletemet igazoló rendőrségi „erkölcsi bizonyítvány” sem bizonyult meggyőzőnek a hivatalos szervek számára, hanem minden részletre kitérő igazolás volt szükséges.

Végre megszületett a döntés, mely szerint az osztrák állam engedélyezi a kettős állampolgárságot „az osztrák állam érdekében” álló tevékenységem és pozícióm érdeméért.

Ezt a dokumentumot kérvénnyel és a szükséges iratokkal beadtam a magyar konzulátuson, és 2010 decemberében kézhez kaptam azt a hivatalos papírt, melynek birtokában ismét, most már jogerősen magyar honfitársnak is tudhatom magam.

JOÓ IMOLA

Popély Gyula: Felvidék 1914–1920 c. kötetéről

Popély Gyula Párkányban élő, a révkomáromi Selye János Egyetemen és a budapesti Károli Gáspár Református Egyetemen tanító történész legújabb könyve Magyarország, azon belül pedig különösen Észak-Magyarország (a későbbi Szlovákia és Kárpátalja) 1914-1920 közötti történetével foglalkozik. A **Felvidék 1914–1920** címet viselő vaskos kötet 2010-ben jelent meg Budapesten a Magyar Napló és a FOKUSZ egyesület közös kiadványaként.

A közel 450 oldalas könyv öt nagyobb fejezetre és huszonhét alfejezetre tagolódik, melyeket személy-, helység- és tárgymutató, valamint részletes irodalomjegyzék követ. Az utósót Holló József Ferenc jegyzi, legvégül pedig három idegen nyelven – angolul, németül és csehül – olvashatjuk az összefoglalót. Térképek és képek terén nincs elkenyeztetve az olvasó, az öt térkép mellett mindössze néhány fekete-fehér kép töri meg a szöveg egyhangúságát.

Az irodalomjegyzékbe pillantva rögtön megbizonyosodhatunk a szerző munkájának alapos voltáról, aki a magyar, szlovák és cseh irodalom mellett német és angol nyelvű munkákat is fölhasznált könyvének megírásához. Emellett igénybe vett még magyar, szlovák és cseh levéltári forrásokat, valamint számtalan korabeli újságból is idéz.

Gyakran fölmerülő kérdés, hogy lehet-e pártatlanul, objektíven írni magyarként ezekről – a szerző által is vizsgált – tragikus esztendőkről. Nos, az nyugodtan kijelenthető, hogy Popély Gyulának ez nem sikerült, bár nagy valószínűséggel egyáltalán nem is törekedett erre. Magyar szemszögből, a magyarság érdekeit szem előtt tartva tárgyalja az eseményeket, eszerint ítéli meg az események folyását, az egyes személyek tevékenységét, döntéseit, megnyilatkozásait. Ez azonban a legkevésbé sem jelenti azt, hogy a mű nem üti meg az elvárható szakmai színvonalat. Mindössze annyi történik, hogy Popély szigorúan a tényekre támaszkodva leírja saját gondolatait, véleményét is. Teszi mindezt rendkívül sok primer forrás bevonásával (különböző jegyzőkönyvek, naplók, újságcikkek, visszaemlékezések stb.), melyek a kötet legértékesebb, s egyben talán legérdekesebb részei közé tartoznak. Véleménye világossá tételét hivatott elősegíteni szöhasználatá is, mely néhol bizony érzelmektől túlfutott, s emiatt sértő, illetve ironikus. Jó példa erre a szövegben gyakran előforduló, a szomszédos államokra használt „kis ragadozók” kifejezés, vagy az, hogy Jászi Oszkárt többször is – gúnyosan – „nagy teoretikus”-nak nevezi.

Popély tehát nem rejti véka alá véleményét a dolgokról. Egyértelműen keresi, és meg is találja a felelősöket Magyarország 1918–1920 közötti tragédiájáért. Indoklása, gondolatmenete a legtöbb esetben követethető és meggyőző. Köszönhető ez főként a rengeteg szó szerinti idézetnek, melyet fölhasznál. Ítéletet ugyanis csak a bizonyítékok tálalása után hoz.

A szerző már az első fejezet (*A csehek és a világhá-*

ború) legelején megadja műve alaphangját. Rámutat ugyanis, hogy a Szerb Királyság orosz támogatás nélkül soha nem merte volna visszautasítani a Monarchia ultimátumát, vagyis hamis a nézet, miszerint a háború kitöréséért elsősorban a Monarchia és Németország felelős. A fejezet bemutatja a cseh emigráns és hazai politikusok nemzeti törekvéseit, céljait, hogy a későbbi cseh-szlovák államalapítók (Masaryk, Beneš, Štefánik) mindnyájan az antanthatalmak titkosszolgálatainak alkalmazásában álltak a világháború idején, tehát saját hazájuk (és a frontokon harcoló honfitársaik) ellen ügködtek - az idő előrehaladásával mind eredményesebben. Beneš és Masaryk ekkor is (s a későbbiekben is) féligazságokkal, hazugságokkal, a magyarság és Magyarország elleni rágalmakkal árasztották el a későbbi győzteseket emlékirataikban és élőszóban egyaránt (példákat a kötetben bőven találunk).

A *történelmi pókerjátzsma hazai színterei* című második fejezet a cseh és szlovák vezetők tevékenysége mellett bemutatja Magyarország helyzetének alakulását a háború végnapjaiban (Agónia – magyar módra), de egy-egy alfejezetet szentel a rutén kérdésnek és a csehországi németeknek és lengyeleknek is.

Kiderül, hogy a szlovákság hazai vezetőinek többsége számára egészen a háború végéig egyáltalán nem tűnt reálisnak az önálló Csehországhoz való csatlakozás gondolata (sokak számára még azután sem), sőt többen egyenesen elleneztek azt és vagy egy önálló szlovák állam, vagy egy Magyarországon belüli autonóm szlovák tartomány létrehozása mellett voksoltak. A rutének is egyértelműen a magyar állam keretein belül képzelték el jövőjüket. Megtudjuk továbbá, hogy Ausztria fegyveres támogatása nélkül a csehországi németek önrendelkezési kísérletei hiú ábrándok maradtak.

Alapos vizsgálat alá kerül a szerző szerint hibát hibára halmozó magyar politikai elit, kezdve IV. Károlytól Károlynin át Linder Béláig. Határozottan állapítja meg, hogy „... egyes politikai csoportok éppen a minél hatékonyabb bomlasztásban voltak érdekeltek, mivel csakis ettől függött hatalomra jutásuk egy romba döntött ország felett”. Károlyi, Jászi és társaik tevékenységét messzemenően kártékonynak ítéli – bár szinte igyekezettük az ország megmentése érdekében nem kérdőjelezi meg, többször haza- és nemzetveszejtéssel vádolja őket. Bírálja tehetetlenségüket, naivságukat, megalázkodásukat az antant előtt, pánikszerű elhatárolódásukat az előző rendszertől. Megbocsáthatatlan hibaként rója föl a magyar hadsereg fölbomlasztását, illetve újjá nem szervezését, mely a későbbiekben végzetes következményeket von maga után.

A következő fejezet (*Katonai és diplomáciai küzdelem a Felvidékért*) 1918 novemberétől 1919 elejéig követi nyomon az események alakulását, ezúttal sem feledkezve meg Kárpátaljáról (Rutén dilemma k. al-

Valami minden nap füstölög

fejezet). A szerző ismét kiemeli Károlyiék baklövésait, hangsúlyozva, hogy folyamatos diplomáciai kudarcaik, megalázásuk ellenére is bíztak pacifista politikájuk jövőbeli sikerében. Vezető beosztású katonatisztek véleménye, valamint azon tapasztalatok alapján, melyek szerint egy kis erő fölmutatása után a csehek és pártfogók is rögtön zavarba jöttek (lásd a Vörös Hadsereg sikereit!), a szerző amelletttör lándzsát, hogy a fegyveres ellenállás a párizsi békecsinálók döntései ellen egyáltalán nem lett volna esélytelen és céltalan. Amennyiben ugyanis a békekonferencián Benešek nem tudják kész tények elé állítani a döntéshozókat, talán kierőszokolható lett volna a magyar fél által esengve kért népszavazás. Érdekes adalékokkal szolgál a szlovák közjáték és a Szlovák Népköztársaság proklamálása c. alfejezet, mely a keleti szlovákok önálló útkeresését (ők Magyarországon belül képzelték el jövőjüket) mutatja be.

A negyedik fejezet (*Végjáték Párizsban, Prágában és Budapesten*) a további történesekkel foglalkozik 1919 nyaráig. A békekonferencia eseményeiről olvasva fény derül a döntéshozatalban domináló franciák rendkívüli magyarellenességére. Elsősorban nekik volt köszönhető, hogy a csehek csaknem minden kívánsága megvalósult. A magyarság végső önrontásaként tűnneti föl Popély a kommunista hatalomátvételt 1919 márciusában. Paradox módon azonban éppen Kunék mertek először nyíltan szembeszállni a nagyhatalmak döntéseivel (igaz, mint az megállapításra kerül, a csehek és románok elleni föllépésre elsősorban saját hatalmuk féltése hajtotta őket). A kötet érdekfeszítő és

A nemzeti összetartozás napján

(2011. június 4.) Budapest, Kossuth tér. A diplomaták közé keveredtem, olyannyira, hogy az első sorba szorultam; csupán azért nem léphettem tovább, mert ebben akadályozott a virágosládák sora.

Innen néztem végig a zászlófelvonást: jól begyakorolt katonai díszszemle a történelmi zászlók felvonultatásával, majd Schmitt Pál köztársasági elnök bevonulása után a nemzeti lobogó felvonása a Himnusz kíséretében.

A katonazenekar régi indulókat játszott, igaz, közbeiktatták a Rákóczi indulót is részletekben.

A diszszázad történelmi, a Horthy-korszakra emlékeztető egyenruhában, a lovasok 48-as díszletben. Minden történelmi. Kissé áthat valami régies érzelem, rögtön arra készítve: hol van a jelen, s mikor jelenül meg a jövő? Talán fél a jelen a jövőtől, ezért kapaszkodik annyira a múltba? Külön alakulat akár alabárdosokkal, páncélingben, sisakban is felvonulhatott volna, természetesen ijakkal a vállakon, akkor teljes lett volna a kép.

Széchenyi István nem győzte hangoztatni: Magyarország nem volt, hanem lesz. Ebben az operetti kivite-

nak lépni azok ellen a tüntetők ellen, akik demonstrációjukkal az állam érdekeit sérthetik (Hírszerző, jún 28.). Ez is kőszá hír, ellenzéki kekeckedés?

Pedig nagyon kellene vigyáznunk hírünkre, nevünkre, nelán még jól-rosszul elfájszott szerepeinkre is. Ki tudja, mikor sodródunk olyan helyzetbe, amikor legalább tisztá lelkiismerettel állhatunk meg a történelem előtt. Kétségtelen, de most ki kell húzni a kátyúból az ország szekerét, hogy netán tele hassal énekelhessük a Himnuszát, amire – Szabó Dezső szerint – alig képes az éhes ember. És ehhez éppenséggel a Kínai Népköztársaság segít hozzá minket. Így kívánja meg az ország érdeke. Az erkölcsöket meg jegelfjük más, alkalmas időkre.
-kő-

sok újdonsággal szolgáló része az említett cseh–magyar, diplomáciai és katonai konfliktusról szóló három alfejezet (A csehek újabb területrabló tervei – a bolsevizmus elleni harc ürügyén; Proletárdiktatúra és nemzeti önvédelem; csehektől visszafoglalt felvidéki területek kiürítése – párizsi parancsra).

Az ötödik, *Trianon* címet viselő fejezet sok újdonsággal nem szolgál: a magyar békedelegáció franciaországi tevékenységét, a trianoni szerződés aláírásának és magyarországi fogadtatásának körülményeit írja le.

Összességében megállapítható, hogy egy szakmailag nagyszerű színvonalú, emellett meglepően olvasmányos könyvvel rukkolt elő a felvidéki szerző. Néhol érzelmekre apelláló stílusa teljes mértékben megbocsátható, ha figyelembe vesszük a téma nehézségeit, illetve azt, hogy ő maga 90 évvel az események után saját bőrén tapasztalja az akkori döntések következményeit. Popély sok esetben bátran leír olyan dolgokat, amelyeket mások nem mernének. Valószínűleg nem véletlen, hogy a „szakma” nem rajongta körül a könyvet.

Az mindenképpen leszögezhető, hogy a magyar olvasónak nem lesz jobb kedve a könyv elolvasása után, viszont biztosan szélesebb látókörré tesz szert Trianon témájában. Végre egy magas színvonalú könyv, amely magyar szempontból mutatja be a magyarság legnagyobb tragédiáját. A stílus miatt meg rágódjon csak nyugodtan, akinek úgy tetszik.

VANYA PÉTER

Magyarország : Kína

Valamikor hajdanán, amikor még Debreczeni József Orbán Viktorral egy húron pendült, előbbi oldalas cikkben érvelt a politikai erkölcsről, ami ugyebár nem téveszthető össze a polgárok erkölcsével. Vagyis ami nem szabad bovisnak, az szabad Jupiternek. Akkoriban kedvem lett volna vitába bocsátkozni Debreczenivel, de aztán elmaradt. Talán jobb is volt az így, hiszen azóta ugyancsak megváltozott a világ, különösen az emberi kapcsolatok terén.

A dolog azonban mégsem évuült el, sőt, most nagyon is aktuálissá vált a magyar–kínai kereskedelmi tárgyalások kapcsán. Szakember legyen a talpán, aki megmondhatja, újfajta gyarmatosítás vette-e kezdetét, vagy pedig tisztesseges üzleti kapcsolatokra képes a változatlanul kommunista, minden ellenzéki hangot letörő-megtörló kínai vezetés? Június második felében éppen Magyarország volt soron, de már megelőzte egész sor EU-állam, nem utolsósorban Németország. Az Amerikai Egyesült Államok meg éppenséggel a kínai tőkén csüng.

Az üzlet üzlet, a pénznek meg nincsen szaga. Orbán miniszterelnök mindazonáltal nagy sikerként harangozta be a tárgyalások eredményét, mintegy kiutat jelezve a gazdasági válságból.

De nem is erről kellene most és itt elmélkedni, igaz, csak nagyon röviden, nehogy megterhelje bárki gyomrát is. Mindazonáltal felöltik az örökös panasz, mennyire cserbenhagyta a nyugati világ Magyarországot, nevezetesen 1956 őszén, mert ugyebár erkölcsi kötelesség lett volna kiállni a forradalomba keveredett Magyarország mellett. Ehelyett mindenkit lekötöttek a saját ügyei, jelesen a szuezi válság, a nemzetközi politika meg – hidegháború ide vagy oda – nem kedvezett semmiféle beavatkozásnak. Persze több mint száz évvel korábban már Petőfi is így méltatlankodott: „Magára

hagyták egymagára a gyáva népek a magyart.”

Könnyű ugyebár az áldozat szerepében méltatlankodni, hiszen az áldozat számlomra méltó. De mi van akkor, ha az áldozat kínó korábbi szerepből, hogy aztán tételezen bizonyíthassa, mennyire viszonylagos minden, még az esetleges melletti kiállás is. Nem egészen ildomos ilyen – azaz amnéziás – helyzetekben felmelegetni korábbi eseteket, magatartást, amikor a magyarok lábára léptek, fejükre koppíntottak. Akkor bizony könnyű volt – mert ezt diktálta a kényszer – árulást, cserbenhagyást emlegetni. De hogyan állunk mi ezzel 2011-ben? Amikor hírek szerint a magyar kormány a kínai kormányfő látogatásának zavartalanmá tétele érdekében törvényes indoklás nélkül tibetieket rendelt be a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalba, valamint megtöltötte a Tibeti Segítő Társaság és a – Kínában nem engedélyezett – Falungung (Falungong) nevű szervezet tagjainak demonstrációját. Ellenzéki hírvérés, hogy ezzel is rontsák Orbán Viktor hírnevét?

Magyarország mindig is elismerte, és elismeri az egy Kína elvet. A két ország kapcsolatát egymás politikájának tiszteletben tartása jellemzi. Hazánk készen áll arra, hogy hídfőállást kapazzen Kína számára, melyet első helyen említenek az új bajnokok között – mondta június 26-án a kínai miniszterelnök részvételével zajlott gazdasági fórumon Orbán Viktor, aki 11 éve még fehér kendőt kötött és fogadta a dalai lámát. Igaz, tavaly miniszterelnökként ez már nem fért bele sűrű programjába, noha pártja még két évvel ezelőtt is kiállt a tibetiek mellett. Van ilyen. A politika változik, Kína gazdasági ereje nő – szemben Magyarországéval. – Így reflektált valaki Magyarországról június 28-án.

Orbán Viktor azt mondta, a jövőben is fel fog-

NEMZETKÖZI SAJTÓSZEMLE

Összeállította: Fetes Kata

TheObserver (UK)

Informatikai rendszerek védelme az Unióban

Az Európai Unió 2012-től az európai informatikai rendszerek felügyeletével foglalkozó szervezete

teret hoz létre. A NATO tagországok védelmét kutató és összehangoló Kibernetikai Védelmi Központ jelenleg Tallinnban működik. Észtországban az ország saját számítógépes rendszereinek védelmére is alakult az év elején önkéntes kibernetikai hadsereg. Németország Bonnnban hozott létre ez év júniusában kibervédelmi központot. Nagy-Britannia kibernetikai fegyvert fejlesztő programot indított útjára.

A közelmúltban napvilágot látott hír szerint, Észak-Korea 3000 fős hackercsoportot foglalkoztat. Ez a katonai jellegű alakulat elsősorban ipari titkok illegális megszerzésére és a célszágok infrastruktúráinak számítógépes rendszereihez történő illetéktelen hozzáférése

re kapott kiképzést. Nick Harvey angol hadügyminiszter szerint a jövőben a kibernetikai fegyverek természetes részei lesznek egy ország fegyverkészletének. Hillary Clinton amerikai külügyminiszter úgy véli, a kibertámadások az országoknak új biztonsági fenyegetést jelentenek. Ezek alacsony anyagi és személyi költséggel megvalósíthatók.

Az Amerikai Egyesült Államok felismerte a veszélyt és 2010 végére teljes létszámmal aktivizálta az 1000 fős, US Cyber Command nevű hadseregét, mely az USA kiberte

rének védelmét látja el.

Mitteldeutsche Zeitung (DE)

Jézus keresztelésének helyszíne

Az izraeli hadsereg eltávolította az aknákat a jordániai határ melletti területről. Ezzel lehetőség nyílik arra, hogy turisták is látogathassák Jézus keresztelésének színhelyét a Jordán-folyó bal partján.

Izrael a helyszín helyrehozására 2,3 millió dollárt költött. Reményeik szerint ez a keresztény turisták számának növekedésével hamarosan megtérül. Az elmúlt évben Izraelbe látogatott 3.450.000 turista 69%-a keresztény volt.

leParisien.fr (FR)

100 éve fedezték fel a Machu Picchu-t

Hiram Bingham amerikai régész jóvoltából ismertette meg a világ a kecsua nyelv szerint „Öreghegynek” nevezett Machu Picchu-t. Bár a német Augusto Berns már sokkal korábban tudott ennek létezéséről. A San Antonio Egyetem dékánja Richard Giesecke adta oda Binghamnek annak a Melchor Arteaga földműves nevét, aki 1911. július 24-én Bingham-et a romkhoz vezette.

Az UNESCO a világörökségek között tartja számon a fellegvárát. 2007 óta egyike a Világ Hét új csodájának.

A Machu Picchu körül az évszázadok során több legenda keringett. Egyes régészek szerint a falakat hajdan arany borította, de napjainkra már csak a falak maradtak. A 2400 m magasan fekvő fellegvárban a becsülések szerint hajdan közel 1000 ember élt. Azt, hogy milyen célokat szolgált a vár, még a mai napig sem tudják pontosan a történészek.

Hindustan Times (IND)

Megváltoztatni az ország nevét

A Közép- és Kelet-Európában Grúzia néven ismert ország megváltoztatja nevét. A jelenlegi grúz vezetés Georgia néven szeretné jeleztetni a kaukázusi országot a világ térképein. A megváltoztatás hosszan tartó bonyolult folyamat.

Grúziának ez a lépése is azt mutatja, mennyire szeretne az ország megszabadulni a közel 2 évszázados orosz múlttól. Ennek a vágnak tettek eleget azok az intézkedések, melyek során a településeken átneveztek tereket, utcákat, lebontottak emlékműveket. Az angol nyelv lett a grúz mellett az ország második hivatalos nyelve az orosz helyett. Ez a nyelvi reform az országot a nyugat felé tereli és általános felemelkedést hozhat az ásványi kincsekkel nem, de jelentős szellemi potenciállal rendelkező államnak.

Sir John Mandeville angol utazó szerint a Szent György iránti nagy tisztelet eredményeként hívják a népet grúz

nak. Egy másik elmélet a *georgicus* = *földművelő* a szó eredete. A „*georgi*” megnevezéssel a földműves törzseket különböztették meg a Panticapea folyó áttelesen oldalán élő vándorló törzsektől. Az ókorban a görögök a keleti grúzokat *ibéreknek*, a nyugatiakat *kolchiszeknek* nevezték.

Az első sikert már elkönnyelheti Georgia kormánya. 2011. június 27-e óta Dél-Korea hivatalosan a *Georgia* megnevezést használja

NEWS OF THE WORLD (UK)

615 új faj Madagaszkáron

Az elmúlt 11 évben a tudósok újabb növény- és halfajt, hanem több emlőst is felfedeztek a tudósok Madagaszkáron. Ez utóbbiak között van a világ legkisebb főemlőse is.

A Berthe-egérmaki csupán 30 gramm. Élettere a madagaszkári erdőirtások következtében rendkívüli módon veszélyeztetett. A szenzációk közé tartozik annak a gekkónak a felfedezése, mely ugyanúgy tudja változtatni, a háttérhez igazítani bőrszínét, mint kaméleon. Eddig ismeretlen volt az a legyezőpálma is, mely egész élete során csak egyetlenegyszer virágzik.

Az új fajokhoz 385 növény, 17 hal és 41 emlős állat tartozik. A szigeten élő növény- és állatvilág közel 3/4-e csak ezen az egy szigeten él. Többeket közülük a kipusztulás veszélye fenyeget.

Libération.fr (FR)

Francia becsületrend Bárdosi Vilmosnak

2011. július 20-án René Roudaut, a Francia Köztársaság magyarországi nagykövete átadta dr. Bárdosi Vilmos egyetemi tanárnak, az ELTE BTK Romanisztikai Intézete igazgatójának a Francia Becsületrend Lovagi fokozatát.

dr. Bárdosi Vilmos a két nyelv közmondásainak és szólásainak elismert kutatója. A kitüntetést a számos francia nyelvészeti mű és szótár készítése, a franciamagyar tudományos, oktatási és kulturális kapcsolatok fejlesztése, valamint a francia nyelv és kultúra magyarországi terjesztése érdekében évtizedek óta kifej

tett sikeres munkája elismeréséért 2011. április 13-i dekrétumában ítélte oda Nicolas Sarkozy, a Francia Köztársaság elnöke.

Bárdosi Vilmos jelenleg a kiadás előtti utolsó simításokat végzi a *Magyar szólások és közmondások* szótárának új kiadásán.

NYUGATI HÍRLEVÉL

HOFFMANN ELEMÉR
A XX. SZÁZAD LEGJOBB KÉPHAMISÍTÓJA

„Elmyr de Hory a Megtévesztés művésze és tudósa” címmel kiállítást terveznek Budapesten, novemberben a minden idők talán legnagyobb festőkaméleonjának tartott, magyar származású Elmyr de Horyról.

A főleg Picasso, Modigliani és Matisse műveire specializálódott hamisítóról számos életrajz és dokumentumfilm készült, ezek azonban jórészt azokra a hamis adatokra épültek, amelyeket saját maga terjesztett műtjéről. 1976-ban már folyt a vizsgálat ellene, amikor Elmyr de Hory véget vetett életének. Az „álművés” után valóságos archívum maradt az utókorra.

Colette Loll Marvin párizsi művészettörténész de Hory titkárával együtt igyekszik feldolgozni a hamisító életművét. 2011. áprilisában a New York Timesban írtak a kutatómunkájukról. Többek között Budapesten is jártak és 1906-os anyakönyvi bejegyzéseket találtak egy bizonyos Hoffmann Adolf és Irén fiáról, akit Hoffmann Elemér Albertnek hívtak.

Ma már de Hory hamisításait önmagukért is gyűjtik. Tavaly ősszel egy árverésen, amelyet az angliai Bonham városában rendeztek, valaki több mint 700 dollárt fizetett egy tengeri tájképért. A mű alkotója Raoul Dufy francia festő aláírását hamisította a kép alá, hátlapján viszont az Elmyr név látható.

BERLIN: KASSÁK KIÁLLÍTÁSOK

KASSÁK MŰVEI A COLLEGIUM HUNGARICUM BERLIN (CHB) ÉS A BERLINISCHE GALERIE PÁRHUZAMOS TÁRLATAIN.

Kassák Lajossal a 20. század elején egy új művész-típus lépett színre Magyarországon: a modernista utópiák harcosa. Festő, irodalmár, színházcsináló, lapszerkesztő, tipográfus és reklámgrafikus volt egy személyben, aki jelentős nemzetközi kommunikációs hálózatot épített ki. Kassák olyan szuverén egyéniség, következetes művész, szervező és közéleti szereplő volt, akinek életművét egy szerre jellemzi a művészet újító törekvéseire való nyitottság és a társadalmi kérdések iránti elkötelezettség.

A Berlinische Galerie-ben kiállított képzőművészeti anyag az 1910-es évek második felére és bécsi emigrációs éveire (1920–26) összpontosít – arra az időszakra, amikor Kassák a Ma főszerkesztőjeként az európai avantgárd mozgalmak nemzetközi szereplője lett. Kassák képzőművészeti alkotásai mellett korabeli fotók és más dokumentumok is megtalálhatók valamint kortársai: Bortnyik Sándor, El Lisszickij, Moholy-Nagy László, Péri László, Kurt Schwitters, Tristan Tzara és Herwarth Walden alkotásai.

(Millenáris Park - 2011. július 3., vasárnap) „Bizony tíz évvel idősebbek lettünk, ezen nincs mit szépíteni” – kezdte beszédét a pártelnök. Utoljára tíz évvel ezelőtt volt így együtt a társaság, mindent elkövetve, hogy ez a tíz év ne hagyjon nyomot legalábbis külsőleg. Talán ezért jelentek meg annyian nyakkendő nélkül: maga a nagyfőnök mindezt farmerjével még inkább kidomborította. Nosztalgia, vagy csupán szem

beszállás az idő múlásával? Netán a változatlan fiatalos tettekrekszség demonstrációja? Budapest főváros II. kerületének polgármestereként Láng Zsolt (nyakkendővel) mint házigazda kelő komolysággal fordult a megjelentekhez: „Ahogyan előtte sem, úgy várhatóan kongresszusunk után sem fogjuk egymást és támogatóinkat közösségi oldalakon pocskondiázni, és kongresszusi munkánkat számtalan személyeskedő, egymás könyörgéseit és árulásait felhánytorgató kirohanástól mentesen kormányzó európai néppárthoz illő komolysággal és felelősséggel végezzük.”

Aztán felsorolta, mi mindenre vállalkozott a tavaly májusban megalakult kormány. Bibó István szellemére utalva jelentette ki: „Nehéz feladatok várnak az országra és a Fideszre, valamennyiünkre olyan akadályok is, amelyeket nem látunk előre. De nem szabad félnünk, bátran helyt kell állnunk szavakban és tettekben egyaránt. Nem torpanhatunk meg, nem visszakozhatunk, nem érhetjük be a kevesekkel.”

Kongresszusokon – manapság vidégön is – megskottak a személyes üdvözlötek. Deutsch Tamás Joseph Daul, az Európai Parlamentben az Európai Néppárt frakciója vezetőjének videó üzenetét ajánlotta a jelenlévők figyelmébe. Egyben felolvasta Horst Seehofer Bajorország miniszterelnöke, a Bajor Keresztényszociális Unió elnöke üdvözlő levelét. A szavazások előtt bejátszották George Pataki, New York állam volt kormányzójának, majd Michael Spindelegger az Osztrák Néppárt elnökének videó üzenetét. Jyrki Katainen finn miniszterelnök levelét, ill. Jadranka Kosor, horvát miniszterelnök üzenetét Gál Kinga olvasta fel. Vagyis nem egyetlen felvonásban, hanem közbe-közbe iktatva tarkították a külföl

KRASZNAHORKAI LÁSZLÓT POTENCIÁLIS NOBEL-DÍJASKÉNT EMLÍTIK

A THE NEW YORKER 2011. JÚLIUS 4-I SZÁMÁBAN JAMES WOOD KRITIKUS MADNESS AND CIVILIZATION. THE VERY STRANGE FICTIONS OF LÁSZLÓ KRASZNAHORKAI CÍMMEL KÖZÖL ÍRÁST.

Az irodalmi Nobel-díj lehetőségét is megemlíti a Krasznahorkai László író és három művét bemutató ötoldalas írásában a The New Yorker magazin kritikus

a. James Wood a világirodalom olyan kiválóságaival veti össze a magyar író „narratívájának lassú lávafolyamát”, mint Samuel Beckett, Claude Simon, Thomas Bernhard, José Saramago, Roberto Bolano, David Foster Wallace és James Kelman. Wood szerint a magyar író, aki a felsorolt alkotók közül a legfurcsább, „az örület határáig vizsgálja a valóságot”.

A kritikus ismertette az Amerikában és főleg Németországban sok időt eltöltött szerző életét és a Tarr Bélaéval szorosan összefonódó munkásságát. Wood megemlíti, hogy Krasznahorkai Lászlót német közegben potenciális irodalmi Nobel-díjasként emlegetik. Krasznahorkai Lászlót tavaly a Brücke Berlin-díjjal tüntették ki, mely az egyik legrangosabb német irodalmi elismerés.

ELHUNYT GEORGE LANG

George Lang, a Café des Artistes megteremtője, a Gundel étterem újraálmodója 86 éves korában elhunyt New Yorkban.

Deutsch Györgyként anyakönyvezték, a zene iránti fogékonysága már fiatal gyerekkorában megmutakozott. A Zeneakadémián tanult, hegedűművész akart lenni, de 1944 tavaszán munkaszolgálatba küldték, ahonnan sikeresen megszökött, majd a háború után egyetlen megmaradt rokonával, unokatestvérével Ausztriába szökött és onnan Amerikába került.

Leszedő fiúként kezdte egy New York-i étteremben, sokmindennel próbálkozott, a zenével is, a dallasi szimfonikus zenekarnak a hegedűseként is dolgozott. 1975-ben indította útjára a Café des Artistes éttermet, amelyet ő csak amolyan elegáns francia bisztrónak nevezett, s mely a nyolcvanas évek nagy sztár étterme lett Manhattan közepén a Lincoln Centerhez közel. 1992-ben Ronald Lauder támogatásával újratерemtette a Gundel éttermet. Amikor 2007-ben a *Village Voice* arról kérdezte, hogy melyek munkásságának klasszikusai, amelyeket akár az élet utolsó vacsoráján is elfogyasztana, George a halászlét és a hideg meggylevest említette, a töltött káposztát és a töltött paprikát, tovább a szilvás gombócot, az almával töltött palacsintát és a tejszínhabos rétest. BIKA JÚLIA

di meghívtak a Fidesz egyébiránt belterjes kongresszusát; közülük senki sem vett részt személyesen.

A Kongresszusra meghívást kaptak a határon túli magyar szervezetek képviselői is. Őket Gál Kinga név szerint köszöntötte Lázár Lajos beszámolója után. Mintegy jelképesen BERÉNYI JÓZSEF, az MKP elnöke ismertette a szlovákiai magyarok korántsem öröndetes küzdelmeit.

BERÉNYI JÓZSEFET az Európai Parlamenti Képviselőcsoport részéről KÓSA ÁDÁM beszámolója követte, aki a siketek jelbeszédével adta elő mondanivalóját.

A bevezető formaságok után elsőként KÖVÉR LÁSZLÓ, a Parlament elnöke emelkedett szólásra. Némi mérleget vonva embert próbáló drámai két esztendőről beszélt idegtépő várakozással és készülődéssel. Valóságosan nem létező költségvetéssel küszködő országot kellett működőképes állapotban tartani. Magyarország kormányának célkitűzései a fél esztendőben a gazdasági válság kezelése, közös jogi normák megalkotásának, az Európai Unió további bővítésének a szándéka, amelynek a legfontosabb momentuma a horvát csatlakozási tárgyalások lezárása volt. Egyszerre volt jelen olyan témák napirendre tűzése, amelyekkel korábban nem volt hajlandó senki foglalkozni az Európai Unióban: például a demográfia kérdése, vagy éppenséggel a roma keretstratégia elfogadtatása.

Soha ilyen tempót nem diktált a Magyar Országgyűlés – állapította meg. Ha a tempón nem is szabad lassítani, de legalább a kiszámíthatóság szempontjából a következő fél esztendő

tól mérsékeltebb működési módot javasolt. Az eltöklétségen, a határozottságon mégse változtassanak semmit. Ezzel párhuzamosan folyamatosan fokozott óvatosságra, alázatra és bizalmatlanságra intett. Óvatosságra mindazokkal a csapdákkal szemben, amelyeket mások, de éppenséggel önmaguk is állítanak fel. Úgy vélte, a Fidesz változatlanul kétharmados többséggel nyerhetné meg ma is a választásokat, mindamellett nincs más alternatíva.

Az ellenzéki pártokra utalva elmarasztalta és bocsánatkérésre szólította fel az MSZP-t felsorolva, mi mindent rontott el.

Az LMP-ről meglepően bizakodó hangon szólt: ha nem is valóságos erős alternatívaként, de számottevő, mindenképpen megfontolt véleményalkotásra képes, beszámításra alkalmas ellenzéki erőként a következő három esztendőben nekik adva a legtöbb esélyt. Az ország érdekében kívánta nekik, hogy találják meg véglegesen a saját identitásukat. Ha van Magyarországon még maradéka mindazon értékeknek, amelyeket valaha a liberalizmus felhalmozott, ezeket gyűjtsék össze, és legyenek erkölcsi értelemben mindenképpen tiszteletre méltó ellenzéki párt, amelyet mindenkor figyelembe lehet venni.

A Jobbiknak pedig csak annyit kívánt, találják meg szintén azt az identitásukat, amely végre tisztává teszi, hogy ők most a mindenkori kormány ellenzéke, vagy pedig az egész alkotmányos demokratikus berendezkedés ellenzéke. Legyenek a mindenkori kormány alkotmányos szabályokat tiszteletben tartó és mértéktartó ellenzéke, legyenek kritikusai szociális kérdésekben éppúgy, mint nemzeti ügyekben, de ne ártsanak többet a nemzetnek a magatartásukkal, mint amennyit maguknak is ártanak.

KÓSA LAJOS alelnök mérleget vont: a Fidesznek 40320 tagja van 1188 alszervezettel az ország összes jelentős településében. Két választás volt. Az országgyűlési választáson 2 millió 700 ezer szavazatot kaptak és ezzel kétharmados többségbe kerültek a parlamentbe. Fél évre rá az önkormányzati választásokon kicsikét alacsonyabb részvétellel mellett még mindig 2 millió 400 ezer ember szavazott a Fidesz-KDNP jelöltjeire, szintén több, mint kétharmados többséggel. Jelenleg hasonló fölénnyel a Fidesz most is megnyerné a választásokat.

Okulni kell a hibáinkból – állapította meg. Két választás elvesztése jelentős mértékben annak volt tulajdonítható, hogy a Fidesz nem fordított elég figyelmet arra, hogy figyeljen az emberekre, tartsa velük a kapcsolatot. A jó kormányzás önmagában nem elég. A sikeresség titka mindamellett a hitelesség.

LÁZÁR JÁNOS frakcióvezető: Történelmi méretű elégedetlenség kergette el az előző két ciklus kormányzó erőit, és történelmi méretű remény adott a Fidesz kezébe óriási lehetőséget. Maga a választás pártokon átívelő eredményt hozott. Választási nagykoalíciónak köszönhető, hogy kezünkben a hatalom. Nem a fideszesek új Magyarországnak felépítéséhez kellett hozzáfogni, hanem bal és jobboldali pártot választó és bizonytalan magyarok országának a rendbetételét kellett elvégezni az elmúlt egy esztendőben. Nekünk nem a pillanathoz, hanem az egy évvel ezelőtti katasztrofális állapotokhoz, az elmúlt húsz esztendő lezárásához kell mérni a munkánkat, erre való a négyéves ciklus, és erre fogjuk felhasználni – összegezett önbizalommal. Fontosnak vélte tovább tartani a kormányzásban az első esztendő határozott tempóját.

A továbbiakban Navracsics Tibor, Varga Mihály, Folytatás az 5. oldalon

ERHARD BUSEK

Beszélgetés a 70 éves egykori alkancellárral

Dr. Erhard Busek osztrák néppárti politikus, 1991–1995 között az SPÖ és ÖVP kötötte koalíció alkancellárja és minisztere. Évekig az osztrák néppárt vezetője, 1994–1995 között oktatásügyi miniszter. Jelenleg a Dunatárség és Közép-Európa Intézet igazgatója, az Európai Alpbach Fórum elnöke, a Salzburgi Főiskola rektora és a Claudio Abbado vezette Gustav Mahler Zenekarnak a védnöke. Számos nemzetközi kitüntetés mellett a Budapesti Európa Intézet Corvinus-díjának is a birtokosa.

Busek az ÖVP katolikus-liberális szárnyához tartozik és egész pályafutása alatt a kritikus értelmiségiek képviselőjének számított. Mindig közép-európai méretekben gondolkodott és politizált. Már az 1989-es fordulat előtt is messzemenően támogatta a kommunista országokban kibontakozó ellenzéki mozgalmakat. Sokat tett és tesz az Ausztriában élő kisebbségek jogaiért. Mint alkancellár keresztylvitte a Bécs és környékén élő osztrák honosságú magyarok népcsoport-kénti elismerését.

70 éves születésnapja alkalmából készítette a Bécsi Napló az interjút.

Ön mindig szívén viselte a kelet-közép-európai népek sorsát. Mit tart az Európai Unió bővítéséről, a még hiányzó balkáni országok felvételéről?

Meggyőződésem, hogy felelősséggel tartozunk ezekért az országokért és fontosnak tartom a felvételüket. Ezen országok belső és külső stabilitását is csak így biztosíthatjuk. Horvátország felvételéről már 2003 óta tárgyalunk.

Hasonló a véleménye Törökországgal kapcsolatosan is?

Törökország egészen más eset. Fontos a jó viszony, de azt hiszem, hogy ma már az EU-ban ez nem téma, sőt maga Törökország sem törekszik erre. Időközben más, sokkal fontosabb feladat hárul a török politikára, hiszen földrajzi fekvésénél fogva kulcsszerepet játszhat Irán, Irak, Szíria felé és a mostani arab megmozdulásoknál is közvetítőként léphet fel. Mindez az EU-n belül nem lenne megoldható.

Az Európai Uniónak jelenleg számos problémával kell megküzdenie. Már-már az EU és az Euró kríziséről is beszélnek. Mi a véleménye erről? Hogyan látja a jövőt?

Csodálkozni fog, de én szeretem a kríziseket! Ez hozzátartozik a megtisztulás folyamatahoz és rákényszeríti az EU-t a döntéshozatalra. Ott vannak a bajok, ahol nem elég gondosan figyeltünk a meglévő kisproblémák megoldására. Bevezettük az Eurót ott is, ahol a megfelelő jogi és pénzügyi keretek hiányoztak. Ezeket most utólag kell megalkotnunk. A világ kiszélesedett és rengeteget változott. Európának meg kell találnia a helyét ebben a világban. Ma már nem csak arról van szó, hogy miként fejlődik Németország, Anglia, Franciaország, hanem figyelünk kell Kínára, Indiára, Brazíliára is és kiépíteni a kapcsolatot azokkal a gyorsan fejlődő országokkal, melyek a világ gazdaságát irányítják. Ehhez erős, összetartó Európára van szükség.

Tehát meggyőződése, hogy az Euró marad!

Igen, de nem szabad várakozni! Azonnal intézkedni kell és mindenekelőtt egységet mutatni. Az európai országok mindig sokat áldoztak a fejlődő országok támogatására. Most ezt a pénzt Görögország, Portugália, Írország megerősítésére kell fordítani. Mindaz, ami ma Görögországban történik, velünk is előfordulhat, ezért fontos a szolidaritás. Az az érzésem, hogy a fennálló vitákban bizonyos féltékenység és irigység is szerepet játszik. Az olasz (lásd Lampedusa szigete) menekültkérdés sem akkora, hogy Olaszország ne tudná megoldani és, ha kell segítünk. A menekültek nem kérdezik, hogy jöhetnek-e? Európa történetében mindez előfordult már néhányszor. Emlékezzünk a lengyelekre, a csehekre, a balkáni háborúra vagy a magyarokra 1956-ban. Összefogással, szolidaritással minden megoldható és az EU mindezt túl fogja élni!

Véleménye szerint az EU kis országai egyenrangúak a nagyokkal?

Egyértelműen igen! Sőt, a kis országoknak nagyobbak a lehetőségei az EU-n belül, csak ki kell használni azokat és szorosabban kooperálni egymással. Ezért sajnálom, hogy a Visegrádi Iniciatíva ügye olyan fáradtságosan halad. Több tartalomra, több tárgyalásra lenne szükség.1989 után elszalasztottunk egy lehetőséget azzal, hogy a szovjet fennhatóság alól felszabadult országokkal nem fogtunk eléggé össze. Az EU keretein belül is tehetnénk többet egymásért.

Mivel foglalkozik az Ön intézete, a Donauraum Institut?

A Duna-menti országok – kiegészítve Lengyelországgal, Macedóniával, Litvániával és Fehéroroszországgal – gazdasági és kulturális életével foglalkozunk. A kapcsolatok kiépítése, a Duna-stratégia kidolgozása ma rendkívül aktuális témakör.

Közvetítő szerepet is vállal az intézete az egyes országok konfliktusaiban?

Ez lenne az én elképzelésem, de az osztrák kormány ehhez még nem adott zöld utat. Pedig szerintem pl. a szlovák–magyar ellentétek-nél igenis felléphetnénk közvetítőként. Hasonló a helyzet Bulgária és Románia esetében. A 470 km-es közös Dunaszakaszon csak egyetlen híd van. Ez nem éppen a jószomszédi viszony példája.

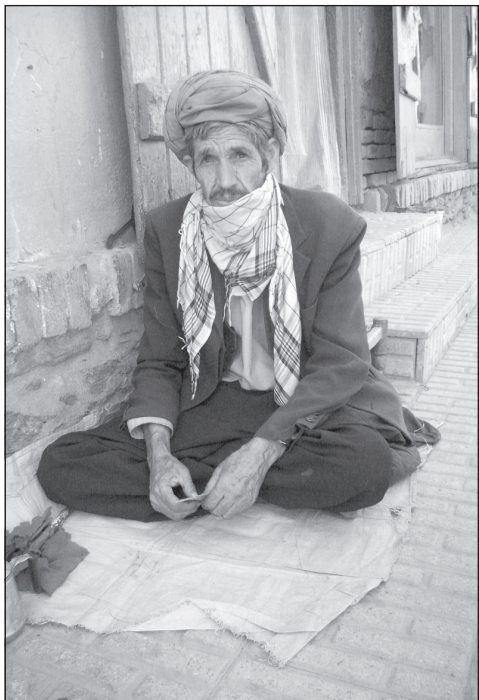
Ön mindig híres volt a pártvonaltól független véleménynyilvánításáról. Mi a véleménye a mostani ÖVP-SPÖ kormánykoalíció munkájáról?

Nem tesz boldoggá! Sajnos hiányoznak az erős egyéniségek, hiányzik a minőség és a demokrácia. A pártvonal számít. Szerintem Josef Pröll is ebbe bukott bele. Több, mint problematikus, hogy a fiatal tehetségek kedvesztet-ten elhagyják a politikát. Nincs megfelelő utánpótlás. Az osztrák külpolitikában pedig világosan és egyértelműen állást kellene foglalni és hangot adni a véleményünknek.

Tudom, hogy most új kisebbségi törvény is van készülőben, főleg a karintiai szlovénok miatt. Az 1976-os törvénybe volt beleszólásom és kiálltam a magyarokért. Bár – emlékszem – nem volt könnyű a különböző magyar egyletek között egyensúlyozni. A mostani törvény előkészületeire azonban nincs befolyásom.

Magyarországgal, az új magyar kormány médiatörvényével és alkotmányával kapcsolatosan az elmúlt hónapokban nagyon sok negatív és igazságtalan újságcikk jelent meg Ausztriában. Be kell vallanom, hogy mindez engem személyesen is bántott. Egyetért ezeknek a cikkeknek a hangjával?

Nem! Felvetődik a kérdés, hogy egyáltalán beleavatkozzunk-e ezekbe a vitákba? Az alkotmány, a médiatörvény minden ország magánügye, természetesen betartva a demokrácia ke-reteit. Az a véleményem, hogy ezek a viták egy kicsit a figyelmét elterelő manőverek kategó-

Merengő muzulmán

riájába tartoznak. Európának és Magyaror-szágnak is annyi más gondja van: munkanél-küliség, szociális problémák, az egyes trianoni országok egymáshoz való viszonya stb. Ezek az igazán fontos kérdések! Sajnos az osztrák mé-dia, és ez Európára is vonatkozik, nem megy a mélységekbe. Ezeknek a cikkeknek nagyobb a füstje, mint a lángja. Két nappal később már el is felejtik, közben persze elég fájdalmat okoz-nak. Véleményem szerint a hivatalos magyar oldalt is meg kell hallgatni! Az én intézetem ezt is teszi! Orbán Viktort a kezdetektől isme-rem és a kapcsolatot mindig fenntartottam vele, bár nem minden kérdésben volt azonos a véleményünk. Erős egyéniség és nem hiszem, hogy az opposzció a jelenlegi helyzetben méltó ellenfelet lenne képes felállítani. A párbe-széd híve vagyok és ellene vagyok minden ki-közösítésnek. Emlékezzünk Ausztria helyzeté-re az ÖVP-FPÖ koalíció idején! Osztrák-ma-gyar vonatkozásban: minden egykori sérelmet félretéve, annyi közös érzelmi és történelmi kötődése van ennek a két országnak, ezt kel-le-ne kihasználni. Most Ausztria is felelős azért, hogy Magyarország ne érezze magát elszige-telve!

FERENCZY KLÁRA

Folytatás a 4. oldalról

Pelczné Dr. Gáll Ildikó, Pokorni Zoltán tartott kortes-kedő beszédet. Utánuk Konráth Károly ismertette a szavazás eredményét. Különböző szavazatszámmal valamennyi jelöltet megválasztották. Végezetül az egyetlen elnökjelölt, Orbán Viktor megválasztására került sor: 1472 az érvényes szavazatok száma, ér-vénytelen szavazat nem volt. Orbán Viktort a leadott szavazatok 99,7 százalékával a Fidesz – Magyar Pol-gári Szövetség elnökévé választotta a kongresszus.

Ehelyütt említhető egyfajta behatárolt légkör; még Orbán Viktort sem fogadta határtalanul kitörő lelke-sedés, pedig nagyon is érzékelhető volt az ország sú-lyos helyzetében a feladatok vállalásának felelőssé-ge, tudva, a továbbiakban nem mérvadó a múltra há-ritani a hibákat, sikertelenséget. Vagyis a „megújuló Magyarország” szölama mögött kivehető volt egyfaj-ta fékezetttség, amit talán azzal a nem egészen méltá-nyos érzékeléssel lehetne kifejezni: Orbán Viktor minden vitatható tulajdonsága ellenére ma Magyar-ország egyetlen megformátumú politikusa, s ha ő ki-bukna, az MSZP sorsára jutna a Fidesz is. Erdemes ezért saját szavaival összefoglalni mindazt, ami, bár átgondoltan, mégis a helyzetnek megfelelően rögtön-zőten hatott:

Kormányzó pártként erősebbek és tapasztaltabbak is lettünk. Sok küzdelmet vívtunk az elmúlt tíz évben, arat-tunk sikereket és szenvedtünk el fájó kudarccokat is.

Megtanultuk, hogy a győztesnek nem igaza van, hanem dolga és kötelessége, amit el kell végeznie. Megtanultuk, hogy a mi világunkban, a politika vi-lágában nem lehet tévedések nélkül dolgozni, és mi sem vagyunk tevékenetlenekek. Megtanultuk, hogy nem azt kell nézni, ami elválasztja, hanem azt, ami összeköti az embereket. Megtanultuk, hogy nem ide-ológiáért kell küzdeni, hanem Magyarorszáért. Kiálltunk Európában is Magyarorszáért, amikor méltatlan politikai támadások érték, és mindenki-nek világossá tettük, nem tűrünk beleszólást, nem tűrünk kioktatást senkitől. És kiálltunk az elmúlt egy évben az orszáért és az emberekért, amikor bank-adót és válságadót vezettünk be, a korábban meg-

szokott, és a külföld által követelt megszorítások helyett. Kiálltunk, hogy elmondjuk a rendvédelmi dolgozóknak, senki, így ők sem követelhetnek ma-guknak indokolatlan előnyöket, vagy kiváltságokat az adófizetők, vagy éppen a nyugdíjasok pénzéből. Kiálltunk, és kiállunk az arányos munka- és család-barát adórendszer mellett, mert tudjuk azé az orszá-gé a jövő, aki képes úgy támogatni a munkát, hogy közben nem bünteti a sikert. Kiálltunk, és továbbra is kiállunk azért, hogy Magyarországon is legyen kö-vetkezménye a szavaknak és a tetteknek. Ezért ra-gaszkodunk az elszámoltatáshoz, aki bünt követett el az ország ellen, az kapja meg, ami jár érte. A mi politikai krédónk tiszta és világos, mi mindig, min-den helyzetben kiállunk Magyarorszáért és a ma-gyarokért bárkivel szemben.

Tíz éve még az egész nyugati világ féktelenül köl-tekezett hitelekkel. Mindenki abban a rózsaszín illú-zióban ringatózott, hogy ez a végtelenségig folytatód-hat, lehet munka nélkül is gyarapodni. Mára az illú-zió léggömbje szétpukkant. Tíz éve még maradinak és sovínisztának bélyegezték azt, aki a család és a nemzet fontosságára felhívta a figyelmet. Ma már az egész világ kezdi belátni, hogy a természetes emberi közösségek, különösképpen a család és a nemzet megerősítése nélkül civilizációnk egyszerűen nem képes fenntartani magát. A nyugati világ nem állt ki a saját értékeikért, nem állt ki keresztény gyökereiért, keresztény hagyományaiért. Nincs okunk hát megle-pődni azon, hogy ma egy új világrend van alakuló-ban, amelyben a régi előfeltevések, fogalmak, szabá-lyok, legalábbis jelentős részével nem megyünk már semmire. Új versenyzőkkel új versenyek kezdődtek.

Nincsenek kész utak, az utakat az ember saját ma-gának töri. A politika állandó úttörés. Szerencsés idők-ben hosszabb pihenőkkel, válságos időkben megál-lás nélkül. Európának és vele az európai keresztény civilizációnak most erre kell vállalkoznia, új utakat törni a jövő felé. Barátaim, a megújulás az eltökélt és határozott cselekvés, vagyis a döntések útja, és nem az elméleti vitáké.

A magyar európai uniós elnökség idején higgadt, kimért tempóban elvégeztük a munkát, egyetlen ügy-ben sem hagytuk, hogy a probléma súlya, vagy a

pesszimizmus, a kishitűség, vagy mások kételkedése elbizonytalanítson bennünket. A támadásokat vissza-vertük. A kormány nem elméleti recepteket kínált, ha-nem az ország megújításával gyakorlati, kézzel fog-ható és működő példát adott Európának. Vagyis mi nemcsak Magyarorszáért álltunk ki, de tudjuk, hogy ki kell állnunk Európáért, a közös célokért, és ki kell állni az európai polgárokért is. Ha Európa ezen az úton megy tovább, akkor van esélye megerősödni, és történelméhez méltó helyet elfoglalni az új világ-rendben. Az európaiaknak azonban tudniuk kell, ezen az úton két harcot meg kell vívni, egyet az adósság, egyet a munkanélküliség ellen.

Nem pusztán egy kormányt váltottunk le 2010-ben, hanem egy világot, azt a magyar világot, ami csődöt mondott. Ehhez össze kellett szedni minden maradék erőnket, mert egy világ leváltásához nem lett volna elég az, ami elég egy kormányváltáshoz. Ezért jött lé-tre, ehhez kellett a kétharmados forradalom. És le-gyünk büszkéek arra, hogy volt erőnk és szívünk, hogy másokra is figyeljünk, hogy mindenkiel törődjünk és a válságkezelés legnehezebb pillanataiban sem hagytunk senkit az út szélén, és nem is fogunk.

A gyakorlatias együttműködéseké a jövő. A világ átrendeződése ugyanis új versenyeket hoz magával. Magyarország sikeresen bevezetett ebbe a verseny-be. Az Egyesült Államokkal erős szövetséget mélyítet-tünk tovább. Európában erősebb a pozíciónk, mint valaha volt. És a legerősebb arab államtól is megér-kezett a meghívás, hogy rendezzük azt, amit az elmúlt nyolc év arabellenes politikája Magyarországon el-rontott. Természetesen minden szövetségnek, amit kötünk, valós alapokra kell épülnie. Amerikával való szövetségünk alapja a szabadság iránti szenvedélyes elkötelezettség. Európával a nyugati értékek a kultu-rális hagyományok, Közép-Európa országaival a kö-zös sors és közös történelem köt össze minket. Kíná-val a munkaalapú gazdaság és az adósság elleni küz-delem adja a szövetség alapját.

Itt vagyunk tehát újra tíz év után. Itt vannak ve-lünk mindazok, akik itt voltak, velünk voltak az el-múlt tíz év alatt is. Köszöntöm őket, itt vannak velünk a határon túliak, akik csak tőlünk remélhetnek nem-zetegyesítést célzó elkötelezett nemzeti politikát. Itt

Válasz Gömöri Györgynek

Gömöri György a Bécsi Napló 2011. május-júniusi számában megjelent *„Az olvadó kétharmad árnyékában”* c. írásának elején figyelmeztet, *„a FIDESZ–KDNP az összes szavazatok 52 százalékaival szerzett többséget, így kapta meg a parlamenti helyek kétharmadát... Ennek birtokában igyekszik megteremteni az... évtizedekre elképzelt egypárti uralmat...”*

Melyik kormány nem akar hosszabb távra uralmon maradni? De az „évtizedekről” szóló fenyegetést, gondolom, csak hangulatkeltő fordulatnak szánta.

Egy kormány csak akkor maradhat hosszabban talpon, ha a választók elégedettek. Ha nem, úgy a következő választáson leváltják. Ezt még kétharmados többséggel sem lehet megakadályozni.

A szerző, a Fidesz–KDNP kormányval szemben érzett ellenszenvét megértem. Bár nehezen látható be, hogy ott, Angliában, a magyar valóságot vélhetően csak a vesztes oldal információiból ismerve, milyen alapon tartja irányadónak saját véleményét a választók döntésével szemben?

A cikk számos kifogást említ. Van, amelyik téves és van, amelyik megfontolható.

„Először az ú.n. médiatörvény... verte ki a biztosítékot belföldön és külföldön egyaránt.” – írja Gömöri. Hát olyan nagy „biztosíték kiverés” nem történt. Nem tudom, a szerző olvasta-e Jonathan Todd szóvivő nyilatkozatát, amely idézte Neelie Kroes médiaügyi EU-biztos állásfoglalását, amelyhez képest a jogszabályt összhangba hozták az uniós jogszabályokkal, az alapjogi chartával is, és a bizottság elégedett azzal, hogy valamennyi aggályuk nyomán megfelelően módosult a magyar jogszabály.

„Ami a gazdasági fejlődést illeti, ebben a második Orbán kormány nem mutatathat fel különösebb sikereket.” – olvasható tovább. Gömöri György azonban figyelmen kívül hagyja, hogy volt/van itt pénzügyi világválság, a mezőgazdasági területek nagyobbik hányadát elöntő és milliárdos károkat okozó árvíz, vörös iszap és az ország gazdaságát tönkretévő korrupció, a nyolc éves szocialista-szabaddemokrata kormányzás sikertelensége, csillagászati mértékű hitelfelvétel és a pénzkereskedés csúszásának mentése.

Ennek ellenére, a nemzeti össztermék növekedésnek indult, az unió nyolcadik legalacsonyabb költségvetési hiányával rendelkezünk, lezártuk az IMF-el a kölcsönszerződést, sikeresen tértünk vissza a pénzügyi piacokra.

„Egybehangzó nemzetközi vélemény szerint a Bajnai-kormány helyrehozta a korábbi hét évben elkövetett hibák többségét és jó állapotban adta át az országot a FIDESZnek” – írja Gömöri. Hát ez azért nem egészen így van. A nemzetközi vélemény nem olyan nagyon egybehangzó, vannak tárgyilagos hangok is (pl. Frankfurter Allgemeine: R. Olt, P.G. Hefty). És az ország állapota sem volt olyan jó. Az adósság összege és hazai össztermékhez viszonyított aránya nőtt meg óriási mértékben, és a felvett hitelek jelentős részét nem beruházásokra, hanem jóléti kiadásokra és a saját baráti/támogatói körük meggazdagítására fordították.

„A tizenhat százalékos adókulcs egy csapásra csökkentette az átlagfizetésből, illetve az alatta élők jövedelmét és csak a már amúgy is jól keresőknek kedvezett.” – olvasom. Igaz, a jól keresők biztosan nyerne az egykulcsos szja-rendszer bevezetésén, a szerényebb fizetésből élők esetében pedig az a kérdés, hogy pontosan miképp szűnik meg az adójóváírások rendszere, vagyis, hogy ma még korai az adócsökkentés következményeiről szólni.

„Az egyik szakszervezeti vezető nemrégien kijelentette, a Széll Kálmán terv egyértelműen a munkaadóknak kedvez” – Ez a közlés meggyőzőbb lett volna, ha ez az „egyik” szakszervezeti vezető érveit is megismerhetnénk. Azonban figyelmet érdemelnek az IMF Christoph Rosenberg által vezetett küldöttségének 2011. április 4-11. közötti tárgyalásai. Az IMF küldöttségvezetője szerint a magyar kormány által bemutatott Széll Kálmán Terv üdvözlendő lépés a növekedés és a fenntarthatóság irányába, és megoldást kínál az IMF Alapokmányának IV. cikkelye szerinti konzultáción megfogalmazott számos aggályra.

„Még a köztisztviselőknek is villámgyorsan fel lehet mondani, minden indoklás nélkül.” – írja Gömöri György. Figyelmét azonban elkerülte, hogy az Alkotmánybíróság a 2011. április 7. napján a Magyar Közlönyben közzétett 29/2011.(IV.7.) számú határozatával megsemmisítette a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény módosításáról rendelkező 2010. évi CLXXIV. törvény 1. §-ával megállapított – 17. § (1) bekezdését.

„Jelenleg a munkanélküliség 11 %-os Magyarországon, magasabb, mint a Bajnai év végén, és

az egy évre számolt infláció 4,7 %-os, tehát magasabb, mint tavaly ilyenkor.” – olvasom a cikkben. Ezek az adatok az összefüggésekből és az időfolyamatból kiragadva az egy esztendő óta működő kormány terhére semmiféle következtetésre sem adnak módot.

„A külföldi cégekre kivetett különadó miatt lelassult a külföldi tőke beruházása Magyarországon, a 2010. év utolsó negyedében például nyolc százalékkal csökkent.” – írja Gömöri György. Az állítás nem értékelhető. A tőkeberuházás hullámzik, egyetlen negyedév változásából semmiféle következtetésre sem lehet jutni. Csak „vigaszként” említem, hogy Orbán Viktor szeptember 23-án, a Parlamentben Rupert Stadlerrel, az Audi AG igazgatótanácsának elnökével közösen jelentette be, hogy az autógyári vállalat 2013 végéig mintegy 900 millió eurót (252 milliárd forint) fektet a járműgyártás bővítésébe, és 1 800 új munkahelyet létesít Győrben.

„A piac bizalma a jobbra-balra szinte vaktaban kivetett adók miatt megingott, s a kormány kettős (más kifelé-más befelé) kommunikációja miatt nem lehet számítani arra sem, hogy a Magyarországra kötelező éves hiánnyal teljesülhet. (a tavalyi hiánnyal 3,8 % helyett 4,2 % lett, idén pedig teljesen valószínűtlen, hogy Matolcsy ezt három százalék alá tudná szorítani.)” – olvasom. Egyre inkább tiszteltem Gömöri György gazdasági ismereteit és magabiztos hozzáértését, de figyelemmel arra, hogy olvastam ellentétes véleményeket is, inkább megvárnám a ténytámoakat.

„A magas végkielégítéseknek az elmúlt öt évre visszamenőlegesen kivetett óriási adóját az Alkotmánybíróság a napokban dobta vissza.” – írja Gömöri György. A kérdés azonban nem ennyire egyszerű. Az Alkotmánybíróság 1747/B/2010 számú határozata önmagában a különadó alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat elutasította, tehát a 2010.évi XC. törvény 8-12 §-i hatályban maradnak, a különadó nem alkotmányellenes, de azt 2010 előtti évekre, visszamenő hatállyal nem lehet kivetni. A Gyurcsány-Bajnai kormány tömegével kötötte azokat a szerződéseket, amelyek megszűnésekor tíz meg közel százmillióssal kifizetésre került sor, aki kapta a pénzt, az meg nyomban megint munkába állt, nem ritkán ugyanott, ahol addig dolgozott.

„A pénz, ami a magánpénztárak „államosításából” bejött, még talán elég ahhoz, hogy az új adókulcs miatt keletkező gígászi lyukat betömje, de mi lesz jövőre?” Egyikünk sem lát a jövőbe. De: a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete négy magánnyugdíjpénztárnál is azt állapította meg, hogy befektetéseiknél nem a tagok érdekeit képviselték. A hírbe hozott pénztárak - az ING, az Aegon, az AXA és az OTP magánkasszája milliárdos károkat okozhattak ügyfeleiknek.

„Minderre még rájön a „hűsvéti alkotmány”. Kétséges, hogy az állandóan emlegetett és egyre olvadó kétharmad felhatalmazást ad-e egy olyan gyakorlatilag egypárti alkotmányra, amelyik kijelenti, hogy „1944. március 19-e és a mai nap (tehát 2011 áprilisa között) megszűnt a független magyar államiság... nem csodálom, hogy külföldi lapok, például a német Die Zeit szerint „ez az alkotmány aládssa a jogállam elvét.” – Ez az Alaptörvény nagyon fáj Gömöri Györgynek.

Először is nem kétséges, hanem egyértelmű, hogy a kétharmad felhatalmazást ad az alkotmányozásra.

Aztán Gömöri György valótlannul idézi az Alaptörvényt, ugyanis abban nem az áll, hogy *1944. március 19-e és a mai nap (tehát 2011 áprilisa között)* szűnt meg a független magyar államiság, hanem az Alaptörvény a függetlenség visszanyerését 1990. május 2-re teszi!

Továbbá az 1949. évi törvény bevezetője így szól: „az Országgyűlés – hazánk új Alkotmányának elfogadásáig – Magyarország Alkotmányának szövegét a következők szerint állapítja meg”, vagyis ideiglenesnek tekintette önmagát.

A szociáldemokrata párt és a kommunista párt 1949-es egyesülése után létrejött az egypártrendszer, vagyis az 1949. augusztus 18-án elfogadott alkotmány bizony „egypárti alkotmány volt”.

Gömöri György végül döntőnek szánt érve, hogy sem Bibó István, sem Németh László nem érezte volna magánékn a 2011-es Alaptörvényt. Hát őket már nem tudjuk megkérdezni.

Végül kérdezni szeretném Gömöri Györgyöt. Tegyük fel, hogy valamennyi bíráló megjegyzése igaz. A Fidesz-KDNP koalíciós kormányt – bár erre nincsen lehetőség, de tegyük fel – egy előrehozott választás megbuktatja. Mit szeretne Gömöri György, – mert valakinek át kell venni a kormányrudat – melyik párt alakítson kormányt?

DR. KOLOSSVÁRY ISTVÁN

Gömöri György nem sokat törődik a tényekkel

Reakció „Az olvadó kétharmad árnyékában” c. írására

Sajnálatos, hogy írásában Gömöri György nem hagyja magát zavartatni a tényektől. Nézzük, hogy hamis, illetve torz állításaival szemben mi az igazság. (Az állításokat a szöveg sorrendje szerint értékelem.)

1. *„a kormányzó pártok az összes szavazatok 52%-val szereztek kétharmados többséget”*: attól eltekintve, hogy ez nem igaz, képzeljük el, mekkora lenne a „baj” az író szemében, ha hazánkban véletlenül a brit választási rendszer szerint szavaznánk – akkor három ellenzéki képviselő lenne a magyar parlamentben.

2. *„1990 óta működő jogállami intézmények felszámolása”*: az Alkotmánybíróság jogkörét szűkítették, nem az intézményt számolták fel, nem kellene a fogalmakat összekeverni. Az olvasók korrekt tájékoztatására: az új alaptörvény, amely bevezeti az adóssághaték, úgy rendelkezik, hogy az alkotmánybíróság visszakapja a jogkörét, amint eléri az ország az 50%-os adósságrátát.

3. *„nemcsak erkölcsi, politikai okokból is súlyosan megbírságható bármelyik napilap stb.”*: a médiatörvény szerint bírságholni kizárólag kartellezés, illetve törvénsértés (fiatalkorúak jogainak megsértése) esetén lehet. Várom Gömöri példáját, hogy a médiatörvény hatályba lépése óta melyik írást, kommentárt tiltották meg politikai okokból.

4. *„az előző kormány jó állapotban adta át az országot”*: én csak annyit tudok, hogy nemzetközi segítséggel éppen csak sikerült elkerülni a fizetésképtelenséget, a magyar gazdasági növekedés jóval elmaradt a visegrádi partnerországokétól, a munkanélküliség tetőzött.

5. *„a hiánnyal teljesen valószínűtlen, hogy Matolcsyék 3% alá tudnák szorítani”*: miért is teljesen valószínűtlen mindez 2011 júniusában, az év felénél? Miért kell tetmetni az ország gazdaságát, amikor az adatok egyértelműen arra utalnak, hogy elindultunk a lejtőn felfelé? A magyar ipari termelés 2011 első hónapjaiban közel 10%-kal nőtt, az adósság leküzdésének terén pedig elmondható: a kormányváltáskor az ország GDP-hez mért eladósodottsága 80% felett volt, mostanra pedig sikerült leküzdödni 77%-ra, s összel további csökkenés várható. Nota bene: ez a szám 2002-ben 52% volt.

6. az alkotmányban Gömöri szerint az szerepel, hogy *„1944. március 19-e és a mai nap, (tehát 2011 áprilisa) közt megszűnt a független ma-*

gyar államiság”: az új alkotmány szövege ezzel szemben így szól: „Hazánk 1944. március tizenkilencedikén elvesztett állami önrendelkezésének visszaálltát 1990. május másodikától, az első szabadon választott népképviselő megalakulásától számítjuk. Ezt a napot tekintjük hazánk új demokráciája és alkotmányos rendje kezdetének”.

7. az írásban szereplő idézet (*„Az alaptörvény megszüntette a szociális jogállam...összes garanciáit”* és ezzel *’tagadja a nyugati demokratikus fejlődést’*) akkor is egy semmivel alá nem támasztott állítás, ha a kétségkívül jó hírű *Die Zeit*-ből való. Gömöri feleleveníti a kapkodva elfogadott alaptörvény mítoszát: mint ismert, a 89-es alkotmányunkat három, a mostanit – széles körű konzultáció után – tíz hónapi előkészítő munka alatt fogadta el az Országgyűlés. (Arról nem is beszélve, hogy a 89-es alkotmányt még az első szabad választásokat megelőzően fogadták el, ezért is írták bele bölcsen a honatyák, hogy érvényben hazánk új alkotmányának elfogadásáig lesz.)

Ami a tényeket illeti: Magyarország jogállam, működő demokratikus intézményrendszerrel.

8. *„Orbán-féle egypárti rendszer és a mindenre fejbőlintó parlamenti többség”*: először is, a kormányt két párt szövetsége alkotja, az egypártrendszer szóval pedig a Kádár-diktatúrát szoktuk jellemezni – e kettőnek a fikfik összeborolását helytelenítem. Másodszor, a törvényt nálunk és más országokban is a parlamenti többség fogadja el, (többek között) így jut előre egy ország vagy indul meg a lejtőn lefelé.

Véleményem szerint Magyarország az elmúlt hónapok során hatalmas lépéseket tett meg annak érdekében, hogy kilábaljon a válságból.

Végezetül szeretném megjegyezni: mint látható, Gömöri György írásának főbb állításai hemzsegnak a „hibáktól” és sűt belőlük a rosszindulat (ez utóbbi magánügy). Azok után, amit az elmúlt hat hónapban megalapozatlan és hazug állításban Magyarország fejéhez vágunk az osztrák sajtóban (ahol megtagadják a hamis állításokat kifogásoló állampolgári írárok publikálását), kiábrándítóan tartom, hogy ebbe a sárdobálásba a Bécsi Napló szerkesztőbizottsági tagja is beszállt.

Bécs, 2011. június 25.

SZALAY-BOBROVNICZKY VINCE

Magyarország Ausztriába akkreditált nagykövete

ÚJ CD A HU-RA-TÓL

HELTAI GÁSPÁR:
FABULÁK

megrendelhető
a szerkesztőségnél

Magyar állampolgársággal rendelkező, vajdasági fiatalember további tanulmányai anyagi alapja megteremtése, illetve nyelvtanulás céljából Bécsben és környékén vállalna munkát (házitanítóként, kisegítőként, felszolgálóként stb.)
Az ajánlatokat a szerkesztőségbe kérjük!

++

Bécsi Magyar Katolikus Egyházközség

M E G H Í V Ó

Régi hagyomány, hogy első szent királyunkról a Bécsi Magyar Katolikus Egyházközség minden év augusztus utolsó szombatján megemlékezik.

Idén Szent István ünnepségünket

2011. augusztus 27-én, szombaton, 13.00 órakor tartjuk.

A bécsi Szent István domban az ünnepi szentmisén Kocsis Fülöp hajdúdorogi görögkatolikus püspök úr mondja a szentbeszédet.

Orgonán kísér: LÉVAY TIBOR főkántor, a bécsi operettszínház énekese.

A szentmisén a SZENT EFRÉM FÉRFIKAR énekel görögkatolikus énekeket.

A bécsi Káptalan Szent István király karereklyéjét ünnepi körmenetben a máriapócsi oltárhoz visszük, ahol hódolatra ki lesz helyezve.

A szentmise befejeztével szívesen látjuk egy rövid szeretetvendégségre, illetve a Dóm téri színes magyar néptánc- és népének-bemutatóra is.

Erre az ünnepi alkalomra szeretettel hívjuk és várjuk már most Önt és kedves Családját.

Simon Ferenc esperes, főlelkész

SZERBIAI (MAGYAR) MOZAIK

Szerbiában kiadták Mladic és a sajtószabadság útját

Nyolcvanmillió eurós kérdés

Szerbiában az elmúlt két hónap legfőbb eseményei jószerivel egyetlen személy köré összpontosultak: Ratko Mladic, a boszniai szerb hadsereg egykori főparancsnoka, a srebrenicai mészárlás legfőbb gyanúsítottja köré. Az ő felkutatása és kiadása a hágai Nemzetközi Törvényszéknek Belgrád számára nem csak erkölcsi kérdés volt, mindenfajta további késlekedés az európai integrációt odázta volna el. Igaz, így sem siette el Szerbia. Hiszen a nemzetközi elfogatóparancsot már 1996-ban kiadták ellene, 2000-ig Slobodan Milosevic néhai államfő védelmét élvezte, 2001 óta pedig „ismeretlen” helyen tartózkodott. Egészen május 26-ig, míg egy gyanúsán homályos rendőri rajtaütéssel el nem fogták ismerőseinél a vajdasági Nagybecskerekhez közel eső Lázárföldön (Lazarevo). A hirt először egy horvát újság közölte, talány, hogy külföldre hogyan szivárgott ki előbb a hír, mint a belgrádi lapok felé. A kormány előbb úgy nyilatkozott, hogy egy bejelentés után szálltak ki Lázárföldre, később Ivica Dacic belügyminiszter azt állította, hogy a rendőrség maga akadt Mladic nyomára. Hivatalosan tehát Szerbiának nem kellett kifizetnie a 10 millió eurós nyomravezetői díjat. Az első közlések szerint Milorad Komadic néven rejtőzködött, végül kiderült, hogy már több éve lejár személyazonossági igazolványával azonnal felfedte kilétét. Bujkálásai ideje alatt, orvosi vélemény szerint 3 szélütésen és 2 enyhébb lefolyású szívinfarktuson esett át. A Mladic-ügy újabb kétes adaléka, hogy lázár földiek tagadták, hogy május 26-ig látták volna a lesoványodott, elfogatásakor micisapkát viselő embert, mondván: egy „idegenre” biztosan felfigyeltek volna.

Letartóztatása után Mladicot Belgrádba szállították, majd júniusban kiadták a Törvényszéknek. Mindkét hírre számos tüntető vonult Újvidéken és Belgrádban az utcákra. Mladicot 11 vádpont alapján fogták perbe, többek közt népirtás, a háborús szokások megsértése, a horvátok és muzulmánok ellen elkövetett emberiség elleni vétségek miatt vonják felelősségre. A volt főparancsnok talán válaszol majd arra a kérdésre is, hol bujkált 2004-ben, rejtőzködött-e abban a belgrádi laktanyában, ahol máig tisztázatlan körülmények közt megöltek két katonát, a gyanú szerint amiatt, mert véletlenül rányitották az ajtót Mladicra. Újságírói elemzések szerint a volt katonai vezető 80 millió eurójába került Szerbiának, hiszen közel 10 ezer nyomozó kutatott utána éveken át, s elmondandó az is, hogy a háborús bűnökkel vádolt bűjtatgatása miatt évente 1,5 milliárd eurótól esett el Belgrád a különböző európai alapoktól.

A kiadatás letéteményese kétség kívül Serge Brammertz hágai főügyész volt, aki a kiadatás előtti napokban járt Belgrádban, s kedvezőtlen, az uniós közeledést elodázó jelentést kívánt írni az ENSZ-nek. Véleményét Mladic elfogatásának hírére is csak ke-

vésse finomította, az ENSZ Biztonsági Tanácsa továbbra is követeli az utolsó, még szökésben lévő fővádltot, az újvidéki Goran Hadzic kézre kerítését, ami időközben megtörtént.

Nemlegesség és semlegesség

Június derekán háromnapos katonai találkozót tartottak Belgrádban, amelyen a NATO tagállamai, a partnerországok és a Békepartnerség képviselői vettek részt. A szerbiai ellenzéki pártok a találkozót úgy tekintették, mint amellyel a kormány kifejezi óhaját, hogy mihamarabb felvegyék a NATO-ba. A Szerbiai Demokrata Párt például hatalmas „Soha a NATO-ba” feliratú transzparenssekkel tiltakozott, a radikális párt hívei pedig Vlagyimir Putyin orosz miniszterelnök képével vonultak fel (noha Moszkva is képviseltette magát a konferencián.). A szerb társadalom a mai napig érzékeny a katonaságot érintő kérdésekre az 1999-es NATO-háború miatt. A lakosság többsége, egészen pontosan 66 százaléka ellenzi Szerbia esetleges NATO-tagságát, és „csak” 16 százalékuk ért egyet a katonai tömörüléshez való csatlakozással. Ez utóbbi adat 5 százalékkal alacsonyabb, mint a legutóbbi felméréskor volt. A konferencia azal a megállapítással zárult, hogy Szerbia katonai semlegessége nem zárja ki az együttműködés lehetőségét az észak-atlanti szövetséggel. Oly módon válhatna Szerbia a NATO partnerévé, mint Svájc, Finnország vagy éppen Ausztria.

Érettségben és gondolkodásban azonban más területeken is lemaradásban Szerbia. A Mladic körüli zajongás egészen elvette a hír élességét, miszerint megtörténhetett, hogy (Görögországhoz hasonlóan) Szerbia is ügyeskedett a GDP-aival. Közgazdászok egy csoportja arra a következtetésre jutott, hogy a Köztársasági Statisztikai Hivatal szépített a bruttó hazai termék csökkenésének mértékén. A válság egyik legnehezebb évében, 2009-ben így csak 3,1 százalékos csökkenést mutattak ki, holott a valós zuhanás 6, 2 százalék lehetett. Május 15-én a Szerbiai Nemzeti Bank közleményt adott ki, amely szerint tanácskoztak Stojan Stamenkovictyal, a közgazdász-csoport irányítójával, s tisztázták a felmerült problémákat. A sajtónak Stamenkovic később már úgy nyilatkozott, miszerint a kormány számításai „patyolatliszták.”

Kosztolányi és a webnapló

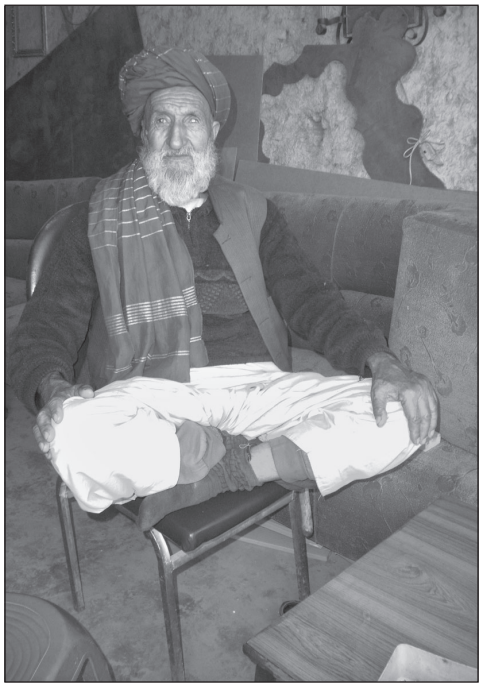
Az elmúlt két szűk hónap történéseit a vajdasági magyar politikum sem fogja kitenni az ablakba. A tartományi oktatásügyi titkárság alkotmány- és törvényellenes módon központosított adatbázist működtetett az interneten – derült ki Radoljub Sabicnak, a közhasznú információk biztosának április végi bejelentéséből. Az ún. webnapló 200 ezer személy (diákok, szülők és pedagógusok) adatait tartalmazta. Az internetes napló szolgáltatásai közé tartozott, hogy a szülők SMS-en keresztül, bizonyos

téritmény fejében lekérdezhették a diákok osztályzatait és hiányzásait. A botrány ott gyökerezett, hogy a titkárság meghirdetett versenypályázat nélkül hirdetett győztest a webnapló létrehozására. Így ellenőrizhetetlenné vált, hogy a megbízott cég nem használja-e fel más célokra is a vajdasági szülők és pedagógusok adatait. Időközben az oktatásügyi titkárságot átszervezték, a webnapló ügy pedig nem vont maga után jelentősebb következményeket.

Folyatódott viszont a Szabadkai Népszínház kálváriája. Az építkezés hitelezői 100 millió dináros (közel egymillió eurós) tartozást halmoztak fel az kivitelezőkkel szemben. Ugyancsak szünetel az újvidéki magyar fiatalság számára építendő Európa Kolégium befejezése is. Ez esetben is a Tartományi Nagyberuházási Alap fizetéseképtelensége hátráltatja a munkát. Az építkezést a továbbiakban a Magyar Nemzeti Tanács (MNT) fogja finanszírozni. A Vajdaságban ez idő tájt még Kosztolányiból is sok van. Legalábbis az új, egész alakos Kosztolányi-szobor (amely ráadásul még csak makett formájában létezik) körüli perpatvar erre enged következtetni. Szabadka neves szülőitjének eddig egy mellszobra állt a gimnázium épülete előtt, s most egy civil szervezet és az MNT jóvoltából készül majd a teljes alakos szobor. Ám Szabadka városa nem irányzott elő pénzt új szobor állítására, meg máskülönben is, ahány fél érdekelt Kosztolányival kapcsolatban, annyi elgondolás, hol is kell majd sálját elegánsan hátradobnia: A mellszobor helyén, netalán a kettő egymás mellé kerüljön, hová helyezzzék át a régit? A szoborállítás költségeit részben közadakozásból kívánják megvalósítani a szobor elgondolói.

Nem tűr nyomdafestéket

Hatalmas vihart kavart a magyarság körében Pressburger Csabának, a Magyar Szó főszerkesztőjének leváltása. Vajdaság egyetlen magyar nyelvű napilapjának alapítói jogai a Magyar Nemzeti Tanács kezében vannak, mely szervnek fő feladata a magyarság kulturális, jogi és az oktatással kapcsolatos érdekeinek védelme. Az MNT 35 fős tagságát négy évre választják, a legutóbbi választás (2010) óta a legnagyobb számban (28 fő) a Vajdasági Magyar Szövetség képviselteti magát. Mindezek tudatában válik érthetővé Pressburger Csaba nyilatkozata, aki szerint a kisebbségi közszolgáltatás egyik feladata az is, hogy olykor kritikával éljen a magyar pártok iránt. S mivel a lap „nem kíván pártkülönné válni”, Pressburger szerint emiatt váltották le őt pár nap leforgása alatt egy „konceptios per” keretében. Hétfőn Pressburger Csaba még főszerkesztőként jelent meg az igazgatóbizottság gyűlésén, csütörtökön (az MNT maratoni hosszúságú, heves vitákat keltő) ülésén már „csak” újságíróként távozhatott. Józsa László az igazgatóbizottság (s 2000-2010 között az MNT) elnöke szerint elvesztették bizalmukat a főszerkesztővel szemben, munkájában számos hibát találtak,

Törökülésben széken

túlságosan elmergesedett a viszony (az ugyancsak az MNT hatáskörébe tartozó) Hét Nap hetilap és a Pressburger vezette Magyar Szó közt, s ezek miatt kellett mennie. (Korhecz Tamás, az MNT elnöke viszont a Magyar Szó eladott példányszámainak csökkenését rótta fel Pressburgernek. A Magyar Szó július 1-jei számából pedig kiderült, a 2011-es évben növekedett a lap eladott példányszáma, csökkent a nyomdába visszküldött újságmenntység, a Magyar Szó honlapjának látogatottsága két év alatt pedig megduplázódott.)

Arra is vajmi kevés magyarázat adható, hogy miért bízták a rendőrség felügyeletére a gyűlés alatt a főszerkesztő személye és a lap függetlensége mellett tüntető újságírókat és lapszimpatizánsokat (köztük a Kossuth-díjas Tolnai Ottó költőt)? Hogy az igazgatóbizottsági gyűlés előtt miért nem tájékoztatták a szerkesztőség újságíró-küldötteit, mért csak külön kérésre kapták el a (név nélkül jegyzett) elmarasztaló ítéletet? Miért kellett sürgősségi eljárásban dönteni e nagymérvű igazgatóbizottsági javaslatról, mely mód ellen a tartományi ombudsman, Végel László Kossuth-díjas író, a vajdasági és szerbiai újságírói szövetségek és a határon túli lapok szerkesztősegei is felemelték a szavukat?

A MNT a június 23-i ülésén egyben döntött a Magyar Szó megbízott főszerkesztőjének kinevezéséről is Varjú Márta személyében. A Magyar Szó a gyűlést követő napon „A közéleti napilap utolsó száma” felcíccel került az olvasók kezébe.

Ide tartozó hír az is, hogy a készülő országos médiafejlesztési stratégia elrendeléseai szerint 2013-tól nem lehet állami, önkormányzati vagy nemzeti tanácsi tulajdonában egyetlen közmédiium sem. A MNT és a VMSZ bejelentette, mindent megtesznek a dokumentum módosítása érdekében.

KOCIS ÁRPÁD, Újvidék-Kishegyes

MAGYAR NYELVŰ KÖZMŰVELŐDÉS SZLOVÁKIÁBAN

SZLOVÁKIA TERÜLETÉN JELENLEG két professzionális, megyei fenntartású színház működik: a *Jókai Színház* Révkomáromban (1952–) és a *Thália Színház* Kasán (1969–). A két hivatásos színházon kívül amatőr-működvelő társulatok is szép számmal vannak. E színjátszó csoportok közül eredményes tevékenységet fejt ki pl. a Szevasz Színház, az Epopoetia. Műhely.Társulás, a rozsnyói egyszemélyes Mese-színház, a komáromi Teátrum Színházi Társulás, valamint a füleki Zsákszínház. Az utóbbi időszakban újjáéledt a diák- és gyermekszínjátszás is. Ezek az együttesek az alap- és középiskolák mellett működnek. A legeredményesebb közülük a dunaszerdahelyi Fókusz Diákszínpad, a révkomáromi Selye János Gimnázium Gimisz diákszínpada, a felbári Amade László bábcsoport, a galántai Manócska bábcsoport. Ezek a legfontosabb láncszemei a szlovákiai magyar színjátszásnak. A diák- és gyermekszínjátások közül kerülnek ki a holnap színházát kedvelő és játszó fiatalok. A diák és felnőtt öntevékeny színjátszó együttesek a Jókai Napokon és az Egressy Béni Országos Színjátászó Fesztiválon, a gyermek színjátszók és a bábosok pedig a *Duna Menti Tavasz* c. rendezvényen kapnak évente lehetőséget a megmérettetésre. Minden jel arra mutat, hogy az utóbbi években a magyar nyelvű színjátszás mind hivatalos, mind működvelő szinten jó úton halad. Nívós előadások születnek, annak ellenére, hogy az utóbbi években a hagyományos formák mellett a produkciókban helyet kapott a modern formákkal való kísérletezés is.

SZLOVÁKIÁBAN A NEMZETISÉGI KISEBBSÉGEKNEK és etnikai csoportoknak a szlovák alkotmány lehetővé teszi, hogy a közművelődés és a kultúra területén intézményeket alapítsanak és tartsanak fenn. A szlovákiai magyarok anyanyelvi kultúrájának megőrzése

szempontjából rendkívüli jelentőségű az alkotmány ezen része, és a magyar nemzeti kisebbség élt is törvény adta jogával. A jelenkorban gazdag kulturális intézményrendszerrel rendelkezik, amely biztosítja számára az anyanyelvén való művelődést.

A KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK közül a szlovákiai magyarok anyanyelvének és kultúrájának megőrzése és fejlesztése szempontjából a legfontosabb szerepe kétségtelenül a *Szlovákiai Magyar Társadalmi és Közművelődési Szövetségnek* (Csemadok) van. A szlovákiai magyarok életének szerves részét képezi az egész nyelvtörletet behálózó kulturális szervezet. A Csemadok, több mint 60 esztendeje a szlovákiai magyar közösség érdekeit védi, a magyar identitás megtartója, a magyar nyelv és kultúra apólója. A szövetség, aktívan hozzájárul a szlovákiai magyarság anyanyelvi, kulturális, művészeti és tudományos életének kiteljesedéséhez, az anyanyelvi oktatás fejlesztéséhez. Támogatja a szórványban élő magyarság felzárkóztatását is. Tömöríti mindazokat, akik munkájukkal, anyagiakkal és egyéb módon támogatják a szlovákiai magyarság kulturális, társadalmi és tudományos életét. Megalakulásától kezdve sokrétű tevékenységet folytat: kiállításokat, hangversenyeket, színházi- és könyvbemutatókat, irodalmi és kulturális napokat rendez, művelődési vetélkedőket szervez. A jelenkorban legrangosabb országos rendezvényei közé tartozik: a Duna Menti Tavasz, a Jókai Napok, a Tompa Mihály Vers- és Prózamondó Verseny, a Kazinczy Anyanyelvi Napok, az Énekelt Versek Országos Fesztiválja, valamint a Biborpiros Szép Rózsa, országos népzenei vetélkedő. A Csemadokban az új évezredben átalakultak a művelődési szokások és ma már másfajta közösségi életre vágnak az emberek. Ezért a szervezet az elkövetkező években a társadalmi presztízszt

csak úgy tarthatja meg, ha a szlovákiai magyarság kulturális igényeinek kielégítésére fog összpontosítani és ha képes lesz nagyobb mértékben bevonni munkájába az ifjúságot. A jelenkorban létfontosságú, hogy a szlovákiai magyarságnak legyen olyan szervezete, amely képes tömegeket mozgatni. A Csemadok 90 ezres tagságával éppen ilyen szervezet. Összejövetelein és rendezvényein nyíltan, vagy félig burkoltan, de egyértelműen és érthetően, mindig a „*Légy hű önmagadhoz, őseid kultúrájához, édes anyanyelvedhez, nemzedethez és szülőföldedhez!*” gondolatot hirdették. A Csemadok nélkül tájainkon ritkábban lehetne hallani a magyar szót és a magyar tanítási nyelvű iskolák padosorai is foghíjasabbak lennének. A szlovákiai magyar közösség számára az évek során a Csemadok a megtartó erő egyik legfontosabb forrásává vált és jelenleg is fontos szerepet tölt be anyanyelve és kultúrája megőrzésében.

A NYELVHASZNÁLATOT ILLETŐEN levonhatjuk azt a következtetést, hogy bár a jogszabályok Szlovákiában az illető nemzetiség által lakott területeken biztosítják a hivatalos érintkezésben és egyéb területeken anyanyelvhasználatuk jogát, a gyakorlat viszont azt mutatja, hogy e téren mindmáig várat magára az átfogó pontos jogszabályozás. Tizennyolc évvel az önálló szlovák állam megalakulása után sem sikerült olyan átfogó törvénytervezetet elfogadni, amely az aktuális politikai kilengésektől függetlenül hosszú távon szavatolná a nemzeti kisebbségek nyelvhasználati jogait és támogatná anyanyelvük ápolását és megőrzését. A szlovákiai magyarok kisebbség nem tartja kielégítőnek az eddigi jogszabályozást anyanyelvi jogai érvényesítése terén.

A SZLOVÁKIAI MAGYAR KÖZÖSSÉG anyanyelvhasználatát érintő aktuális problémák – az ún. tankönyv-

ügy, az alternatív oktatás bevezetésére tett újbóli kísérlet, a Pátia Rádió körüli bonyodalom és a nyelvtörvény módosítása azok, amelyek az elmúlt hónapokban leginkább felkorbácsolták a szlovákiai magyarok kedélyét. Sidó Zsolt szerint „*az egységes Európában nem a kisebbségeket korlátozó intézkedésekkel kellene felhívni magunkra a figyelmet, hanem tanulni a történelem és más nemzetek példájából, akik büszkéek az országukban élő kisebbségekre, és saját kultúrájuk szerves részének tekintik az ott élő nemzetiségek kultúráját és nyelvét, mindent elkövetve annak megőrzéséért.*”

A SZLOVÁKIAI MAGYAR KÖZÖSSÉG anyanyelvének jövője nem csupán a többségi hatalom kisebbségpolitikájának további alakulásától, hanem a magyar közösségtől is függ. Ezért következetesebben kell élni mindazokkal a jogokkal és lehetőségekkel, amelyeket a jogszabályok biztosítanak. Csak ily módon lehetséges az anyanyelv szülőföldön való túlélése, folyamatosságának biztosítása, megőrzése és megtartása.

A jövőben pedig meg kell teremteni annak a lehetőségét, hogy a szlovákiai magyarok minél több helyzetben használhassák anyanyelvüket, és minél magasabb szintű végzettséget szerezhessenek anyanyelvükön.

A MAGYAR NYELV MEGŐRZÉSÉNEK, fennmaradásának szempontjából rendkívül fontos, hogy a szlovákiai magyar kisebbség továbbra is szilárd nemzeti identitástudattal rendelkezze, és anyanyelvének szülőföldjén való használatához hűen ragaszkodjon. A szlovákiai magyar közösség ma és a jövőben is csak anyanyelvével élhet emberhez méltó életet, hiszen nyelvében él a nemzet, de még inkább a nemzetiség.

DR. KÖRTVELYESI KLAUDIA

KÖZÖTTÜNK ÉLNEK

Dr. Király László

Vajon hányan tudják, hogy a bécsi Johann Strauß utca szürke bérházai mögött egy gyönyörű, 18. századi Thurn-Valsassina palota rejtőzködik? Ennek, az egykor jobb időket látott kastélynak az egyik bérlakásában igazi emberbaráttal találkoztam. Medizinalrat Dr. Király László gyermek és ifjúsági szakorvossal, természetgyógyással többek között korunk nevelési problémáiról, a családok válságáról, a felelősségvállalás hiányáról, az érzelmi nevelés fontosságáról beszélgetünk.

Valóban éjjel-nappal, rendelési időn kívül is elérhető a betegek számára?

Természetesen. Nyugdíjasként ugyan már csak heti két alkalommal rendelék, de még most is előfordul, hogy gyorsan kell segítenem. A hagyományos orvosi tevékenységgel mellett ma már inkább természetgyógyászattal, komplementáris gyógyítással foglalkozom. Orvosi pályafutásom vezérelve, hogy minden betegségnél az ember egészét kell figyelni. A konkrét betegség mögött sokszor súlyos, ki nem mondott lelki panaszok, szociális és nevelési problémák húzódnak meg. Nem egyszer tapasztaltam, hogy a szülők gondjainak a megoldásával, a gyerekek is hamarabb fordultak a gyógyulás útjára.

Nehéz lehet a szülőknak elmagyarázni, hogy gyermekük betegségéhez ők is hozzájárultak!

Nem könnyű feladat. Ám megértéssel és diplomáciai érzékkel rá lehet vezetni a szülőket, hogy az életmódjukon, a viselkedésükön változtassanak. Mindez az ő érdekükben történik. A gyermeknevelésben a türelem és a szeretet a legfontosabb. Türelem és megértés kell az orvosi hivatáshoz is. A betegeknek meg kell hallgatni, meg kell nyerni a bizalmukat, és ehhez idő kell. Nem a pénzkeresés a fontos! Vallásos ember vagyok. A keresztényi, a krisztusi életmódban hiszek. Mindennapi életünkben az evangéliumban hirdetett normákhoz kellene igazodnunk. Ez a mai világ nagy hiányossága. Orvosi tevékenységgel mellett évek óta az itteni plébánián is dolgozom: megszerveztem a jegyesoktatást, a hátrányos helyzetűek, főleg az emigránsok gyermekeinek a segítségét.

Vallásos családból származik?

Igen. Édesapám orvos volt Kőszegen, később Vasváron, édesanyám tanárnő. Nyolc gyermekből én voltam a legidősebb. Nagyon nehezen éltünk, mert édesapámat 1945 után feljelentették és hamis vádak alapján elbocsátották a biztos megélhetést jelentő tisztiorvosi állásából. Egy Szombathely környéki faluban, Tanakajdón találtunk lakást, ahol édesapám szabadon gyakorló orvosként dolgozott. Küzdelmes idők voltak. Szegény faluban szegény az orvos is. Emlékszem, egyszer már nem volt mit enniünk, a testvéreim nyűgösködtek. Édesanyám kinyábjában imádkozott velünk. Estefelé kopogtak. Egy falubéli bácsi, akit édesapám pár hete kezelt, egy zsák krumplit és egy bődön zsírt hozott! Hát így éltünk.1950-ben édesapám végre Győrben kapott állást és engem beírtattak a zenei gimnáziumba.

Volt tehetsége a zenéhez?

Igen. Furulyáztam, zongoráztam, de a kedvencem az oboa volt. Sajnos abba kellett hagynom, hiszen Ausztriába egy szál ruhában menekültem. A zene ma is életem része. Állandó bérletünk van a Musikvereinbe és látja ott azt a citerát? Most vettem és tanulok rajta játszani.

Mikor jött Ausztriába?

1956-ban Budapestről, másodéves orvostanhallgatóként. Az érettségi után a csodával volt határos, hogy „osztályidegenként” felvettek az egyetemre. Pesten kommunista párttitkárnál laktam albérletben. Az egyetemen megtanultam, hogy jobb csendben maradni és a politikai véleményemről hallgatni. 1956. október 23-án mégis ott meneteltem társaimmal a Bem-szobor felé és ezzel az életem gyökeres fordulatot vett: átéltem a forradalmat és el kellett hagynom a hazámat!

Miért kellett elhagynia Magyarországot?

A Bem-szobor után a diákság átvonult a Parlamenthez. Egyre többen csatlakoztak hozzánk és a tömeg Nagy Imrét követelte. Sokáig, nagyon sokáig tartott, amíg Nagy Imre megjelent a balkonon. Megígérte, hogy átnézi a diákok követeléseit. A tömeg szétszéledt. A társaimmal visszamentem az egyetem kollégiumába. Ettől kezdve ott is laktam. Rendkívüli idők voltak, senki nem ellenőrzött bennünket és én nem akartam a házigazdámmal konfrontálódni. A forradalom első napjaiban gyógyszereket kellett rendeznem, csoportosítanom a belügy-minisztériumban. Amikor az oroszok bejőve-

teléről és a segélykérő rádiófelhívásokról hírt vettünk, elhatároztuk, hogy fegyvereket szerzünk. A környékbeli pincerendszeren keresztül eljutottunk a Kilián Laktanyába, ahol én egy tárcás géppisztolyt, „gitárt” kaptam. Az Üllői út környékén őrködtünk. Az oroszok közeledtére behúzódtunk az egyik ház pincéjébe és első emeletére. Milyen naív voltam! Azt hittem lehet tenni valamit! Mai eszemmel már látom, hogy mekkora volt a fejetlenség, a szervezetlenség. Vezéregyéniség is hiányzott, aki megmondta volna, hogy mit, hogyan tegyünk. Már sötét volt, amikor megjelentek az orosz tankok és világító rakétát lőttek be az utcába. Az első emeletről egy golyószórós löni kezdett, mintegy megmutatva, hol rejtőzünk. Az oroszok azonnal kilőtték. Az éj leple alatt megkíséreltük a sebesülteket a szemközti kórházba átcipelni, de a fiú meghalt. Másnap egy másik utcában próbáltunk „ellenállni”. Sokat vitáztunk, hogy mikor támadjunk. Végül is a legnagyobb szájú az oroszok meglepetéssel Molotovoktól dobott ki az ablaküvegen át, mire az oroszok szítává lőtték a házat. Alig tudtunk a pincében keresztül elmenekülni. A helyzet reménytelennek látszott. Hazautaztam Győrbe. Pár nap múlva azzal fogadtak az egyetemen, hogy az összefogott egyetemistákat a Kerepesi Temetőben halomra lőtték és engem is kersett a titkosrendőrség.

Hogyan került Ausztriába?

Kétszer is nekivágtunk leendő sógorommal és a húgommal. Első alkalommal taxival és gyalog eljutottunk a Hansági-főcsatornáig, ami bár kutya hideg volt, nem fagyott be és hiába próbálkoztunk tutajépítéssel. Vissza kellett lopakodnunk az éj sötétjében a faluba. Másnap vonattal eljutottunk a mai Janóssomorjáig. A vonat tömve volt menekültekkel, mi a lépcsőkön kapaszkodtunk. Amikor a kalauz kiabálta, hogy a határ közelében járunk, leugrottunk. Az országúton azonban orosz tank állt. Meg kellett várni az estét. Mindenhol járőröztek, és elfogták a határ felé menekülőket. A kétségbeesett emberek azokhoz csatlakoztak, akik ismerték az utat. Ám minél többen voltunk, annál inkább feltűntünk. Megpróbáltunk hát csendben eliszkolni a faluból. Iránytűvel tájékozódunk. Már a határ közelében jártunk, amikor elemlámpa fénye villant az arcunkba: három magyar határőr volt! Elállt a szívverésünk. A katonák azonban segítettek. Éjjel 11-kor értünk Andaubá. Egy iskolába irányítottak minket, ahol a Szabad Európa Rádión keresztül üzenhettünk haza. Ma sem tudom, hogy megkapták-e a szüleim a jelíges hírt.

Voltak terveik, hogy hol szeretnének letelepülni?

A húgomék Németországba készültek, én a híres uppsalai egyetemen szerettem volna továbbtanulni. Az élet azonban másképp hozta. Andauból még aznap éjjel vonatra raktak minket. Kaptunk teát és dőcögősen, meg-megállva eljutottunk a tirolai Imstbe, ahol egy kaszárnyát rendeztek be a magyaroknak. Itt már rendezett élet folyt: reggeli, ebéd, vacsora, sőt 7 Schillinget is kaptunk. Ebből vettem életem első banánját! Egyik nap híre kelt, hogy az innsbrucki egyetem ungarofil rektora, Prof. Sauer várja a tanulni akaró magyarokat. Így kerültem Innsbruckba, ahol nagy-nagy szeretettel fogadtak minket és minden nyelvtudás nélkül beiratkozhattunk az egyetemre. Egy évig nem kellett vizgáznunk, az előadások németül folytak. Így, hallásból tanultam meg németül. Hamarosan Rockefeller-ösztöndíjat kaptam, nyaranta építkezéseken dolgoztam segéd munkásként. 1961-ben végeztem és megnősültem. Az egyetemi mentorom Bécsbe került a Gyermekklinikára. Hívtam. Tálcán kínálták a szakorvosi lehetőséget és én elfogadtam. Bécsben két kicsi gyerekkel hét évig laktunk albérletben. 1967-ben aztán bankkölcsönrel átvettem egy orvosi rendelőt és magánpraxist nyitottam. Lassan-lassan rendeződött az életem.

Beszélnék a gyerekei magyarul?

Sajnos nem! Nem erőltettem, amikor kicsik voltak. Egész nap dolgoztam. A rendelőmben ma arra bízotok mindenkit, hogy ápolják az anyanyelvüket. A gyerekek könnyedén megtanulnak két, sőt, három nyelvet is. Én persze a mai napig is magyarnak tartom magam és az ország iránti szimpátiát elültettem a gyermekeim szívébe is. Rendszeresen járunk haza és figyeljük a magyar politikát. Istenem, hogy mit vitatkozom öt felnőtt unokámmal, akik az itteni médiából értesülnek a mai Magyarországról!

FERENCZY KLÁRA

Köszöntjük az 50 éves Szokolay Balázst

Telt hangzású, költői izzású, briliáns technikát igénylő Liszt-átíratokkal és -csárdásokkal ragdattatta el a gráci magyarokat és Ausztriában élő barátait, tanítványait 2011. május 29-én a Florentiner teremben Szokolay Balázs Liszt-díjas zongoraművész, aki most ünnepli 50. születésnapját.

Budapesten született 1961. július 2-án. Muzsikus dinasztia sarja: édesanyja, Szesztay Sári zongoraművész, édesapja, Szokolay Sándor zeneszerző. Nagyapja, Szokolay Bálint bácsi kórusvezető volt. A zenei légkör áthatotta az egész családot: testvérei közül Ádám fuvolista, Gergely zongorista. Felesége, Szőke Diána is zongoraművész. Unokaöccse, Ádámka ígéretes pianista.

Szokolay Balázs öt éves korában kezdett zongorázni, tanára Czövek Erna volt. Tanulmányait a Budapesti Zeneakadémia Előkészítő Szakán folytatta Máthé Kláránál, majd 1977-től 1983-ig volt Kadosa Pál, Kocsis Zoltán, Kurtág György és Rados Ferenc professzorok hallgatója. Posztgraduális tanulmányokat végzett két további évig ösztöndíjaként Münchenben és Moszkvában, mesterei voltak még Mihail Voszkreszenszkij, Amadeus Weberstinke, Ludwig Hoffmann, Yvonne Lefebure.

Összesen tizennégy különféle díjat nyert nemzetközi zongora- és kamarazene-versenyeken, melyek közül a legfontosabbak: Usti-nad-Labem, Zwickau, Leeds, Brüsszel, Montreal, Glasgow, Monza, Terni, Budapest és München. Rangos zenei versenyeken volt zsűritag, többek közt Hollandiában, Olaszországban, Bulgáriában, Oroszországban. Négy kontinens több mint harminc országában koncertezett, többek közt Ausztriában, Angliában, Szerbiában, Írországban, Dél-Koreában, Mexikóban, Japánban, Kanadában, Oroszországban, Irakban, Jordániában, Németországban, Ukrajnában, Szlovákiában és az Egyesült Államokban.

1987 óta tanít a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen, a zongoristák „legfőbb kiművelési osztályán”. 1997–98-ben a Dél-Ko-

KÉT BERCSÉNYI GRÓFNŐ HALÁLA BÉCSBEN

Nem sokan tudják, hogy gróf Bercsényi László (1689-1778) francia marsall két lánya – azaz Bercsényi Miklós (1665-1725) kuruc főgenerális két unokája –, Magdolna Katalin és Mária Anna Bécsben hunyt el az 1790-es évek közepén. Miképpen került a két franciaországi születésű grófkisasszony az osztrák fővárosba? Nos, a gróf Bercsényi család fejét, a marsall egyetlen még életben lévő fiát, Bercsényi Ferenc Antal (1744-1810) francia tábornokot a Nagy Francia Forradalom kiteljesedésével, 1791. október 24-én – saját kérelmére – felmentették a szolgálattól alól és elbocsátották a hadseregből. 1792 elején az országot is elhagyta és Bécsbe távozott, ahová követték őt a még életben lévő hajadon nővérei, a 61 éves Magdolna Katalin (aki Luzancyban született 1730. július 22-én) és az 58 éves Mária Anna (aki szintén Luzancyban született 1733. november 21-én). Gróf Bercsényi Ferenc Antal később – valószínűleg már 1793-ban – Londonba települt át, ahol magányosan halt meg 1810. január 25-én. (Felesége és lánya Franciaországban éltek, László fia pedig a császári-királyi hadsereg tisztjeként éppen valahol Európában harcolt.) Idős nővérei azonban Londonban maradtak, nem követték, hanem Bécsben maradtak. A hadtörténeti szakirodalom közlése szerint Magdolna Katalin 1795-ben, Mária Anna pedig 1796-ban itt is halt meg.

Így elhatároztam, hogy megkeresem ennek a két Bercsényi grófnőnek a halotti anyakönyvi bejegyzéseit, és ezzel pontosítom a szakirodalmi források ez irányú közléseit.

Ahhoz azonban, hogy megtaláljam gróf Bercsényi Magdolna Katalin és Mária Anna eredeti halotti anyakönyvi bejegyzéseit, először azt kellett kiderítenem, hogy pontosan hol is haltak meg Bécsben, illetve, hogy azok a helyek akkor melyik római katolikus egyházközség területéhez tartoztak. Ez persze némi nehézséget okozhatott volna, mivel a XVIII. század végén közel 30 plébánia működött az osztrák főváros „Gürtelen” belüli részén, de szerencsémre a kezembe került az „Adler” című osztrák heraldikai és genealógiai folyóirat 1907. évi száma. Ebben pedig az olvasható, hogy „*Bercseny, Magdalena Katharina Gräfin v., ledig, Landstrasse Nr. 140., + 22. II. 1795.*”, illetve „*Bercseny, Maria Anna Gräfin v., ledig, Stadt, Teinfaltstrasse Nr. 82., + 14. X. 1795.*”.

reai Yeungnam Egyetem vendégprofesszora, a 2006-os év tavaszi szemeszterében a New Jersey Montclair State University (USA) meghívott zongoraprofesszora volt. Mesterkurzusokat tartott többek közt Angliában, Magyarországon és Finnországban. Sok tehetséges növendéke nyert nemzetközi versenyeken díjakat.

Repertoárja minden stílusban igen széles skálájú, mely felöleli többek közt Bach és Mozart összes zongoraversenyét, Haydn, Beethoven, Schubert, Liszt, Chopin, Schumann, Brahms, Grieg, Mendelssohn, Csajkovszkij, Prokofjev, Bartók – és természetesen Szokolay Sándor, valamint más kortárs szerzők műveit is. Szívesen játszik kamarazenét. Eddig legjelentősebb partnerei voltak: Clemens Hagen, Aurèle Nicolet, Kocsis Zoltán, Perényi Miklós, Szabadi Vilmos, a Bartók vonósnégyes, a Shanghai Quartett és Gervaise de Peyer. Szólistaként több színvonalas zenekarral fellépett (Liszt Ferenc Kamarazenekar, Birminghami Szimfonikus Zenekar Sir Simon Rattle vezényletével). Belgrádban egy alkalommal Nikita Magaloff helyett játszotta Brahms d-moll zongoraversenyét. Zenei sokoldalúságát bizonyítja az is, hogy Bach 5. Brandenburgi versenyt csembaló mellől vezényelte Londonban.

Számos lemez- és CD-felvétele jelent meg, egyik Grieg-NAXOS CD-je 1992-ben, Londonban az „Év hanglemeze” díjat nyerte el. Sok rádió és televízió vette fel játékát, többek között a BBC-London, RIAS-Berlin, AVRO és TROS-Hollandia, RAI-Torino, CBC-Kanada, Magyar Rádió és Televízió.

A gráci Zeneművészeti Egyetemen 2009 októbertől kezdve négy szemeszteren át vendégprofesszor volt. Búcsúznunk tőle: az ősszel már Weimárban, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán kezdi meg a tanévét.

Reméljük, gyakran gyönyörködhetünk a sziporkázó technikájú, mélységeket és magasságokat feltáró, lelket felkavaró és egyúttal vigasztaló zongorajátékában Ausztriában is.

RADICS ÉVA

Ezután kiderítettem, hogy a Magdolna Katalin lakcímeként megjelölt, III. kerületi Landstrasse 140. számú ház a Landstrasse-i Római Katolikus Plébánia (Katholisches Pfarramt Landstrasse in Wien) területéhez tartozott. Az egyházközség anyakönyvében pedig megtaláltam a keresett bejegyzést. E szerint „*Magd[alena] Kathar[ina] Gräfin v[on] Bercseny*”, azaz gróf Bercsényi Magdolna Katalin valóban 1795. február 22-én, 64 éves korában, „*Lungengeschwäre*”, azaz tüdőfékély következtében hunyt el, és másnap, február 23-án temették el Bécsben.

Ugyancsak kinyomoztam, hogy a Mária Anna lakcímeként megjelölt, I. kerületi Teinfaltstrasse 82. számú ház a Schotten-i Római Katolikus Plébánia (Katholisches Pfarramt Schotten in Wien) területéhez tartozott. Ezen egyházközség anyakönyvében pedig szintén megtaláltam a keresett bejegyzést. E szerint „*Marianna Gräfin von Bercsenj*”, azaz gróf Bercsényi Mária Anna 1795. október 14-én, este 5 órakor, 60 – helyesebben 62 – éves korában, „*Bauchwassersucht*”, azaz a hasvízkór következtében hunyt el és másnap, október 15-én temették el Bécsben.

DR. MERÉNYI-METZGER GÁBOR

Németországi magyarok kitüntetése

Schmitt Pál köztársasági elnök tavaszi látogatásakor Berlinben az ottani magyar nagykövetségen a március 15. alkalmából rendezett ünnepi fogadáson állami kitüntéseket adott át olyan Németországban élő magyar személyiségeknek, akik jelentős mértékben hozzájárultak a magyarság közösségeinek megőrzéséhez, illetve az anyaországgal való kapcsolatok ápolásához. Így a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetést kapta ifjabb DR. KLEMENT KORNÉL, a Németországi Magyar Szervezetek Szövetségének elnöke, míg a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjének kitüntetésében részesült FUTAKY ISTVÁN hungarológus, a göttingeni egyetem nyugalmazott nyelvészprofesszora, valamint GÉMES ISTVÁN evangélikus lelkész, aki korábban Brazíliában, az utóbbi évtizedekben pedig a Stuttgart környéki magyar protestáns közösségnek volt lelkésze.

Valentiny Géza emlékének

Nyolcvannegyedik évében elhunyt Valentiny Géza pápai prelátus, az emigráns magyar katolikusság egyik vezető egyénisége. Szerteágazó tevékenységében oszlopa volt a Nürnberg közelében, Kastl várában létesített egyetlen nyugat-európai magyar középiskolának. Most, hogy a tanintézet iskolabizottságának a sokéves elnöke eltávozott, felidézzük, mit is jelentett Burg Kastl emigrációknk életében. A Magyar Iskolaegyesület elnöként különösen szívén viselte a gimnázium ügyét. Az alábbi cikk Valentiny Géza emlékének áldozik.

A gimnázium 48 éve. Kerek fél évszázad, amely alatt egymást követték a széles kárpát-medencei hazából menekülők hullámai, élményeik és világuk évekig hordott generációs különbségeivel. A befogadó helyen, a befogadó országban minden család, minden szülő elemi gondoljai között a megválaszolandó kérdéssel: az új tengerben hogyan őrizhető meg – vagy megőrizhető-e egyáltalán – a gyerekek, a felnövő új nemzedék hazulról hozott anyanyelvi és nemzeti érzésvilága, odatartozásának a tudata.

Ezzel a gondolddal kellett szembenéznie a második világháború utolsó éveitől kezdve a Vörös Hadsereg elől menekülő első hatalmas áradatnak. Németország bajor vidékei és a még csak papíron újrateremtett Ausztria lágereiben lelkes tanárok sziszifuszi fáradsággal próbálták tenni, amit tudtak. A szétszóródással itt-ott kis vasárnapi iskolák teremtdőtek. De már ekkor, 1945-ben a Passau melletti Waldwerken gimnáziumi igényű magyar középiskola létesült. Már innen, majd az iskola kényszerű vándorútjának következő állomásairól, Niederaudorf, Lindenberg, majd Bauschlott falvakból-városcákból immár magyar érettségivel rendelkező magyar fiatalok távozhattak, közülük nem egy távolabb a nagyvilágba. Az emigrációs magyarság egésze feltő gonddal követte egyetlen nyugat-európai középfokú tanintézményének a sorsát. Ezt közvetlenül megélt példával is tanúsíthatom.

A sztálini világ csúcsidején, 1951. október 6-án indult meg az amerikai kongresszus döntése alapján Münchenből a Szabad Európa Rádió magyar adása. A már korábban megalakult szerkesztőség első ülései egyikén Dessewffy Gyula főszerkesztő javaslatára határozást született: normális havi fizetéshez jutva – a normális fizetés akkor rendkívülinek számított annak két százalékát felajánljuk egy közös jóléti alapra, amely céljainak egyike a magyar gimnázium folyamatos anyagi támogatása. Ezt a vállalt kötelességet a munkatársi kar mindvégig teljesítette. A munkatársak havi anyagi támogatása (amelyért vagy hét-nyolc éven át mint a Jóléti Bizottság elnöke és ezzel a Kastli Iskolabizottság tagja feleltem), eltörpült amellelt, amit a rádióállomás adásaiban az éteren át a széles magyar hallgatóság felé nyújthatott. Minden negyedik vasárnap miseközvetítés az iskolavár templomából, nagyhéten passió, egyes alkalmakkor diák

kórus, népzenei estek, színjátékok, versműsorok közvetítése – a Széchenyi Könyvtár SZER-gyűjteményében saját írásaimmal is találkoztam - az iskolának az ősszmagyarságban ismertséget biztosítva. Tudósítás továbbá olyan látogatásokról, mint a kényszerű emigráns Mindszenty bíborosé, akit a német vendéglátó úgy üdvözölt, hogy "Kastl-ban szabad magyar földre lép", vagy a magát ugyancsak magyar emigránsnak is valló Habsburg Ottóé.

Jött 1956. egész tragédiájával, a lelkiismeretében felrázott szabad világ rokonszenvével és tehetetlenségével. Egyszerre mindenütt más lett magyarnak lenni. Ez a második, kétszázezres menekültáradat már mindenütt, a földgömb valamennyi pontján rokonszenvel, segítőkészséggel találkozott. A nagy befogadó országok és intézményeik, polgáiraik között a nyugatnémet állam magáévá tette a magyar iskolaügyet. Ilyen belső hatóssági és egyházi összefogással jött létre Burg Kastl és vált azzá, amit azután hosszú évek során jelentett. Az ünnepélyes megnyitást az egész magyar emigrációs sajtó – nyugodtan állíthatom – egységes lelkesedéssel üdvözölte. A Münchenben megjelenő Új Hungária című hetilap – igen, akkor az emigrációnak ott megjelenő hetilapja volt – tudósításában főleg a szülőket idézte. „Bár csak itt lehetnek újra diák” – mondta a környezetet látván az egyik. „Igen, mintha Pannonhalmon lennénk” – egy másik. „Ezek a magyarok itt új világ alapkövei” – írta beszámolója címében a Nemzetőr, a „Magyar Szabadságharcos Írók” havi újságja. Tudósítása szerint Walter Stain bajor miniszterelnök-helyettes a következő szavakkal indította útjára az új intézményt: „E fiatalokat nem németekké akarjuk tenni, hanem módot adni nekik, hogy még jobb magyarok legyenek”.

A Tollas Tibor fáradhatatlan buzgalomával fenntartott Nemzetőr a továbbiakban is ébren tartotta az egész emigrációban Burg Kastl ügyét. Kiragadott példák a későbbi évekből. Idézetek az Iskolabizottsághoz Berlinből, Hollandiából, Ausztriából, Kanadából és Egyesült Államokból érkezett pénzadományok kísérőleveleiből. 1964-ben „Nyolcvan lány várja az első kalapácsütéseket – összefogás egy magyar iskoláért” című cikket olvashatunk. Egy másik, hasonló beszámoló „Tavaszi felhők Burg Kastl felett” címmel. 1966 júliusában elsőoldalas vezércikk Gábor Áron író tollából az imént megélt kastli ballagás alkalmából. „Maga az ősi bajor kolostor falai kérdésostály jutalma. A sörivás nálunk szinte teljesen nélkülözi a szertartássóságot. Talán egyetlen szabályozott eleme is kiveszni látszik. Korábban általánosan ismert volt, hogy sörrel a magyarok nem kocintanak. Eredetét az aradi vértanúk emlékével hozták kapcsolatba. 1999-ben a magyar média egy jellemző, hangadó része valahonnan fölkapta, hogy a gyásznap 150. évfordulóján a tilalom lejárt, ezt az emberek nagy része elhitte és elfogadta. Maga az eredetmagyarazat bizonyosan nem valós történeten alapul. De a lényeg nem ez, nem is ezért van okunk sajnálkozni, hanem mert egy jellegzetes ivási illemszabály tűnik el.

A kedves hallgatóság érzékelhette, hogy előadásomban a múlt időt és a jelen időt váltakozva használtam. Főként azért tettem, mert miközben bizonyos voltam, hogy mondanom sokak számára ismerős vagy élő emlék, vagy mások emlékeztében elfelejtődő dolgokat sikerül fölelevenítenem, ugyanannyire bizonytalan voltam abban, hogy ami még a közeli múltban is létezett, napjainkban megvan-e még. S egyáltalán mi nek lesz jövő ideje is?

Láttuk, még mindig Arany kifejezésénél maradvá, a magyar ember természete időnként változott, bár általánosságát is tartotta. Míg korábban a gazdagodás, a legutóbbi időkben a szegényedés jellemzi. Persze statisztikai mutatók nem állnak rendelkezésünkre, legfeljebb az élelmiszerek és italok éves összesített fogyasztásáról lehetne találni, illemlről, etiketről, szokásokról aligha, így elsősorban sejtésekre és egyéni, ezért szórványos tapasztalatokra támaszkodhatunk. Az utóbbiak tanulságosak lehetnek, általánosításuk azonban óvatosságot kíván, az eredmény hitelessége eleve kétséges.

Fűszerüzlet

Igen, gyerek- vagy kamaszkorban a hazai világból kikerült, avagy már a nagyvilág valamelyik táján magyar szülőtől származó gyerek, kamasz megőrizhető-e egészben vagy legalább részben magyarnak? Erre a kérdésre volt hivatott Burg Kastl válaszolni. Mi is erre a felelet az emigráció aggódo szemével?

A kommunizmus világtól gyereket megmentő szülő Kastl-tól, katolikus papi igazgató által vezetett iskolájától és internátusától a hagyományos nevelés értékeinek a továbbadását, ennek megfelelő szellemi és erkölcsi felkészültség előkészítését várta. 48 esztendő, amely alatt a kihívás súlya egyre nehezebb lett. Nézzük a környezetet, Nyugat-Németország innen alig követhető, szinte elképzelhetetlen világát ezen évtizedekben.

A hitleri patológikus álom összeomlása után előbb a nihil, a tanácstalan úr. Az egész társadalmat őszinte szándékkal átható önbírálat csapdába esett: a túlfűtött nacionalizmus elvetésével együtt a német nemzeti múlt és tudat igazi értékeit is kidobták. A gyökértelenség lett úrrá, az ország mintegy ittasan szabad területé vált a külföldről jövő valamennyi modernnek nevezett, a társadalmat bomlasztó áramlat befogadására. Az iskola ne akarjon nevelni, csak ismereteket adjon tovább. Történelmet és klasszikus irodalmat tanulni elmaradottság, hangzott a jelszó, Goethe és Schiller egyes tartományokban, az élen Nyugat-Berlinben már csak egy-egy iskolai órát kapott. Napi újságripotort, politikai röplapot, tiltakozó pamfletet kell tudni írni. A diák tanuljon, igen, de főleg vitatkozzon, tüntessen, jogait követelje. A család a múlté, a modern embernek

gyerekestül kommunákban a helye. Erkölcs a nemek között nincs többé, ami nemes és magasztos volt vulgárisá alacsonyodott. Ma bármennyire hihetetlen, hangadó német médiumok csatornáit ezt ontották nem kis ideig.

Ha a konzervativizmusra hajló Bajorországban mindez mérsékeltebben folyt is, Kastl-nak ebben a légkörben kellett helyt állnia. Ugyanakkor mialatt a keleti rész lakóinak valóságos nyári otthona lett Magyarország, nyugaton a bajor-magyar történelmi szálak lekoptak abban az új nemzedékben, amelyhez már közelebb állt San Francisco, mint saját hazájában Lipcse vagy Drezda.

Kastl-nak a 48 év alatt meg voltak a belső – és vetületeiben – külső feszültségei.

Közelebről vizsgálva nem sokkal nagyobbak, mint a belföld más intézeteiben abban a Németországban, ahol ez időkben nem volt könnyű sem szülőnek, sem tanárnak, sem internátusi nevelőnek lenni. De a diáknak sem az eligazodás. A nagyvilág szétszórtságában élő magyar emigráns szemében azonban a végeredmény egyértelmű: büszke volt sajátjának érzett gimnáziumára és azt feltett kincsének tekintette.

Végül közeledett Magyarországon a rendszerváltás. Ekkorra, akár a Szabad Európa Rádió, az iskola sem lett már ugyanaz. Sejtelmes erők kezdtek hatni, tehetős keletiek nyugati márkás autókkal hozták gyerekeiket pályájuk elősegítésére. Ekkorra Burg Kastl megszűnt az emigráció gimnáziuma lenni.

SKULTÉTY CSABA

KÓSA LÁSZLÓ

„Természete már ez magyar embereknek”

(Befejező rész)

A magyar ember változó „természete”

A magyar borkultúrát az elmúlt 150 évben két súlyos csapás érte. A 19. század utolsó harmadában pusztított az Észak-Amerikából behurcolt filoxéra vész, melyben földrésznünk - benne Magyarország - között talajú szőlőnek mintegy kétharmada elpusztult. Az akkori állami vezetés tisztában volt a magyar ember és a bor szoros viszonyával, a gazdasági, a megélhetési, sőt az érzelmi vonatkozásaival is. Ezért a polgári korszak legnagyobb méretű központi támogatását biztosította a rekonstrukcióhoz, amely az első világháborúig jórészt befejeződött, és szerencsésen túlynyomólag a trianoni országterületet érték a befektetések. A másik csapás, a szocializmus talajválogatás nélkül egyaránt tönkre tette a nagyüzemi és a kisparaszti szőlőt. Mind a természeti katasztrófa, mind a társadalmi rendszeren tett erőszak szegényítette borkultúránkat. A történelmi tradíció azonban a közeli múltban is erősnek bizonyult, ezért tudott - ha nem is korábbi állapotában - talpra állni 1990 után a hazai bortermesztés, néhány év alatt kiváló minőségű borokat kínálva. Ma Magyarországon igazi divat szőlészkedni, borászzkodni, az új gazdasági és politikai vezetőréteg különösen élen jár ebben, noha rendszerint nem tanulta és ráfizetéses a gazdasága.

Említtük, hogy Magyarország földrésznünk viszonylatában hagyományosan nemcsak a borfogyasztás, hanem részben a pálinkafogyasztás és a sörfogyasztás övezetében tartozott. A különböző italfajták keverése azonban a 20. századig nem volt általános szokás, különösen nem a bort más alkohollal. A sör és a pálinka hazai kultúrája jóval szegényesebb a borénál, amit a bor dominanciája mellett csekélyebb magyarországi történelmi múltjuk is magyaráz. A szőlővidékek túlynyomó hányada az 1918 előtti országban szinte lefedte a magyar nyelvterületet, míg a nemzetiségek által összefüggően lakott vidékeken az alkoholt elsősorban pálinka formájában fogyasztották. Borivó magyarok jellemző pálinkakínálási alkalmai voltak a disznótör, a húsvéti locsolkodás, a nagyon hideg időjárás, az elrontott gyomor „javítása”.

Ám Önöknek, nekünk vannak olyan nyilvánvaló általános és közös tapasztalataink, amelyek következtetéseket engednek meg. Néhány, a szokásokat és az illemtet hosszan fenntartó társadalmi intézmény megrendülésére vagy hanyatlására, sőt bomlására gondolok. Bár sok minden átszűrődött belőle a későbbi időkbe, a nemesi világot most nem vesszük számba. A kont-raszt a klasszikusnak mondható polgári korrall szem-betűnő. Példának választom ki a munkához, a szabad-időhöz, a családdhoz való viszony megváltozását.

A szigorúan vett munkaidő és a teljesítményorientált-ság annak idején a kapitalista gazdasági és társadalmi rendszer hajtóerejeként nagy fordulatot hoztak az emberek napi, heti, sőt éves időbeosztásában, programjaik alakításában. A családi életben a női munka 20. századi általánossá válásával állt be a legnagyobb változás. Nem feladatomb most a mérlegelés vagy értékelés, a történelmi kifejeletet szeretném vázolni. Szerintem nem az a gond, ha valami lejár, idejét múlja, korszerűtlenné válik, hanem ha nem lép helyébe más, vagy ha igen, az minőségileg silányabb, értéktelenebb. A napi háromszori közös családi étkezésnek nincs lehetősége, de a családi életet valamennyire szervező legalább egynek nem kellene föltétlenül megszűnnie. A hétköznapi és a pihenő- meg az ünnepnapok különbségeinek fokozatos eltűnésével, összeemosódásával a hétfégi alkalmak is elszürkülnek. Vagy a család úgy ül le együtt étkezni, hogy társalgás helyett közben a televíziót nézi. Talán megegyezhetünk abban, hogy ez a szokás lelki és élettani szempontból egyaránt defícites. Vegyük még ezekhez hozzá, hogy miközben a szabadidő eltöltésének nagy számú, újabb és újabb lehetősége kínálkozik, a korábbiakhoz képest más társas szerveződést kívánja az egyének szélesebb körű mozgást engedve, nem feltétlenül a valahová tartozás érzése erősödik általuk.

Ne értsük félre egymást. Humoros lenne, ha bárki úgy értelmezné előadásomat, hogy étkezés közben ne szólaljon meg, mert akkor érezheti magát magyarnak vagy jobb magyarnak. A pincészt már inkább ajánl-

hatnám, ha teheti, miért ne tegye, hogy több példát most ne említek. És bizonyára nem egyedül én gondolom, hogy a magyar családi összetartozás a sokféle változó körülmény ellenére is erős, van tartalék a családokban. Mindemellett ne vitassuk el azt a jogot sem, hogy akik a számukra kedves és otthonos szokások és viselkedésmórmak elenyészését sajnálják, igyekeznek hozzájuk ragaszkodni, tehessék.

Hat vagy nyolc évvel ezelőtt a felsőpulyai „Kufstein” Tanácskozáson föllépett a közép-burgenlandi énekkar. Egyszer csak az egyik magyar népdalt elkezdtek együtt énekelni velük a konferencia résztvevői. Széttéekintve a teremben, láttam, hogy több világérszről és sok országból érkezett emberek nagyon sokan énekelnek, mert hajdan valamilyen úton-módon megtanulták a szöveget meg a dallamot, és emlékeztek rá. Amíg kultúránknak hasonlóan egyszerű elemeire emlékezünk és az emlékezet összeköti múltunkat a jelenünkkel, elmélyíti az összetartozás érzését – most tudatosan emelkedett hangnembem fogalmazok –, addig vagyunk magyarok.

Jegyzet:

Tárgyunk népszerű és tudományos irodalma széles körű. Alább csupán néhány legfontosabb forrásunk címét adjuk meg. Égető Melinda: Szőlőművelés és borászat. Magyar néprajz nyolc kötetben II.k. Gazdálkodás. Főszerk.: Paládi-Kovács Attila. Bp., 2001. 527-595.; Jávör Kata: A magyar paraszti erkölcs és magatartás. Magyar néprajz nyolc kötetben VIII.k. Társadalom. Főszerk.: Paládi-Kovács Attila. Bp., 2000.601-692.; Kisbán Eszter: Táplálkozáskultúra. Magyar néprajz nyolc kötetben IV.k. Életmód. Főszerk.: Balassa Iván. Bp., 1997.419-583.; Kósa László: „Hét szilvafa árnyékában”. A nemesség alsó rétegének élete és mentalitása rendi társadalom utolsó évtizedeiben Magyarországon. Bp., 2001.; Makkai János: Urambátyám országa. Középosztályunk illemlrendszere és társadalmi viselkedésének szociográfiája. Bp., é.n.

*) Dr. Kósa László egyetemi tanár, az MTA rendes tagja a 2010. szeptember 4–5-én megrendezett Felsőpulyai „Kufstein” Tanácskozáson megtartott előadásának szerkesztett változata.

MOLNOS LEVENTE

Férfias játékok I.

Tucatnyi izmos, kisportolt férfi, fekete, vagy terepszínű ruhában. Derekukon, hónaljuk alatt fegyver, – kinek hol esik jobban kézre, kinek mi ad marconább kinézetet.

A borpince bejárata előtt bográcsban pörkölt rotyog, odébb kecskelábú asztal, tarka háziszóttos kendővel terítve, tálca rajta poharakkal, két nagy kancsó bor, - fehér meg vörös, - kinek-kinek mi ízlik jobban-, hosszúnyakú palackban aranyszínű szilvapalinka.

Kis csoportokban járulnak időnként a kecskelábúhoz, töltenek, koccintanak, isznak, magasodik a hangulat.

A frissen jövőket egyre hangosabb rivalgással fogadják, vizslatják, értékeli fegyverét, méltatják öltözkékét. Mindenki előad egy-egy sztorit, viccet, hahota kíséretében, aztán hirtelen vége szakad a tereferének, mert hangos dudálással megérkezik, fekete Mercedesben, a „Mester”.

Köpcös, tömzsi, enyhe, tekintélyt emelő pocakkal, kopaszodva őszülő úriember, mindenki Mestere, szakmabéli jártasságát, lexikális tudását gyakran csillogtatja, a gyakorlati bemutatókat – „őreg vagyok már” legyintéssel - elutasítja.

Mindenkivel paroláz, van kivel hosszan, mással épp kezét érint, körbejár, ellenőriz, belekavar a bográcsba, helyesen rotyog-e a pörkölt, szagolja a pálinkát, gyöngyözteti, leereszkedően int a mellette alázkodónak,

- Ebből tölthetsz!

És folytatódik az ivászat, immár a Mester dirigálja a tempót. A pörköltnek még rotyognia kell, a gyomrot meg, kellően alkalmasítani illik, a finom, zsíros saft befogadására. Indok tehát van az ivásra, vezetni ma már

úgysem vezet senki, a gépkocsikat mind leparkolták a pince bejáratától jobbkézre, egyedül a Mercedes áll védett helyen a diófa alatt, onnan a bejáratról nem is látni, eltakarják a tuják.

A hangulat már kellően laza, lassan szűr-kül is, a pörkölt hamarosan megkészsül, ideje rátérni egy kis férfias játékra.

- Na lássam, - mondja a Mester, – mivel szelkeztetek fel? – és sorban mindenki előveszi kézifegyverét. Ő, némelyiket kézbevéve tanulmányozza, másokat rosszálló fejrázással vagy megvető mosollyal fitymálja. Ha egyik-másik jobban megragadja figyelmét, azzal célra tart, két kézzel, – akár, egy igazi kommandós – markolja a fegyvert.

Végül előveszi a sajátját, – Lássatok ti is valami normális lő-csőt, – mondja, így tagolva, hogy mindenki értse, miről is beszél.

- No fiam, – szól oda egy fiatalabbnak, – kapjál csak fel egy üres kólásüveget, s kösd oda a diófa alacsonyabb ágaihoz, de úgy, hogy olyan mellmagasságban lőgjon... tudod mit, ne egyet, négyet, vagy ötöt köss, s többen lövünk egyszerre. Mindenki egy tárat űrit a célra, utána megszámloljuk a találatokat.

Feláll az első csoport. Betáraznak, célra tartanak...

Egyszerre roppannak a fegyverek, sűrű egymásutánban, tompán csapódnak be a lövedékek, s szinte egyszerre hallgatnak el.

- Kitárazni! Céltáblához... – hangzik a parancs... mozdulni még senki sem mozdul, amikor a diófa mögött, valami lobbán, s hatalmas robbanás rázza meg a teret...

A Mester felvisítot – „Bazmeg!... Szétlőt-tétek a kocsimat!”

szállást. A környék rideg szépsége szótlan-ná ígezett bennünket, ámde a tó mellett eltöltött hét nap nem csak mind emiatt maradt feledhetetlen számunkra.

Noha sétáink közben lett volna sok mondanivaló, de mi hallgatagon, néha mozdulatlanul néztük a tóvidék pillanatról pillanatra változó légkörét, s szívtuk magunkba a már elfelejtett illatok delejes áradatát.

Jóllehet, többször hallottam és olvastam már – mint bizonyára a tisztelt Odafigyelők is – a sokatmondó, szemléletes némaságról; de nekem, e sétaélmény előtt, nem volt még szerencsém megélni a párbeszéd ilyen különös változatát, amikor is minden kiejtett szó zavaró, így hát fölösleges.

E tudattal, meg üdítő levegővel telve jár-tuk körbe a tó mellett ösvényeket, s maradtunk benyomásaink hatása alatt szótlan vándorai a káprázatos képekbe, illatokba, zsongásokba tömörült időnek – a Felejthetetlen Időnek.

Itt a tó mellett ismertük meg az érzékletes hallgatást; az eseménydús csöndesség misztériumát.

Mindezt zavartalanul átélni boldog embe-reknek mondhattuk magunkat, s mégis, hogy – példának okáért – mily hatástalanul serdülnek a nyírfák Isten markából oly terebélyesre; ezt csak egy órával hazautazásunk előtt, a hírlapokból tudtuk meg:

„*Poklok tartománya!
Tömegmészárlás Srebrenicában!*”

KÖZZÉTETTÉK A MÁRAI-PROGRAM első fordulójának eredményeit. A régen beharangozott, de költségvetését illetően szüntelenül csökkenő könyvtámogatási program ötszáznál több művet juttat el a magyarországi könyvtárakba. A nyugati magyar írók részesedése ebből a programból elég csekélynek mondható: több könyvvel van benne az 1989-ben elhunyt Márai Sándor, szerepel benne Határ Győző több kötetes „Életút”-ja, valamint Faludy György legismertebb műve, a „Pokolbéli víg napjaim”, de az élő szerzők közül egyedül a hazatelepedett Ferdinandy György „Az amerikai menekült” c. műve fog eljutni a hazai közkönyvtárakba.

A JÚLIUS 9-ÉN VÉGET ÉRT **PARTUMI MAGYAR ÍRÓTÁBOR** mintegy koronázásaként dr. Kodöböcz Gábor egri irodalomtörténész, egyetemi tanárnak ítéltek az idei díjat az egyetemes magyar kultúráért végzett és önazonosságunk megőrzése érdekében kifejtett tevékenységéért.

Alsó-Ausztria

C. Millöcker, Gasparone, operett – Langenlois, Schloss Haindorf; aug. 5–7., 11–14.

L. Fall, Die Dollarprinzessin, operett – Baden, Sommerarena; aug. 7., 13., 17., 31.
N. Simon, M. Hamlisch, Sie spielen unser Lied („A Chorus Line”), musical – Stockerau, Platz vor Stadtpfarrkirche; aug. 2–6., 9–13.

H. Spoerl, W. Schröder, Die Feuerzangenbowle, zenés színmű – Weißenkirchen, Teisenhoferhof; aug. 5–7., 19–21., 26–28.

J. Nestroy, Eisenbahnheiraten, színmű – Maria Enzersdorf, Burg Liechtenstein; aug. 4–7., 10–14.

M. Camoletti, Das perfekte Desaster Dinner, színmű – Berndorf, Stadttheater; aug. 2–31., szept. 1.

B. Thomas, Charleys Tante, színmű – Weitra, Schloss; aug. 5–7., 12–15., 19–21., 26–28.

W. Shakespeare, Othello, színmű – Rosenburg, Festspielzelt; aug. 5–7., 12–14.
Arthur Schnitzler, három egyfelvonásos, színmű – Reichenau, Ballsaal des Thalhof Reichenau/Rax; aug. 11–13., 18–21., 26–28.

N. Ephron, M. Kahan, Harry und Sally, színmű – Litschau, Herrenseetheater; aug. 5–7., 12–14.

E. A. Poe, Verräterisches Herz, színmű – Mödling, Luftschutzstollen; aug. 14., 18–21., 25–28., szept. 1–4.

A. Coppel, Der Pavillon, krimivígjáték, színmű – Asparn an der Zaya, Filmhof Wein4tel; aug. 2., 5., 6., 12–14., 18–20., 25–27.

„**Boszorkány. Varázslat.**”, **Boszorkányok - Mitosz és valóság / Három szín - Mágia, varázslat és titok**, kiállítás – Mistelbach, Museumszentrum és Asparn an der Zaya, Urgeschichtemuseum; nov. 30-ig
Velenice – Tengeri hatalom, művészet és karnevál, kiállítás – Schallaburg, Schloss; nov. 6-ig

Bécs

Kamarazene fesztivál – Schloss Laudon; aug. 16–19., 21.

Orgonakoncert, hangverseny – St.Michael; szept. 25-ig, szombat, 20.00 óra

Makart - egy művész uralja a várost, kiállítás – Künstlerhaus; okt.16-ig

A régi Ausztria, kiállítás – Nationalbibliothek, Prunksaal; okt. 30-ig

Richard Strauss – Arnold Schönberg, kiállítás – Arnold Schönberg Center; dec. 23-ig

Leonardo da Vinci: ember - művész - zseni, kiállítás – Minoritenkirche; okt. 2-ig

Dalles & Dowidl, bécsi zsidókabaré – Café Landtmann; aug. 4–25.

Burgenland

Esterházy-Fesztivál, hangversenyek – Eisenstadt, Schloss, Haydn-saal, Empiresaal, Schlosspark; aug. 26–28.

Liszt Ferenc. A zongora boszorkányos mestere, kiállítás a Lisztomania keretében – Eisenstadt, Landesmuseum; nov.11-ig

Felső-Ausztria

Kastély kamarakoncert: J.S. Bach: Suite, J. Haydn: Divertimento “Choral St. Antoni”, W.A. Mozart: Fantasia f-moll, F.Mendelssohn: Szentiván éji Suite, hangverseny – St. Peter am Hart, Schlosskirche Hagenau; aug. 25.

Színmű és koncert, Heinrich von Kleist hommage – Gmunden, Galerie 422; aug.7.

A kertben, kiállítás – Linz, Nordico Museum; okt. 16-ig

Food to go, kiállítás – Linz, Schlossmuseum; aug. 28-ig

Százazkód, kiállítás – Linz, Offenes Kulturhaus OÖ; okt.16-ig

Karintia

Karintiai Nyár, hangversenyfesztivál – Villach, Congress Center, Bamberg Saal, Ossiach, Stiftskirche, Barocksaal, Rittersaal, Musiksaal, Alban-Berg-Saal, Tiffen, Bergkirche, Steindorf, Steinhaus, Fresach, Evangelische Kirche; aug. 20-ig
Daniel Milhaud, kiállítás – Ossiach, Stift, Barocksaal; aug. 20-ig, a kiállítás csak a koncertek előtt és után tekinthető meg

Salzburg

Operafesztivál, Opera a hegyben, G. Puccini: Tosca, spanyol és orosz est, Grandi Voci nemzetközi operaénekes verseny – Salzburg, Kavernen 1595 im Mönchsberg; aug. 6., 20., 27., okt. 29.

Kis Ünnepi Játékok, hangverseny és felolvasás – Golling, Burg; aug. 21-ig

Johanna Beisteiner: „Ária és tanc”, hangverseny – Thumersbach am Zeller See, Kulturzentrum Lohninghof; szept. 30.

Woody Allen, Spiel’s nochmal, Sam, színmű – Salzburg, Kleines Theater; aug.10–27.

Sense and Sensibility, kiállítás – Salzburg, Kunstverein; szept. 25-ig

Ars Sacra, kiállítás – Salzburg, Salzburg Museum; 2012. jan. 29-ig

Gótika, kiállítás – Leogang, Bergbau-& Gotikmuseum; okt. 30-ig

Krimifesztivál – Fuschl am See, “Seegartl” im Fuschlseebad; okt. 26.

Stájerország

Stájer Ősz, nemzetközi zene és tánc fesztivál – Graz, Helmut-List-Halle, Camara Austria, Dom im Berg, Forum Stadtpark, Kulturzentrum bei den Minoriten, Kunsthaus, Orpheum, Haus der Architektur, ...; szept.23. – okt.16.

ABBA Mánia, koncert – Mariazell, Mariazeller Bürgeralpe, Seebühne; aug. 26.

Giampaolo Babetto, ékszer kiállítás – Graz, Museum im Palais, Palais Herberstein; szept. 25-ig

Az étkezés kultúrája, kiállítás – Stainz, Schloss Stainz; okt. 30-ig

A világ felmérése, kiállítás – Graz, Kunsthaus; szept. 4-ig

Idő-Idő-Idő, kiállítás – Graz, Volkskunde-museum; okt. 26-ig

Gyűjtőszenvedély, kiállítás – Admont, Stift; nov. 6-ig

„**A tudás kertje**”, **egy kétszáz éves kert Graz-ban**, kiállítás – Graz, Botanischer Garten, Gewächshäuser; nov. 30-ig

Az istenek visszatérése, közös kiállítás a Berlin-i Állami Múzeummal, kiállítás – Leoben, Kunsthalle; nov.1-jéig

A Neue Galerie előreláthatólag 2011. novemberig átépítési valamint újjáépítési munkálatok miatt zárva lesz.

A Lipicai lovak díszelődása – Köflach, Bundesgestüt Piber; szept. 24.

Tirol

A középkor műkincsei, kiállítás – Ferdinandeum; 2012. jan. 15-ig

All’Antica, kiállítás – Innsbruck, Schloss Ambras; szept. 25-ig

Vorarlberg

Bregenzi Ünnepi Játékok: U. Giordano, André Chénier, opera, J. Weir, Miss Fortune (Achterbahn), opera, Judith Weir, Blond Eckbert (Der blonde Eckbert), opera, színmű, zenekari hangversenyek, kamarazene és költészet – Bregenz, Seebühne, Festspielhaus, Theater am Kornmarkt, Seestudio; aug. 21-ig

Kastélyfesztivál, dzsesszfesztivál – Feldkirch, Schloss Amberg; júl. 30. – aug. 4.

Franz Schubert, kiállítás – Hohenems, Franz-Schubert-Museum; okt.16-ig

A más pillantás, kiállítás – Schruns, Kellergalerie Montartphon; szept. 18-ig

Istennők - babák - amulettek, kiállítás – Wolfurt, Spielzeugmuseum; szept.18-ig

Kezdet jó - minden jó, Ai Weiwei, kiállítás – Bregenz, Kunsthaus; okt.16-ig

Klima-Idők, kiállítás – Dornbirn, Inatura; okt.1-jéig

A Vorarlbergi Tartományi Múzeum előreláthatólag 2013-ig átépítési valamint újraépítési munkálatok miatt zárva lesz.

Európa ajánlat

Poetics of the Street, Ragnar and Hilding Ekelund’s painterly city, kiállítás – Amos Anderson Art Museum, Yrjönkatu 27, Helsinki, Finnország; szept. 16. – 2012. jan. 9.

Öt kontinens egy ajánlat

Perception Deception, látszat és igazság, kiállítás – Scienceworks, 2 Booker St Spotswood, Victoria, 3015 Melbourne, Ausztrália; aug. 6. – 2012. febr. 12.

Válogatta Homonnay Lea

METYKÓ GÉZA

Amikor az Echo visszaszól

Újfent háború emésztí a lelkeket – de semmi figyelemre méltó visszhang! Előre gondolhattam volna, hogy ezen a mai, felhős napon, hiába kiáltom messze keserű-ségem hangját, algha zeng majd vissza a sziklaorom. Nemcsak hozzám nem, másokhoz sem, hiszen a láthatár párafátyollal vátázva tűnővé varázsolta a hegyi tó környékét; az emelkedő hegyoldal még időszámítás előtt tükörsimára csiszolt szikláit – magát az Eché: az eget verő mőzesi táblákat. Hidegen, acél-mereven terül a tó vize előttem, s a lassan hőmpölygő ködfüggöny fölötte, magához szippantja, elnyeli még a helybéli kisvasút mozdonyának fel-felvisítőt füttyét is.

Helyénvaló is ez így – falja fel a kód, nyelje el ezt a mindent tűrő Néma Világot! Vagy mégse? Kiderül? Kiderül...

•

Feleségemmel, 1995. július közepe táján, kóboroltam – nem messze Máriazell-től, a híres zarándokhelytől – Ausztriának ezen a romantikus vidékén. Pőfögő, zakatoló, valamikor a huszadik század elején épített nagykéményű mozdony húzott fel bennünket a kacskaringós, keskeny-nyomtávú vasúton; nyitott, füsttel telt, fapados nosztalgia-vagonban – egy magasabb szinten ringatózó mélyvízű tó közelébe.

Isten markából nőtt nyírfák alatt, kis panzióban, tóra néző verandával kaptunk akkor

A magyarok 25 százaléka szlovák házastársat választ

(MTI/Bumm.sk) Minden negyedik szlovákiai magyar házasuló szlovák nemzetiségű személyt vesz el, a vegyes házasságok aránya az elmúlt tíz évben nem változott számottevően. Ez abból az összeállításból derült ki, melyet az Új Szó napilap közölt július 7-én. „*Ta- valy 25 415 házasságot kötöttek*” – írja Mózes Szabolcs a statisztikai hivatal kimutatásá- ra hivatkozva. Annak alapján a házasságköté- sek száma az elmúlt években ingadozott, a tavalyi volt 2002 óta a legalacsonyabb. Foko- zatosan nő a házasodó felek átlag életkora, 2010-ben a férfiak 31,9, míg a nők 28,8 éves korukban lépett házasságra. Az első házaso- knál ez a szám alacsonyabb: a férfiak 29,9, míg a nők átlagosan 27,3 éves korukban kötöttek először házasságot.

A szonettek szárnyain

„*Ki hajdan annyi szívek kulcsa voltál,
Szonett, aranykulcs, zárd el szívemet,
erősen, hogy csak rokonom nyithassa.*”
(Babits Mihály)

A szonettek – Baudelaire-re utalva – „csak szonettek”, játékszerek, „kacatok”, ékszerek, ezerfélék, önmagukba nézők és világmindenségbe tekintők. A szonett – sonetto – olasz versforma. Mesterei a provençe-i trubadúrok. Világraszóló népszerűségét azonban e műfaj Petrarécának köszönheti. A szonett nemcsak vers, hanem műforma is: 14 verssorból áll, a végén csattanóval.

Nálunk, a magyar irodalomban Somlyó György jelentetett meg Szonett, aranykulcs címmel 1001 szonettet a világirodalomból kb. 700 oldalon /Orpheusz, 1991/. Az olaszokkal, így Dantéval és Petrarcával indul e hatalmas versgűjtemény, és meg sem áll a 20. századig: az orosz Brodskijig és a francia Guillevigig vagy a magyar Szabó Lőrincig, József Attiláig, Várady Szabolcsig. Ezt a szonett-kötetet *A szellem Európája diszkótésben* címmel 1991-ben mutatta be Lukácsy András Magyar Hírlapban.

Be kell vallani, hogy ismert és kevésbé ismert szonettek tárulnak fel e kötetből. Itt Shakespeare jön elélnk a közismert, „*Fáradt vagyok, ringass el, ó halál!*” kezdetű LXVI. szonettel, melyben megfogalmazza a máig szóló gondolatot: „*És a Hatalom előtt néma a Szó*”, ott Ronsard vall szerelméről Helénának Tóth Árpád felejtethetlen fordításában. Itt elkápráztat Rimbaud A magánhangzók szonettjével „*Szurok Á! Hó É! Rőti! Zöld Ű! Kék O!*”, ott klasszikus alkotás ma már Rilke Archaikus Apolló-torzója a felejthetetlen befejezéssel: „*Változtasd meg életed!*”.

Ady csaknem korszakalkotóként Paul Verlaine álma című szonettjében ötvözi a francia mester és a maga gondolatait az Új versek című (1906) első igazi verskötetében: „*Álmodom egy nőről, akit nem ismerek, / Forró és különös, áldott, nagy Látomás...*” A kötet több mint ötszáz költőjének szonettje közül azonban számomra Szabó Lőrinc A huszonhatodik év című szonett-ciklusa emelkedik ki. „*Nem vagy! – Nem vagy?! Nem hiszem el sosem: / fájsz, kedves, fájsz, fájsz, rettenetesen!*” Nagyon sok szonettet irt a Szegeden élő magányos Juhász Gyula – pl. a Marcus Aureliust: „*Az élet gyász és nem mersz halni mégse!*” És ezernyi szonett rejtőzik még a kötetben olvasásra, felfedezésre várva Tóth Árpádtól Pessoa-ig és Cocteau-ig, Illyéstől Weöresig.

Természetesen figyelnünk kell az e kötetből tudatosan kihagyott vagy véletlenül elfelejtett olyan nagy magyar szonett-költőkre is mint pl. Faludy György (200 szonett, 1990 ; 100 könnyű szonett, 1995). Faludy egyik legkedvesebb verse a CXXXII. szonett: Campanella verse az Inkvizíció nápolyi börtönéből „*vágóhídat tart fenn a zsarnokság...*”. Kimaradtak vagy később születtek Simonyi Imre, Thinsz Géza, Sziveri János, Kovács András Ferenc, Lászlóffy Aladár, Markó Béla, Gyurkovics Tibor vagy Lászlóffy Csaba szonettjei.

A szonett évszázadok óta él a költészetben formai fegyelmet őrizve, költőmesterekhez kötődve, a mához is szólva.

„*Szememnek Ady nyitott új mezőt,
Babits tanított izére a dalnak,
És Kosztolányi, hogy meg ne hajoljak
Ezt-azt kívánó kordivat előtt.*”
(Weöres Sándor)
SZEKÉR ENDRE

KÓSA CSABA

Kikötve

Estzendeje írtam Mátyáskáról. Kétszer is. Először azért, mert az egykori Hadik kávéház lépcsőjén, ahol hajléktalanként fél évtizedig lakott, vízkereszt reggelén vérbe fagyva találták. Szétrobbant ugyanis a mája. Kijöttek érte a mentők, rendeltetészerűen elvitték. Huncut vasat nem adott senki az életéért. A mentőorvos is csak legyintett.

Este három kis mécses pislákol a lépcsőkön az emlékére, másnap a vérfoltokat is felmosták a kőről. Mátyáska meghalt.

De kitavasodván kit láttunk? A halottaiból feltámadt Mátyáskát, aki visszaköltözött a kávéház lépcsőjére. Megsápadt, csont-bőrré soványodott, de ő volt az. Semmi kétség.

Az újpesti kórházban visszahozták az életbe. Ő pedig hazatért a harmadik hazájába. Így mondta: Szentimreváros a harmadik hazája. Az első Tiszántúl volt, ahol meglátta a napvilágot és árva gyermekként – a tiszadobi gyermekotthon lakójaként – felserdült. A második otthonára Dorogon talált rá, ahol csillésként, majd vājárként kereste a kenyerét, két és fél évtizeden át.

Élete harmadik szakaszában érkezett a budai Szentimrevárosba, minekutána a dorogi aknát bezárták, a bányászokat pedig szélnek eresztették.

Miért éppen idevetődött, maga sem tudta. Hiszen annak előtte sosem járt erre felé. Más-hová, másik bányába hiába igyekezett volna – valamerre mégis meg kellett indulnia. Válahol ki kellett kötnie. Ha már nem a Dunát választotta, hogy belegyalogoljon.

Nem tudta ő, hogy kik ültek a Hadik kávéházban, milyen nagy írók, nagy költők. Hogy itt ült MórícZ Zsigmond, az Árvácska írója. Nem tudta, hogy fenn, az ötödik emeleti műteremben halt éhen Csontváry Kosztka Tivadar. Nem hallott ő soha a Magányos cédrusról, azt sem tudta, hogy kicsoda Csontváry. Csupáncsak megtetszett neki a kis tér, ahol – Gárdonyi Géza szobra alatt –, a bokrok tövében le lehet tanyázni, meg lehet aludni. Amikor a teret rendezték, és a bokrokat kivágták, átköltözött a már évek óta átépítés alatt álló Hadik kávéház bejárati lépcsőire. Éppen üresek voltak azok. Lakójukat, aki három telet didergett végig rajtuk, félig megfagyott állapotában elűtötte a villamos.

Mátyáska lett az utóda. Itt történt meg vele a csoda, hogy meghalt, és feltámadt.

És itt történt meg aztán, hogy kizsuppolták. Hosszú évekig tartó építkezés, rendezkedés után a múlt év őszén újra nyílt a Hadik kávéház. Mátyáska éppen a bejárati ajtónál lakott, szoltak neki, hogy többé nem akarják látni. De hát megértette ő maga is, hogy nem maradhat ott.

Összehajtogatta a pokrócát, hátára vette a batyuját, és továbbállt.

Az egyik napon még láttuk, a másik napon nem. Eltűnt a környékről is. Valaki tudni vélte, hogy a Feneketlen tó mellett tanyázott le, valami suhancok megtámadták, éjszaka rágyújtották a pokrócát. Összeégre vitték el a mentők, ezúttal már mindörökre.

Utoljára hát nem a fagytól szenvedett szegény, hanem a tüztől. Nem hiába mondogatta, hogy nálunk, a Gárdonyi téren biztonságban érezte magát. A főútvonalon lakott, nem kellett tartania az éjjeli támadóktól. Az emberi mivoltukból kivetkőzöttéktől, akik a nyomorultak kínzásában és fosztogatásában lelik örömlüket.

Amott, a Feneketlen tónál védtelenné vált. Tökéletesen kiszolgáltatottá.

Mátyáskától tehát másodsor is búcsút vettem. Immár véglegesen. A gyomorvérzésből még vissza lehet térni, a tűzhálából nem.

Ám tegnap, a Gárdonyi téren, kilépve az élelmiszerboltból, belebotlok egy esett emberbe. Tétován álldogál ott, fején vastag kötött sapka, lehúzza mélyen a homlokából.

Mátyáska az. Feltámadott, másodsor is. Gyertyaviaszos arc, besüppedt, fénytelen szempár, a kézfejen csontra aszott bőr. A Magányos cédrus jut eszembe róla. A csupa begyógyulatlan seb, a csupa vérzés, a csupa hán-tás azon a csupasz, semmibe kapaszkodó fán. – Hát, visszajött? - kérdem. – Vissza.

Nem ő volt, akire rágyújtották a takaróját, az valaki más volt. Mátyáska nem a Feneketlen tónál lakott. Messzibb, kinn a külvárosban.

– Mindegy hogy hol – mondja. – Teljesen mindegy. Nem is tudom pontosan.

De kutyául érezte ott magát, és egyszerre csak a hátára vette a batyuját, és begyalogolt hozzánk. Gondolta, körülnéz kicsit.

Körülnézett, és idebenn maradt éjszakára. Nem, nem a kávéház lépcsőjén aludt, oda nem merészkedett volna. Hanem a szemközti ház bejáratába húzódott. Ott alszik már harmadik napja.

– Hiszen ki sem tud nyújtózni!
– Az igaz – mondja Mátyáska. – De ülve is lehet aludni.
– Ülve?
– Úgy, kikötte. Kikötöm magamat nadrágszíjjal a rácsos ajtóhoz.

Így csak a feje billen előre, de nem zuhan ki az aszfaltra.

Azt mondja, nemsokára hatvanéves lesz. Nem akar már más hazát keresni magának. Itt a jó, itt a legjobb. A Gárdonyi téren.

Hadd teljen itt, ami még hátravan.

Kilátás a konyhaablakból

Böröndi Lajos

Rendületlenül

*Hazádnak rendületlenül légy...
Mi az, hogy haza?
Kölcssey, Vörösmarty, Arany,
Illyés, József Attila, Baka?*

*Liszt, Bartók, Kodály, mennyi
vers, festmény, muzsika!
Templom, várom, mohás ha-
tároszlop, virágok illata.*

*Nyelv íze, szavak édessége,
mézé, sötét boré, eceté.
Órtornyok szemvillanása,
görcs belül, a félelemé.*

*Múlt iszonyú mély kútja bele-
nézel sötét víz csillan odalenn.
Ez is haza, kín és gyönyör,
újból és újból föllobbanó szerelem.*

*Rendületlenül? Légy híve? Hisz
választás nincsen, tudod.
A jelent megnyered, bár a
jövőt lehet, hogy elbukod.*

*Leng az inga, a napos oldalt
fölváltja az esős.
A vers megvéd, gondolod, csak
légy kitartó és erős.*

*Mennyi felhalmozott kincs,
ez is a haza.
Haza a magasban? Belül és
Kint? Lent és fent? Illyés igaza?*

*Forgószélben állsz, látod és
Érzed, hogy minden összedül.
Vagy csak változik? (Reméled.)
Hazádnak rendületlenül.*

Zsirai László

Hagyatékom

*Égnek-e majd mécsesek körülöttem,
mikor a földi csend végleg átölel,
s hagyatékom marad, mit örököltem,
a homlokomról sugárzó, tiszta jel.*

*Hullnak-e valódi könnyek utánam,
mikor szellemem nevet csak rajtatok,
akik az élet furcsa futamában
hazudtatok, loptatok, meg csaltatok.*

*Ünnepi jellemek vigyázzba állnak,
tartós emlékek bőröndjébe zárnak,
akik kicsit is kedveltek valaha –*

*Könyvek lapjairól integet lelkem.
Érezheti, kit jóra ingereltem,
s illeti sorsát a szeretet szava.*

Zsirai László

Képesség

*Ma már csak a költők képesek
meghallani,
hogyan duruzsolnak a rózsák
szívhangjai.*

*Ugyancsak ők tudnak életre
támasztani*

*lelkek mély kútjába rég ejtett
szerelmeket,*

*lángolni jóért vívott harcban,
győzelmeket*

*aratni bús hétköznapiokban
bánat felett*

*a körülöttünk lappangó örök
öldöklésben.*

*Reménykednek emberi körök
napsütésben.*

*Ma már csak a költők képesek
megvallani,*

*miként lehet a boldogságot
megszerezni,*

*s – akár a dédelgetett álmot –
megtartani.*

*Az élve érző költők tudják
megjegyezni,*

*hogyan duruzsolnak a rózsák
szívhangjai.*

JELEN SZÁMUNK KÉPEI

Szokásunktól eltérően most kettős célt szolgálnak: egyrészt bemutatjuk Puskás Róbert (Bécs – Siegraben/Szikra) második generációs magyart, másrészt (pillanat)felvételeinek inkább dokumentációs értékét kívánjuk kiemelni. Amilyen változatos (lehet) egy második generációs magyar élete, hasonlóan kalandos volt útja is Afganisztánba. Magánutazásra vállalkozott, hogy aztán technikai felkészültségét kamatoztatva elvégezze az AWCC (Afghanistan Wireless Communication Company), az ország legnagyobb telekommunikációs szolgáltatója mobiltelefon hálózatának javítási munkálatait, hozzáértve az újra strukturálást is. Mintegy négy hónapig tartózkodott ott, pontosabban Kabulban, tartózkodási engedélye ugyanis egyedül a fővárosra korlátozódott, közelebből a cég és vendégháza közti ingázásra, amit a cég bonyolított le. Egy-egynapos kimenőt csak minden második hét végén engedélyeztek neki; ezekkel a kimenőkkel élve járta a várost, ismerkedett az emberekkel, az ottani élettel. Ez sem ment könnyen, ugyanis előfordult, hogy a rendőrség elkérte tőle (digitális) fényképezőgépét, ellenőrizve, vajon nem fényképezett-e katonai objektumokat. Angollal általában el tudott boldogulni. Egyetlen esetben találkozott egy húsz év körüli fiatalemberrel akivel németül sikerült beszélnie; mint kitudódott az ottani Goethe Intézetben tanult németül.

Puskás Róbert képei idén tavasszal kerültek Bécsben bemutatásra; az őszre újabb kiállításokat tervez Bécsben, ill. Mattersburg/Nagymartonban.

Hit, remény, szeretet...

Gondolatok a XI. „Kufstein” Konferenciáról

„Látnunk kell egymást, hogy láthatók legyünk, hallanunk egymást, hogy hallhatók.” Csoóri Sándor írta e gondolatot 1976. december 20-án a Bornemisza Péter Társaság Vendégkönyvébe, mely a 2010. szeptember 4. és 5. között Felsőpulyán megrendezett XI. Kufstein Tanácskozás mottója is lehetne.

A konferencia – és az itt bemutatott kötet – címével: *Érzelem – Tudat – Vállalás. A fennmaradás (szellemi) eszköztára szórványoknak* is sejteti azt a diszciplináris és emocionális sokszínűséget, mellyel neves anyaországi és szórványban élő tudósok, szakemberek fejtették ki véleményüket a nemzetpolitika, nemzeti identitás és kulturális örökség aktuális kérdéseiről, a lelki-szellemi immunitást erősítő összefogás-dialógus és a nevelés lehetőségeiről, dilemmáiról.

A rangos előadók – Deák Ernő, Veres Ildikó, Bordás Sándor, Meleghy Tamás, K. Lengyel Zsolt, Bitskey István, Görömbei András, Bertényi Iván, Kósa László, Fried István, Radics Éva, Gereben Ferenc, Klement Kornél – történettudományi, irodalomtudományi, zenetörténeti, filozófiai, művelődéstörténeti, pszichológiai, szociológiai megközelítései remekül összegzik mindazt, amit napjainkban a szórványkutatás kvintesszenciájaként értelmezhetünk-érzélkelhetünk.

„A magyar nemzeti identitás rendkívül összetett” – fogalmaz Görömbei András tanulmányában. Összetett tehát az aspektusrendszer is, melyben értelmezhető. Ennek kiváló bizonyítéka a kötet.

Deák Ernő tanulmányában a szórvány kisebbségek általános jellemzőjeként jelöli a hiányt az élet minden terén. Amint fogalmaz: „Akadályozva vannak fejlődésükben, ebből kifolyólag veszélyeztetettek létükben. Negatív élményekkel telítettek. A létszomj következtében állandó kísérőjük a szorongás, félelem.”

Erre az „alapérzésre”, állapotra a könyvben több utalás is történik, szinte állandó motívumként végigvonul – legalábbis a szórványban élő szerzők esetében – a kötetben.

Ez az érzelmi szint elválaszthatatlan ugyanis a szórványban élők mindennapjaitól. Deák Ernő idézi Lénárd Sándort, akinél ez a gondolat különösen megérintően ölt formát: „Így – miután felébredtem – felébred hű kísérőm, a honvágy.”

Nem mellékes „küldetése” a kötetnek, hogy mennyire tudja szenzibilizálni az anyaországban élőket is.

Fontos eleme a tanulmányoknak a kihívásokra történő válaszok, konkrét megoldások keresése. Ezzel kapcsolatban is jó néhány izgalmas kérdést vetnek fel a szerzők, például, hogy a megtört életút jelentett-e szellemi törést is, egyáltalán hogyan értelmezhető a belső emigráció

fogalma-folyamata, mit jelent a magyarságunkkal való szembesítés érzelmi és tudati szinteken.

Tanulságos e tekintetben a különböző diszciplínák terminológiai „eszköztára”, szempont-rendszere, egymáshoz való viszonyulása, például a „hiányérzet” problematikája kapcsán. A Deák Ernő által felvetett kérdésekre mintegy reflektál Veres Ildikó, amikor a hiányról, mint létmeghatározóról elmélkedik.

Nem csak a szórványban élőkre igaz ugyanakkor, hogy a biztonság, valahová-valakihez való tartozás, szeretni és szeretve lenni élménye elégedett életünk tartópillérei, ezek hiányában alakulhat ki többek között frusztrációk is. A frusztrációs tolerancia vizsgálata az utóbbi időben a szórványkutatás egyik központi témája lett.

Figyelemreméltó, hogy mely szerző milyen logikai ívre építi meditációját a szórványról. Ki miben látja a szórvány specifikumát – ami per se tudomány-területfüggő is.

Érdemes kiemelni a nemzetkarakterológia szerepének több szerző általi elemzését, Kósa László gondolata például érdekes analógiára emlékeztet Márai Sándorral. Kósa így fogalmaz: „Amíg kultúránknak hasonlóan egyszerű elemekre emlékezünk, és az emlékezet összeköti múltunkat a jelenünkkel, elmélyíti az összetartozás érzését – most tudatosan emelkedett hangnemben fogalmazok –, addig vagyunk magyarok.” Márainál a múlt hasonló „alakot ölt”: „A nagy kérdés nem az, mit hoz a holnap? Az igazi kérdés, mit hoz a tegnap?”

Egy kötet egyik legnagyobb érdeme lehet, ha az olvasót új kutatási utakra inspirálja. A bemutatott könyv kapcsán felvetődik a recenzensben, hogy tanulságos lenne összevetni az eddigi Kufstein Tanácskozások tematikáját, ez segíthetné prognózis megalkotását is, és remek lehetőséget kínálna az aktuális diagnózisok összevetésére is.

De érdekes felfedezésekre számíthat például az a kutató, aki arra vállalkozik, hogy az e kötetben megjelölt tematika mentén megvizsgálná, hogy e motívumok mely formában vannak jelen az emigráns magyar alkotók – írók, például a fentebb idézett Márai – életművében. Doktori témának is el tudnám képzelni.

Néhány szerző – Görömbei András, Fried István – remek ötleteket vet fel ezzel kapcsolatban. Görömbei András például rendkívüli érzékenységgel ír lélek és irodalom kapcsolatáról: „Az irodalom a léttel való dialógus, a lélek és a szellem edzőpályája.”

Nóvumként hathatna egy Kufstein Konferencia, ahol az előadók mindegyike ugyanazokat a fogalmakat kapná meg előzetesen, és a Tanácskozáson tudományterületüknek megfelelő inspirációikról referálnának. Minden bizonnyal a

migráns lét komplexitásának kiváló tükrét kapnánk.

A Zárónyilatkozat üzenet – túlzás nélkül programnak is titulálható – az anyaországi (nemzet)politikusoknak, kultúrpolitikusoknak, nemzetstratégia alakítóinak:

„A szórványmagyarság jövőbeni léte és kulturális küldetése nagyobb mértékben függ a magyarországi kultúrpolitikától, mint a nemzet-állami és multikulturális környezet támogatásától. A befogadó államok és társadalmak esetleges érdektelensége és asszimilációs ereje miatt a magyar szórványok fennmaradása mindegyikük számára a magyar állam érdeke és felelőssége. Ezért erre a nemzetstratégia alakítóinak és a magyar kultúra irányítóinak különös gondot kell fordítaniuk.”

Úgy tűnik, Magyarországon érzik ennek a felelősségnek a súlyát, kormányzati szinten ugyanis jó néhány kezdeményezés történt már az elmúlt hónapokban is, ezek közé tartozik például a Világ Magyarságának Regisztere, mely az alkotók szándéka szerint a szétszaggatott magyar nemzet megmaradását segítheti többek között hálózati kapcsolatok létrehozásával.

Aki olvasta a kötetet, vagy részt vett a Kufstein Konferenciák valamelyikén, nem fog meglepődni a Könyvek Könyvéből citált gondolatokon. A kötet szerzői közül is többen például a beolvadás veszélye kapcsán a megoldási javaslatok keresése során az értékmentéstől eljutnak a hit szerepéig. Veres Ildikó ezt a gondolatot különösen érzékletesen közvetíti: „...itt jutottunk el megállásom szerint az egyik leglényegesebb lelki terepünkhöz, a *hiúhoz*, ezen belül is a keresztény hithez, amely nélkülözhetetlen a veszélyeztetett létben az autenticitás megőrzéséhez, újrateremtéséhez.”

„Mert ahol ketten, vagy hárman egybegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük...” (Máté 18.20.)

Nem véletlen választottam címet Pál Apostol híres Szeretethimnuszából, ahol ugyanis szeretetben és hitben összegyűlnek, ott örökre él a fennmaradás, megújulás reménye.

A Kufstein Konferencia, melyen 2010-ben 23 országból 300-an vettek részt, credójával méltó fóruma e „küldetésnek.”

„... Most azért megmarad a hit, remény, szeretet, e három; ezek között pedig legnagyobb a szeretet.” (Pál I. levele a Korinthusbeliekhez, 13.13.).

Érzelem – Tudat – Vállalás. A fennmaradás (szellemi) eszköztára szórványoknak. Felsőpulyai „Kufstein” XI. Tanácskozás, 2010. szeptember 4-5. Sodalitas, Wien/Bécs 2011. Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége.

PALLAGI MÁRIA

ÚJ KÖNYVEK

S. CSOMA János: Lélekkikötő. (Versek). Sodalitas, Bécs 2011, 167 old.;

KÓSA Csaba: A megsebzett cédrus. Tárcák, jegyzetek. Hungarovox Kiadó, Budapest 2011, 410 old.;

FEDINEC Csilla – Tarnóczy Mariann (szerk.): Nemzeti önismeret. Az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságának tevékenysége, 2006-2011. MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság, Kolonda Bt., (Budapest) 2011, 189 old.;

LENGYEL Béla: Európa forgószélében. Visszaemlékezések. Tapasztalatok és benyomások egy katona életéből. Digitális & Kalamáris, Szarvas 2011, 475 old.;

POMOGÁTS Béla (válogatta és szerk.): Erdélyi költők antológiája. Éghajlat Könyvkiadó, h.n. 2011, 480 old.;

SKULTÉTY Csaba: A szlovákok és mi egy kelet-nyugati publicista szemével. Kairosz Kiadó, Budapest, 2010, 158 old.;

ÚJVÁRY Gábor: A harmincharmadik nemzedék. Politika, kultúra és történettudomány a „neobarokk társadalomban”. Kodolányi János Főiskola Történeti Műhelyének kiadványai 1., Ráció Kiadó, Budapest 2010, 543 old.

BÉCSI NAPLÓ

AZ AUSZTRIAI MAGYAROK LAPJA

Kiadja az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége

Levelezési cím: A-1011 Wien, Postfach 358.

**Web: www.becsinaplo.eoldal.hu
www.fkkk.tvn.hu**

Tel./Fax: 00 43 1 532 60 49

E-mail: becsi-naplo@aon.at

Zweimonatsblatt der Ungarn in Österreich.

Eigentümer, Herausgeber, Hersteller und Verleger: Zentralverband Ungariseher Vereine u. Organisationen in Österreich. A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/I/8.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Borbándi Gyula (München), Gömöri György (London), Kovács István (Budapest), Kó András (Budapest), K. Lengyel Zsolt (München), Monoszló Dező (Bécs), Papp László (New York), Piri Zoltán (Utrecht), Pomogáts Béla (Budapest), Sárközi Mátyás (London), Szabó A. Ferenc (Budapest), Szakály Sándor (Budapest).

SZERKESZTŐSÉG:

Benyák Mária, Böröndi Lajos, S. Csoma János, Deák Ernő (főszerkesztő), Ferenczy Klára, Fetes Kata, Fundarek Anna, Kántás János, Radics Éva, Rumppler Diána, Varga Sándor.

GRAFIKAI SZERKESZTŐ: Uzsák Zoltán
GAZDASÁGI INTÉZŐ: Deák Sonja

BANKKONTO: 004-46793, BLZ: 20111, Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG., Hauptanstalt A-1010 Wien, Graben 21.
IBAN: AT572011100000446793 • BIC: GIBAATWW

ELŐFIZETÉS egy évre: Ausztriában 12,- Euro, Magyarországon 2250,- Ft, Nyugat-Európában 18,- Euro, vagy annak megfelelő összeg, tengerentúl 25,- Euronak megfelelő összeg, Szlovákiában egyes számok eladási ára: 1,- Euro.

TERJESZTŐINK:

Amerikában: Andrew ReKay, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856

E-mail, az újság számára: BecsiNaplo@yahoo.com
Bankátutalás: Hungarian Freedom Fighters Inc. San Francisco Area Chapter, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856

Angliában: Hungarian Book Agency, P.O.B 1956, Durham DH1 2GA.

Hollandiában: Dr. Piri Zoltán. Croeselaan 254. NL-3521 CL Utrecht. E-mail: pirizoltan@hotmail.com

Kanadában: Pannonia Books Ltd., 472 Bloor St. W. 2nd floor, Toronto, Ontario M5S 1X8.

Magyarországon: Librotrade Kft., H-1656, P. O. B. 126, H-1173, Budapest, Pesti út 237. Bank folyószám: KHB Rt. 10402166-21638181-00000000.

Németországban: Dr. Klement Kornél, BUOD, Ringstrasse 16, D-63128 Dietzenbach

Svájcban: Judit Czellar 13, Croix-du-Levant, CH-1220 Genève, e-mail: czellarjud@hotmail.com, 0227970854 – Postfinance, Julianna Judit Czellar, Compte: 12-165459-6, IBAN: CH13 0900 0000 1216 5459 6

Svédországban: Szöllösi Antal, S-127 24 Skärholmen, Box 176. PlusGiro! Nr.: 756987-4.

Szlovákiában: Benyák Mária, SK-821 01 Bratislava, Datelínova ul. 9, e-mail: marcsa@live.com
Bankszámla: SLSP 0170127485/0900.

Névvel vagy betűjellel megjelent cikkekért szerzőik felelnek és nem feltétlenül fejezik ki a szerkesztőség véleményét. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung
Druck: ALWA & DEIL Druckerei Ges. m. h. H. A-1140 Wien, Sturzgasse 1a

A feszített nyelvtükör nyomában

– Németh Zoltán kötetéről –

Több mint öröndetes, hogy a rendkívül jelentékeny lírai és epikai alkotások után, megnevezve, többek között Tózsér Árpád, Grendel Lajos, Cseh Zoltán és Polgár Anikó műveit követőleg, azzal párhuzamosan a szlovákiai magyar irodalmi életnek is lett vérbeli kritikusa. Németh Zoltán immár a közepe-nemzedékhez közelít, verseskötetivel, de még inkább monográfiáival és bírálat-gyűjteményeivel a szlovákiai magyar irodalmi kritikát nem egyszerűen emancipálta, hanem tudatosította a magyar olvasók számára: minden kritikái megszólalásának súlya és téje van, szűkebb pátériája irodalmáról ugyanolyan felelősséggel és hitelességgel nyilatkozik meg, mint akár az erdélyi, akár a magyarországi irodalomról, irodalomtörténetről.

Így a címmel emelt „Feszített nyelvtükör” gyűjteményes kötete (2011) első ciklusában áttekintí a magyar kritikai/irodalomtörténeti vitákat, áttekintésében megfontolt véleményt nyilvánít a magyar irodalomtörténet lehetséges és egymással olykor kíméletlen vitát folytató „iskolái”-ról, fölvezolja a maga álláspontját, inkább mérlegre tesz, mint ítéletet mond, hagyományról és korszerűségről, régebbi és újabb irodalomtörténeti megközelítésekéről úgy nyilvánít véleményt, hogy híven tolmácsol, kivonatol, körbe-ír. Egyszóval a magyar irodalomtörténeti mozgásoknak olyan kritikusa, aki a magyar irodalmi/történeti vállalkozások esetleges és valóságos hozadékát szembesíti a szintén esetleges és valóságos olvasói elvárásokkal. Nem pártos, de korántsem pártatlan kritikus. Hanem olyan, aki tudja, hogy az élő irodalom olykor helyesli, olykor felülírja azokat az ítései szándékokat, amelyek a maguk ízlése alapján, nem egyszer nem kevés egyoldalúsággal, előítéllettel, jelölnek ki az irodalom fő-vonalait, rekonstruálnák az irodalmi múltat.

Németh Zoltán nem titkolja, vonzza a posztmodernbe besorolható irodalom, az irodalom nyelvjátékos (és nem szójátékos) felfogása, ugyanakkor méltatni tudja például nem pusztán a késő-modernből származtatható irodalmi mozgásokat, hanem Grendel Lajos olykor „miksztáros”-ra hangolt kisvárosi történeteit. Németh szerint az irodalom sosem pusztán egy kor vagy korszakváltás lenyomata, sosem kizárólag küldetéstudatú megszólalás, hiszen manapság például a nemzeti kisebbségek problémái akár a parlamentben, akár a publicisztika, akár a pártok révén, feltehetőleg jóval nagyobb hatásokkal megszólaltathatók, mint ahogy – így a szlovákiai nyelvtörvény vitái alkalmából – meg is szólalnak.

Ugyanakkor – és ezen munkálkodik Németh Zoltán – a szlovákiai magyar irodalomnak nem kell csupán helyi érdekeltségűnek maradnia, nem kizárólag egy népcsoport belső ügyeiről tudósítania. Már azért sem, mert e belső ügyek sosem csak belső ügyek, egy nyelv, egy nyelvi kultúra ápolása, magas szintre emelése, valóban legújabbkévé tétele összefüggésben van annak, ha úgy tetszik, esztétikai színvonalával. Kissé leegyszerűsítve: hozzájárul-e ez az irodalom, ez a nyelvi kultúra a magyar irodalom, és – nem túlzás – az Európai Unió irodalmainak gazdagításához? Érdemes-e kézbe venni az ott született könyveket, folyóiratokat, napilapokat? Németh Zoltán – és erre korábbi *Penge* című kötete a tanú – vallalta, hogy az *Új Szó* című napilap számára „zsurnálkritikát” ír, néhány oldalra a frissen megjelent, a magyar nyelvterületen forgalomba került kötetekről véleményt mond, megnevezi mit tart jónak, mit rossznak, miről hiszi,

hogy színesíti a magyar irodalmat, mit jelöl meg dilettáns nagyotakarásnak. A kritikus rövidében vagy alaposabban érvelve meg kell, hogy mondja: milyen álláspontot képvisel, mi adja irodalomfelfogása alapját.

Németh Zoltán irodalomelméletileg kiválóan képzett kritikus, aki megtartóztatja magát az irodalmi műnek az elméletek alárendelésétől, tájékozottságát arra használja, hogy biztosabban igazodjék el azok között a művek között, amelyek újfajta megközelítést igényelnek. A beszercebányai Bél Mátyás Egyetem Bölcsészeti kara Hungariztikai Tanszéke tanáraként évek óta adja elő a modern magyar irodalom történetét. Előadásainak összeggése *A magyar irodalom története (1945–2009)* című 125 lapos könyve. Nemcsak a lehetséges elfogulatlanság, a széles körű tájékozottság jellemzi előadását, hanem az értékek makacs keresésének és fölmutatásának igyekezete is. Az tetszik ki Németh előadásából, hogy a legújabb magyar irodalom hihetetlenül rétegzett, sokszínű, több irányba szétágazó, valójában korszerű párbeszédre képes más európai irodalmakkal. Éppen ezért a legújabb magyar irodalom igényli azokat a történéseket, kritikusait, akik a saját és az idegen szembesítésének eredményeit képesek az olvasók számára megjeleníteni. És eligazítják őket ebben a sokszínűségben, ajánlva az olvasmányokat (igen sokat), viszonylag könnyen érthető nyelven előadva: a magyar irodalmi alkotások íróink magas színvonaláról tanúskodnak.

Németh Zoltán jó kritikus, jó irodalomtörténész, irodalomtörténetéből kiolvashatóan jó tanár. Jó és szerencse, hogy a szlovákiai magyar irodalomnak ilyen kritikusa, történésze van.

FRIED ISTVÁN